

การวิจัยแบบผสมเพื่อศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นายอัฐพล อินตะเสนา

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MIXED-METHOD RESEARCH TO INVESTIGATE THE IMPACT OF ACADEMIC
PROFESSIONAL PROMOTION ON PERFORMANCES OF TEACHERS
UNDER THE OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION.

Mr. Autthapon Intasena

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Research

Department of Educational Research and Psychology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิจัยแบบผสมเพื่อศึกษาผลกระทบของการเลื่อน
วิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดย

นายอัฐพล อินตะเสนา

สาขาวิชา

วิจัยการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร. วรณี แกมเกต

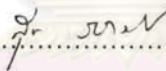
คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะครุศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร. สุวิมล ว่องวานิช)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.วรณี แกมเกต)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ดร. วันทยา วงศ์ศิลปกรมย์)

อัฐพล อินตะเสนา : การวิจัยแบบผสมเพื่อศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (MIXED - METHOD RESEARCH TO INVESTIGATE THE IMPACT OF ACADEMIC PROFESSIONAL PROMOTION ON PERFORMANCES OF TEACHERS UNDER THE OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ.ดร.วรรณิ แกมเกตุ, 136 หน้า.

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู และ 2) เปรียบเทียบการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างครูที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะในระดับที่ต่างกัน โดยการเก็บข้อมูลแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1,260 คน ซึ่งประกอบด้วย ครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการ จำนวน 480 คน วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 480 คน และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ จำนวน 300 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายตัวแปร (MANOVA) และ 2) การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม โดยมีผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และเพื่อนครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู พบว่า เมื่อครูได้เลื่อนวิทยฐานะครูชำนาญการ วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ ทำให้ครูมีการพัฒนาตนเอง พัฒนาผู้เรียน และพัฒนาวิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05, 4.11, และ 4.14 ตามลำดับ)

2. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของครูในด้านการพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครู ระหว่างครูที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะในระดับที่ต่างกัน พบว่าครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ (คศ.4) มีการปฏิบัติงานสูงกว่าครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการ (คศ.2) ในทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ (คศ.3) มีการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาตนเองสูงกว่าครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการ (คศ.2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ (คศ.3) และครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ (คศ.4) มีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

3. ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ สรุปได้ว่าเมื่อครูได้เลื่อนวิทยฐานะมีการพัฒนาตนเองในการหาความรู้ เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ความสามารถของตนเองให้มากยิ่งขึ้น ด้านการพัฒนาผู้เรียน การเลื่อนวิทยฐานะไม่ได้เป็นตัวบ่งชี้ว่านักเรียนจะต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีขึ้น เนื่องจากมีปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ห้องเรียน ตัวนักเรียน เป็นต้น ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู การเลื่อนวิทยฐานะของครู ทำให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติ และเป็นที่ยอมรับของสังคมมากขึ้นเมื่อเทียบกับวิชาชีพอื่นๆ และยังส่งผลไปยังภาพลักษณ์ต่อความน่าเชื่อถือของสังคมอีกด้วย

ภาควิชา วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา.....

สาขาวิชาวิจัยการศึกษา.....

ปีการศึกษา.. 2552.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

5183857727 : MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH

KEYWORDS : ACADEMIC PROFESSIONAL PROMOTION / PERFORMANCES.

AUTTHAPON INTASENA : MIXED-METHOD RESEARCH TO INVESTIGATE THE IMPACT OF ACADEMIC PROFESSIONAL PROMOTION ON PERFORMANCES OF TEACHERS UNDER THE OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. WANNEE KAEMKATE, Ph.D., 136 pp.

The primary purpose of this study were aimed 1) to examine the impact of academic professional promotion on performances of the teachers, and 2) to compare the performances of the teachers under the basic education commission in teachers with different professional promotion. Data collection was divided into two steps. Firstly, the quantitative data collection, the samples included 1,260 teachers under the basic education commission, composing of 480 specialty teachers, 480 extra-specialty teacher, and 300 expertise teachers. The questionnaires were instrumental to gather data. The MANOVA was used to analyze data. Secondly, qualitative data collection, the focus group was implemented and content analysis was performed.

The results were as follow;

1. The results of analysis of the opinion among teachers toward the impact of the academic professional promotion on the performances of the teachers indicated that specialty teachers, extra-specialty teachers, and expertise teachers reported their opinion toward self-development, learner's development and teacher professional development highly (mean = 4.05, 4.11, and 4.14)

2. The comparison on teachers' performances in respect of self-development, learner's development, and teacher professional development between teachers with different professional promotion, it found that expertise teachers' performances was higher than that of the specialty teachers at statistically significant level .01. In term of self-development the extra-specialty teachers performance better than expertise teachers, whereas there were no differences in all respect of areas for the performances of the expertise teachers and expertise teachers.

3. The qualitative analysis demonstrated that the teachers who have been granted the professional promotion were likely to improve their self-development to gain additional knowledge and skills and competency. The academic professional promotion was not an indicator for learner's development and academic achievement, and desired behaviors, because of the interference of other factors such as classroom and learner, etc. In respect of career path development, the professional promotion causes the teachers to be honorable and acceptable socially as compared to other professional career, and lead to the creditable image of the teachers.

Department :..... Educational Research and Psychology.....

Field of Study :...Educational Research.....

Academic Year :...2009.....

Student's Signature :

Advisor's Signature :

Autthapon
Wannee Kaemkate

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี ด้วยความกรุณาและเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่งจาก ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ์ แกมเกตุ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้ทั้งความรู้ แนวคิดและคำแนะนำต่างๆ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องและข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ ในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้เป็นอย่างดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในภาควิชาวิจัยการศึกษาที่ช่วยให้คำแนะนำ อบรม สั่งสอนและเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณเพื่อนๆ ภาควิชาวิจัยการศึกษาทุกท่านที่คอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาที่ดี รวมทั้งคอยช่วยเหลือในทุกๆ อย่างตลอดมา

ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้อำนวยการโรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี และคณะครูอาจารย์ทุกท่านที่ให้โอกาสและเป็นกำลังใจอย่างดีในการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณคุณพ่อสมหมาย และคุณแม่บำเพ็ญ อินตะเสนา ที่ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดีทั้งแรงใจและทุนในการศึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือค้ำ นำผู้ซึ่งคอยให้คำปรึกษาและเป็นแรงผลักดันรวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีในการเรียนและการทำงานของผู้วิจัย และญาติพี่น้องทุกคนที่คอยให้กำลังใจที่ดีเสมอมา คุณค่าและประโยชน์ใดๆ ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ทุกท่านที่ได้ อบรมสั่งสอนผู้วิจัยตลอดมา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ตอนที่ 1 แนวคิดการพัฒนาตนเอง พัฒนาผู้เรียน และพัฒนาวิชาชีพครู.....	8
ตอนที่ 2 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการเลื่อนวิทยฐานะของครู	39
ตอนที่ 3 วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม.....	43
ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48
ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	52
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	53
การวิจัยเชิงปริมาณ.....	54
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	54
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60

บทที่	หน้า
การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	61
การเลือกกรณีศึกษา.....	61
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	61
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของ ผู้ตอบแบบสอบถาม.....	65
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการ ปฏิบัติงานของครู.....	68
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่ มีต่อการปฏิบัติงานของครูระหว่างครูที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะ ในระดับที่ต่างกัน.....	86
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	95
สรุปผลการวิจัย.....	96
อภิปรายผล.....	98
ข้อเสนอแนะ.....	102
รายการอ้างอิง.....	104
ภาคผนวก.....	109
ภาคผนวก ก ผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัย.....	110
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	112
ภาคผนวก ค ตัวอย่างแบบสอบถาม.....	115
ภาคผนวก ง การปรับปรุงแบบสอบถาม.....	123
ภาคผนวก จ ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	127
ภาคผนวก ฉ รูปการสนทนากลุ่ม.....	132
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	136

สารบัญญัตินำ

ตารางที่		หน้า
2.1	การเลื่อนวิทยฐานะของข้าราชการครูจำแนกตามระดับวิทยฐานะ.....	42
3.1	กลุ่มตัวอย่างครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการ วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ จำแนกตามภูมิภาค.....	55
3.2	โครงสร้างเนื้อหาและจำนวนข้อของแบบสอบถาม.....	57
3.3	ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปร.....	59
4.1	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรในการวิจัย.....	65
4.2	แสดงผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานของครูด้านการพัฒนาตนเอง.....	68
4.3	แสดงผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานของครูด้านการพัฒนาผู้เรียน.....	78
4.4	แสดงผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานของครูด้านการพัฒนาวิชาชีพครู.....	83
4.5	สรุปผลการปฏิบัติงานของครูในด้านการพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครู.....	86
4.6	ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะ จำแนกตามตัวแปรและระดับของวิทยฐานะ.....	87
4.7	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม คือ การพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครู.....	87
4.8	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเซนทรอยด์ (centroid) ของการปฏิบัติงานของครูระหว่างครูที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะในระดับที่ต่างกัน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปร (MANOVA).....	88
4.9	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการปฏิบัติงานของครูในด้านการพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครู จำแนกตามตำแหน่งวิทยฐานะ....	90
4.10	ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของการปฏิบัติงานของครูในด้านการพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครูจำแนกตามระดับวิทยฐานะที่ต่างกัน.....	91

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
2.1	แสดงระบบการเรียนการสอน.....	23
2.2	คุณลักษณะของผู้เรียนและกระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์.....	35
2.3	รูปแบบการวิจัยแบบผสมแบบคู่ขนาน.....	47
2.4	ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยแบบผสมแบบคู่ขนาน.....	48
2.5	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	52
3.1	การออกแบบแบบสามเส้าชนิดลู่อู่เข้าหากัน (triangulation Design:Convergence Model)	53

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ท่ามกลางการปฏิบัติงานและการแข่งขันในโลกปัจจุบันทุกประเทศต่างมุ่งมั่นและให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพให้กับประเทศของตนเองในทุกๆด้าน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การที่จะพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าได้นั้นทรัพยากรที่มีความสำคัญมากที่สุดคือทรัพยากรมนุษย์ โดยถือว่ามนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาในทุกๆด้าน เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญยิ่งที่จะนำไปสู่ทิศทางของการพัฒนา (บุญช่วย ภักดี, 2551) ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและด้านหนึ่งที่สำคัญก็คือด้านการศึกษา นั่นเอง

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนให้สามารถนำการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกประเทศ ผลผลิตของระบบการศึกษา คือ พลเมืองของประเทศที่สามารถปรับตัว แก้ไขปัญหาที่มีความหลากหลายในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และสามารถริเริ่มพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน ตลอดจนประเทศชาติให้พัฒนาและก้าวหน้าไปได้อย่างมีหลักการ บนพื้นฐานของความเข้าใจในเหตุและผล ความถูกต้อง ความดีงาม และความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

การศึกษาที่พึงประสงค์ในสังคมปัจจุบันจะต้องเป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคนให้สมดุลทั้งด้านปัญญา จิตใจและสังคม ทั้งในระดับความคิด ค่านิยม และพฤติกรรม เพราะเมื่อบุคคลมีความรู้แต่มีความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมย่อมนำไปสู่การใช้ความรู้ในทางที่ไม่ก่อประโยชน์ทั้งตนเองและส่วนรวมได้ การศึกษาจึงเป็นทั้งกระบวนการและเนื้อหาในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมและเป็นการสร้างภูมิปัญญาให้แก่สังคม (รัตนา ศรีหิรัญ, 2550) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาไว้ว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ครูจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในอันที่จะผลักดันให้เจตนารมณ์ดังกล่าวบรรลุเป้าหมาย เพราะครูเป็นผู้ให้

การศึกษา อบรม และปลูกฝังค่านิยมต่างๆ แก่เด็กและเยาวชนอย่างใกล้ชิด ครูเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณลักษณะของประชากรไทยซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดซึ่งจะกำหนดอนาคตของประเทศ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ในฐานะองค์กรกลางการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงได้กำหนดให้มีระบบส่งเสริมให้ข้าราชการครูมีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ เพื่อจะได้มีกำลังใจที่จะมุ่งมั่นพัฒนาการเรียนการสอนซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในที่สุด โดยการจัดทำผลงานทางวิชาการเสนอเพื่อขอปรับปรุงตำแหน่งและการให้ได้รับเงินเดือนในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งเมื่อผ่านการประเมินแล้วก็จะได้รับการตอบแทน ทั้งตำแหน่งวิชาการและเงินประจำตำแหน่ง (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2552)

การที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะใดและเลื่อนเป็นวิทยฐานะใดนั้นพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 54 กำหนดให้ต้องผ่านการประเมินด้านความประพฤติด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านคุณภาพการปฏิบัติงาน และมีผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการเรียนการสอน เมื่อผลการประเมินผ่านเกณฑ์ที่ทางสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดครูก็จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะตามระดับความรู้ความสามารถ ความชำนาญการหรือความเชี่ยวชาญของครูเอง โดยที่ตำแหน่งวิทยฐานะได้แบ่งออกเป็น 4 ระดับคือ วิทยฐานะครูชำนาญการ วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ วิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญพิเศษ

จากการสำรวจพบว่าข้าราชการครูทั้งหมดจำนวน 355,161คน เป็นครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะทั้ง 4 ระดับจำนวน 314,366 คน ซึ่งสามารถแยกออกได้เป็น วิทยฐานะครูชำนาญการ จำนวน 254,239 คน วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษจำนวน 59,695 คน วิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ จำนวน 430 คน และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญพิเศษจำนวน 2 คน ข้อมูล ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2552 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นได้ว่าร้อยละ 89 ของจำนวนครูทั้งหมดได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะ โดยที่วิทยฐานะครูชำนาญการได้รับเงินประจำตำแหน่งจำนวน 3,500 บาท วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษได้รับเงินประจำตำแหน่งจำนวน 11,200 บาท วิทยฐานะครูเชี่ยวชาญได้รับเงินประจำตำแหน่งจำนวน 19,800 บาท และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญพิเศษได้รับเงินประจำตำแหน่งจำนวน 26,000 บาท

การที่ครูได้รับการเลื่อนวิทยฐานะ ครูจะต้องมีการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ เพราะการพัฒนาตนเองของครูเป็นการฝึกฝนหรือปรับปรุงตนเองให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อให้ครูสามารถประกอบวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพในด้านความรู้ การจัดการเรียนการสอน และดำรงตนอยู่ในสังคมที่ครูเป็นสมาชิกได้อย่างมีความสุขทั้งกาย และจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูนั้นจะต้องมีการพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง (ชวลา อรุณสวัสดิ์, 2545) ทั้งนี้เพราะการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องของครูจะช่วยให้ครูได้รับการพัฒนาศักยภาพของความเป็นครูอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ บุญช่วย ภัคคี (2551) ได้ทำการศึกษาคุณภาพการสอนระหว่างก่อนและหลังการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการระหว่างครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการและวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษตามการรับรู้ของผู้เกี่ยวข้อง พบว่า ครูมีคุณภาพการสอนทั้ง 3 ด้านได้แก่ ด้านความสามารถทางวิชาการ ด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและด้านบุคลิกภาพมีค่าเฉลี่ยของคุณภาพการสอนหลังเลื่อนตำแหน่งสูงกว่าก่อนเลื่อนตำแหน่ง ซึ่งจากงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของเลื่อนวิทยฐานะว่ามีผลทำให้ครูเกิดการพัฒนาตนเอง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้นและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แต่จากการศึกษาผลกระทบของการจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นของข้าราชการครูสายงานการสอนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า ข้าราชการครูสายงานการสอนที่ได้รับอนุมัติให้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 ส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนการสอนไปในทางที่ไม่แตกต่างจากกลุ่มที่ไม่ได้รับการอนุมัติ (สุวัฒนา อุทัยรัตน์, ศิริชัย กาญจนวาสี, และวีระวัฒน์ อุทัยรัตน์, 2550) อ้างถึงในสำนักงานก.ค.ศ., 2550) ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 อ้างถึงใน บุญช่วย ภัคคี, 2551) ได้ทำการประมวลปัญหาครูไว้ในรายงานเรื่อง “วิชาชีพครูในยุควิกฤต” เป็นประเด็นใหญ่ๆ ไว้ 2 เรื่อง คือ ปัญหาจำนวนครูที่มีปริมาณน้อย และปัญหาครูด้อยคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็นอย่างใด คุณภาพทางจริยธรรมไปจนถึงด้อยคุณภาพในการสอนและการอบรมนักเรียนให้เป็นพลเมืองดี

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2535 อ้างถึงใน พิเศษ ภัทรพงษ์, 2549) ได้กล่าวถึงระบบการประเมินวิทยฐานะของครูที่มีหลายฝ่ายกล่าวว่าผลงานที่ครูทำเพื่อเลื่อนวิทยฐานะนั้นไม่มีประโยชน์แก่เด็ก อีกทั้งละทิ้งหน้าที่ประจำคือการสอน ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการประเมินวิทยฐานะใหม่ โดยจะประเมินจากการสอนและผลงานที่ทำเพื่อขอเลื่อนวิทยฐานะว่ามีประโยชน์ แก่เด็กหรือไม่ ตรงนี้จะเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงคุณภาพของครูและการพิจารณาเลื่อนวิทยฐานะไม่ใช่ใช้ระบบการเลื่อนขั้นตามข้าราชการ

ทั้งนี้เนื่องจากในหนึ่งปีรัฐบาลต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายสำหรับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะในระดับต่างๆ เป็นจำนวนมาก ดังนั้นครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะในระดับต่างๆ จึงล้วนเป็นผู้ที่ได้รับการคาดหวังว่าจะเป็นผู้นำทางวิชาการมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งมีผลงานในหน้าที่ความรับผิดชอบซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ครู ผู้ร่วมงานอื่นๆ และประชาชนหรือสาธารณชน ฯลฯ ตลอดจนเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการหรือวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าครูที่ได้เลื่อนตำแหน่งวิทยฐานะมีผลการพัฒนาตนเอง พัฒนาผู้เรียน และพัฒนาวิชาชีพครูอย่างไรบ้าง โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยจะช่วยตอบข้อคำถามเกี่ยวกับผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูในด้านต่างๆ และผลที่ได้ จะเป็นข้อมูลในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของครูที่ได้เลื่อนตำแหน่งวิทยฐานะต่อไป

คำถามวิจัย

1. การเลื่อนวิทยฐานะมีผลกระทบต่อการทำงานของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือไม่ อย่างไร
2. ระดับที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะที่ต่างกันมีผลกระทบต่อการทำงานของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างครูที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะในระดับที่ต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะข้าราชการครูที่ได้มีหรือเลื่อนตำแหน่งวิทยฐานะเป็นวิทยฐานะครูชำนาญการ วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ ในสายการสอนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การศึกษาในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะข้าราชการครูที่ได้มีหรือเลื่อนวิทยฐานะ นับจากวันที่มีคำสั่งแต่งตั้งมาแล้วไม่ต่ำกว่า 3 ปี

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ ระดับของการเลื่อนวิทยฐานะ ประกอบด้วย วิทยฐานะครูชำนาญการ วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ

ตัวแปรตาม คือ การปฏิบัติงานของครู ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาวิชาชีพครู

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

วิทยฐานะ หมายถึง ตำแหน่งความรู้ความสามารถ ความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในการปฏิบัติงานวิชาชีพ

การเลื่อนวิทยฐานะของครู หมายถึง การที่ครูมีการเปลี่ยนแปลงระดับของตำแหน่งวิทยฐานะตามที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด โดยเป็นผลมาจากการปฏิบัติงานของครู ซึ่งในการวิจัยนี้ศึกษาทั้งหมด 3 ระดับ คือ วิทยฐานะครูชำนาญการ วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ โดยมีระยะเวลาของการเลื่อนวิทยฐานะมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

ผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะ หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นต่อตนเอง ผู้เรียน และวิชาชีพครูอันเป็นผลจากการเลื่อนวิทยฐานะของครู ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นผลกระทบตามความคิดเห็นของครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะครูชำนาญการ วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ

การปฏิบัติงานของครู หมายถึง พฤติกรรมทำงานของครูหลังจากได้เลื่อนวิทยฐานะ ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมการทำงานด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาผู้เรียนและด้านการพัฒนาวิชาชีพครู

การพัฒนาตนเอง หมายถึง การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการเรียนรู้และปรับปรุงตนเองในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อสะสมความรู้และประสบการณ์ให้มากขึ้น หลังจากการเลื่อนวิทยฐานะซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ด้าน คือ

การพัฒนาตนเองด้านวิชาการ หมายถึง การที่ครูมีกระบวนการในการแสวงหาความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความคิด ทักษะและความชำนาญในวิชาที่ตนเองสอน

รวมทั้งมีการพัฒนาผลงานทางวิชาการของตนเอง มีการสำรวจและประเมินตนเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อหาข้อบกพร่องในการทำงาน สามารถบูรณาการและสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้กับตนเองอยู่เสมอ

การพัฒนาตนเองด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การที่ครูมีกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนในการสอน สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่สร้างสรรค์และมีความหลากหลาย มีการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ช่วยในการเรียนรู้ของนักเรียน มีการบูรณาการเนื้อหาวิชาที่สอนและมีการวัดและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพหลังจากการได้เลื่อนวิทยฐานะ ทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ รวมทั้งสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน

การพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การที่ครูใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถในการที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนเอง โดยมีการวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน มีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอน เพื่อให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน รวมทั้งส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ตามศักยภาพของผู้เรียน แต่ละคนอย่างเป็นขั้นตอน สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การพัฒนาผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การพัฒนาผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การพัฒนาผู้เรียนด้านระดับของความรู้และความสามารถของนักเรียนอันเกิดจากการเรียนการสอนของครูหลังจากการเลื่อนวิทยฐานะ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสพการณ์การเรียนรู้ตามความสามารถของนักเรียน

การพัฒนาผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง การพัฒนาผู้เรียนด้านคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอันเป็นคุณลักษณะในด้านการมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม

การพัฒนาวิชาชีพครู หมายถึง การที่ครูเข้าเป็นสมาชิกขององค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข่าวสาร ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องราวทางวิชาการหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในองค์กรกว้างขวางมากยิ่งขึ้น หรือการได้รับเชิญหรือได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ในการให้ความรู้แก่ผู้ฟังในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง รวมทั้งการมีความประพฤติที่ดีและมีจรรยาบรรณวิชาชีพ

ประโยชน์ที่ได้รับ

จากการศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้ทราบถึงผลกระทบและความแตกต่างของการปฏิบัติงานของครูในด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาวิชาชีพครู ระหว่างการเลื่อนวิทยฐานะในระดับที่ต่างกัน ซึ่งข้อค้นพบที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาและปรับปรุงบุคลากรในหน่วยงานให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถ รวมทั้งเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เพื่อก่อให้เกิดผลการพัฒนาในด้านต่างๆ ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู และเพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างครูที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะในระดับที่ต่างกัน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครู 2) แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการเลื่อนวิทยฐานะของครู 3) การวิจัยแบบผสม 4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ 5) กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครู

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูนอกจากจะมีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมทางการศึกษาในโรงเรียนแล้วจะต้องมีหน้าที่ในการพัฒนาชุมชน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ดังนั้นการจัดการศึกษาจะประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ต้องอาศัยงานอย่างน้อย 4 ประการคือ งานด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลกร และด้านบริหารงานทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) นอกจากนี้ยังได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของครูสายงานการสอน ดังนี้

1. งานด้านการสอน
2. งานส่งเสริมการสอน ได้แก่ การตรวจงานนักเรียน เตรียมการสอนและอุปกรณ์ การสอน การสอนซ่อมเสริม สรรวจการมาเรียนของนักเรียนและงานที่เกี่ยวข้องกับการวัดผล และประเมินผล เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของครูและสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาการศึกษาไว้ดังนี้ (ส.พ.ฐ., 2546)

1. ด้านวิชาการ
 - 1.1 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น

1.2 จัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม บรรยากาศการเรียนการสอนที่เหมาะสม และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.3 จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและรายงานการประเมินผล ให้คณะกรรมการสถานศึกษารับทราบ

2. ด้านงบประมาณ

2.1 จัดตั้งและรับผิดชอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด

2.2 ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และแนวปฏิบัติ ฯลฯ เกี่ยวกับการบริหารการเงิน และการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษาทั้งนี้ตามที่กฎหมาย ระเบียบประกาศ ฯลฯ กำหนด

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนด

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป

4.1 จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย และแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น

4.2 ดำเนินการและกำกับ ติดตาม และประเมินผลงานตามแผนงานโครงการของ สถานศึกษา

4.3 ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษารวมทั้งปกครองดูแลบำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาตามที่กฎหมาย ระเบียบ แนวปฏิบัติ ฯลฯ กำหนด

4.4 ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติ ฯลฯ ในการดำเนินงานด้านต่างๆ ตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด

4.5 ส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชนและสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่นๆ ในชุมชน ท้องถิ่น

4.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมายและตามที่ กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด

วิวรรณภา คำสุ (2546) ได้กล่าวถึงการพัฒนาอาจารย์โดยสรุปดังนี้ คือ

1. เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน
2. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในสาขาที่สอนและความรอบรู้ในหลักการศึกษทั่วไป
3. เพื่อให้อาจารย์มีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานของมหาวิทยาลัย
4. เพื่อพัฒนาตนเอง
5. เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ให้ดีขึ้น
6. เพื่อให้เกิดทักษะใหม่ๆ หรือเสริมสร้างความเข้มแข็งและปรับปรุงทักษะให้ดี
7. เพื่อกำหนดหรือเปลี่ยนบรรยากาศของสถานศึกษาหรือวัฒนธรรมในการทำงานให้ดีขึ้น
8. เพื่อให้บุคคลหรือกลุ่มอาจารย์เกิดแรงจูงใจในการทำงาน
9. เพื่อสร้างทีมงานให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครู มีรายละเอียดดังนี้

1.1 การพัฒนาตนเอง

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเอง ได้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายและแนวคิดของการพัฒนาตนเองที่สำคัญ ดังนี้

1.1.1 ความหมายของการพัฒนาตนเอง

กองแก้ว กระษาปณ์การ (2545) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาตนเอง คือ การพัฒนาตนเอง หมายถึง พฤติกรรมการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของข้าราชการพลเรือนสามัญ เพื่อให้เกิดความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานสามารถนำศักยภาพของตนเองมาใช้ได้อย่างเต็มที่ และปรับปรุงการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ตนเองมีความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีจุดมุ่งหมาย มีอุดมการณ์

ปราณี รามสูต และจำรัส ดั่งสุวรรณ (2545) ให้ความหมายของการพัฒนาตนเอง ในความหมายเชิงจิตวิทยา หมายถึง การกระทำเพื่อการเจริญส่วนตน เป็นการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ส่วนในด้านความมุ่งมั่นปรารถนาและค่านิยมอันเป็นพฤติกรรมภายใน ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมภายนอกด้านการกระทำที่ดีเพื่อนำพาชีวิตสู่ความเจริญก้าวหน้า

สุภา สุขวิบูลย์ (2548) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาตนเองว่า การพัฒนาตนเอง หมายถึง การที่บุคคลรู้จักที่จะเรียนรู้และปรับปรุงตนเองให้มีความเจริญงอกงามรวมทั้งมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเพื่อสะสมความรู้และประสบการณ์ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อการนำพาชีวิตสู่ความเจริญก้าวหน้าดังนั้นการพัฒนาตนเองจึงหมายถึงความถึงความเจริญก้าวหน้าหรือเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีกว่าเดิมจากสภาพที่เป็นอยู่ จากความหมายดังกล่าว เมื่อนำมาใช้ในการพัฒนาตนเองของครู อาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาตนเองของครูคือการที่ครูรู้จักเรียนรู้และปรับปรุงตนเองให้มีความเจริญงอกงาม มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ครูที่สะสมความรู้และประสบการณ์ได้ดีจะสามารถพัฒนาตนเองได้มากขึ้น

พิสิทธิ์ สารวิจิตร (2529) ให้ความหมายของการพัฒนาตนเองว่า หมายถึง การปลูกสร้างคุณสมบัติ คุณธรรม นิสัย เจตคติ ความคิด ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ความเข้าใจให้เกิดแก่ตนเอง เพื่อให้ตนเองเป็นคนที่มีความสุข ความเจริญ ความสมบูรณ์พร้อมที่จะสร้างประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติได้อย่างเหมาะสมกับความสนใจ ความถนัด และศักยภาพของตน

Russell C Swansbury (1968) กล่าวว่า การพัฒนาตนเอง หมายถึง การศึกษาของบุคคล เพื่อให้ตนเองมีความรู้ทางเทคนิควิชาที่ก้าวหน้า ซึ่งเป็นการตอบสนองของความอยากรู้อยากเห็นของบุคคล การพัฒนาตนเองนั้นเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ปรับปรุงแก้ไขตนเองให้เจริญงอกงามทั้งประสิทธิภาพในการทำงานด้านปัญญาและด้านคุณธรรม

Megginson and Pedler (1992 อ้างถึงใน ชวลา อรุณสวัสดิ์, 2545) กล่าวว่า การพัฒนาตนเอง หมายถึง การที่ผู้เรียนได้ตัดสินใจด้วยตนเองในการเลือกว่าจะเรียนอะไร เมื่อไหร่ และอย่างไรเพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะ ความรู้ และความสามารถในการทำงาน

จากการให้ความหมายของการพัฒนาตนเองผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายของการพัฒนาตนเองว่า การพัฒนาตนเอง หมายถึง การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการแสวงหาความรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของชีวิตในด้านต่างๆ และยังเป็นการพัฒนาศักยภาพให้ตนเองมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาองค์กร สังคม และประเทศชาติต่อไปในอนาคต

1.1.2 จุดมุ่งหมายของการพัฒนาตนเอง

สุภัททา ปิณฑะแพทย์ (2542) ได้สรุปถึงจุดมุ่งหมายของการพัฒนาตนเอง ดังนี้

- 1) เพื่อให้บุคคลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะในยุคปัจจุบัน

2) เพื่อให้บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

3) เพื่อเป็นการวางแผนในการที่จะพัฒนาไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเองในโอกาสที่เหมาะสมได้อย่างต่อเนื่อง

4) เพื่อเป็นการให้โอกาสบุคคลได้ทบทวนความรู้สึก ความต้องการของตนเองได้อย่างไม่มีอุปสรรคขัดขวางเนื่องจากสามารถที่จะปรับกลไกของการพัฒนาตนเองได้

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2545) ได้สรุปถึงจุดมุ่งหมายของการพัฒนาตนเองออกเป็นการพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ดังนี้

1) เพิ่มพูนความรู้และความคิด นับว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้ เตรียมตัวพัฒนาตนเองในการเรียนรู้ด้านภาษา เทคโนโลยี การรักษาสุขภาพ และการเรียนรู้ศาสตร์ต่างๆ ที่จำเป็นแก่การประกอบอาชีพทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความมีคุณค่าหรือความมีคุณภาพที่ควรแก่การดำรงตำแหน่ง

2) เพิ่มพูนทักษะและความชำนาญ มนุษย์ที่ได้รับการพัฒนา จะเพิ่มพูนทักษะและความชำนาญให้มีคุณค่าให้สอดคล้องกับความคิดที่กล่าวมาแล้ว

3) เพื่อพัฒนาและเปลี่ยนแปลงเจตคติและความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ มนุษย์ที่ได้รับการพัฒนาแล้วจะพัฒนาและเปลี่ยนแปลงเจตคติและพฤติกรรมด้านความรู้สึกจากเจตคติและอารมณ์ในเชิงลบเป็นเจตคติและอารมณ์ในเชิงบวก สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้อันจะช่วยพัฒนามนุษย์ให้เป็นคนที่มีน้ำใจ ใจกว้าง เสียสละรู้จักให้เกียรติ และลดความเห็นแก่ตนซึ่งจะเป็นผลดีแก่มนุษย์หรือบุคคลที่มีการพัฒนาตนเอง

1.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง

สมิต อาชวณิชกุล (2543) ได้กล่าวถึงวิธีการพัฒนาตนเอง ดังนี้

1) หมั่นศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือหรือเอกสารวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่องานของตน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในสิ่งใหม่ๆ ทันท่วงทีกับความก้าวหน้าทางวิชาการเสมอ

2) ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย ทิศทาง แผนงาน และโครงการของงานในหน่วยงานที่ต้องนำมาประกอบการปฏิบัติงานให้ชัดเจน เพื่อให้การทำงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างถูกต้อง

3) ไม่ทำงานคนเดียว แต่เฝ้าหาความรู้ความเข้าใจด้วยการแลกเปลี่ยน ความรู้และประสบการณ์และความคิดเห็นกับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

4) เปิดโลกทัศน์ของตนให้กว้างด้วยการติดตามความเคลื่อนไหวของข่าวคราวและเหตุการณ์สำคัญๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ

5) เป็นสมาชิกของสมาคมทางวิชาการ หรือองค์การที่น่าสนใจบางแห่ง เพื่อให้ได้มาซึ่งข่าวสาร ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องราวทางวิชาการหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจกว้างขวางยิ่งขึ้น

6) หากมีเวลาเพียงพอ อาจสมัครเข้าศึกษาต่อหรือเข้ารับการอบรม ในหลักสูตรที่จะเป็นประโยชน์กับงานด้วยค่าใช้จ่ายของตนเอง และโดยไม่เสียเวลางานประจำ

เรียม ศรีทอง (2542) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองไว้ดังนี้

1) มนุษย์ทุกคนมีเอกลักษณ์ มีศักยภาพที่มีคุณค่าเป็นของตนเองและทุกคนสามารถฝึกหัดพัฒนาได้ในทุกเรื่อง

2) ไม่มีใครที่มีความสมบูรณ์ไปหมดทุกด้านจนไม่สามารถพัฒนาได้อีก

3) แม้จะไม่มีใครรู้จักตัวเองได้ดีเท่าตัวเอง แต่ในบางเรื่องตนเองก็ไม่สามารถจัดการปรับเปลี่ยนได้ด้วยตนเอง

4) การควบคุมสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคมกับการควบคุมความคิด ความรู้สึกและการกระทำของตนเองมีผลกระทบซึ่งกันและกัน

5) อุปสรรคสำคัญของการปรับปรุงและพัฒนาตนเองคือการที่บุคคลไม่ยอมปรับเปลี่ยนวิธีคิด วิธีการปฏิบัติ ไม่สร้างนิสัยและฝึกทักษะใหม่ๆ ที่จำเป็น

6) การพัฒนาตนเองดำเนินการได้ตลอดเวลาเมื่อต้องการหรือพบปัญหา ข้อบกพร่องหรือพบอุปสรรค ยกเว้นคนที่ประกาศตนว่ามีความสมบูรณ์ไปหมดทุกด้านแล้ว

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2545) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองในด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลที่จำเป็น 4 ประการ ดังนี้

1) ความรู้สึกว่าคุณเองมีเป้าหมายในชีวิต บุคคลจะต้องพัฒนาตนเองให้มีเป้าหมายในชีวิต มีอนาคต มีความมุ่งหวัง โดยเชื่อว่าตนเองสามารถพัฒนาได้จึงมีความต้องการที่จะปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงวิถีดำเนินชีวิตให้ดีขึ้น ชีวิตจะได้สดใสไม่เฉื่อยชา

2) ความรู้สึกกล้าที่จะปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น บุคคลจะต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้สึกกล้าและมีปณิธานอันแน่วแน่ที่จะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นเพื่อช่วยในการเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อไป

3) ความรู้สึกเปิดเผยและถ่อมตัว บุคคลจะต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะส่วนบุคคลที่จำเป็นให้มีความรู้สึกจริงจัง เปิดเผยและรู้จักถ่อมตัวเพื่อช่วยในการสร้างเสริมมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อไป

4) ความรู้สึกศรัทธาและมั่นคง บุคคลจะต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะส่วนบุคคลที่จำเป็นคือให้มีความเชื่อ ความศรัทธาในตนเองอย่างมั่นคงซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองว่าเราก็คือเป็นหนึ่งในนั้น ถ้าเราตั้งใจทำกรรมดี ขยันหมั่นเพียรและอดทน ชีวิตนี้จะต้องดีขึ้นเสมอ จะมีคนรัก ชอบและเข้าใจเรา

5) ความรู้สึกมีเสน่ห์ในตนเอง บุคคลจะต้องพัฒนาตนเองให้มีเสน่ห์ดังต่อไปนี้

- (1) แสดงตนให้เป็นผู้ที่ร่าเริงแจ่มใส
- (2) แสดงตนให้ชอบบุคคลที่เราติดต่อด้วย
- (3) แสดงความสนใจร่วมในสิ่งที่เขาสนใจ
- (4) แสดงความชื่นชมและยกย่องเขาตามโอกาสอันสมควร
- (5) แสดงความรู้สึกคล้อยตามเขาตามความเหมาะสม

1.1.4 รูปแบบการพัฒนาตนเอง

กองแก้ว กระจาปณ์การ (2545) ได้สรุปรูปแบบการพัฒนาตนเองไว้ดังนี้

1) การพัฒนาตนเองโดยวิธีการศึกษาด้วยตนเอง มีวิธีการดังต่อไปนี้

(1) การสำรวจและประเมินตนเอง หมายถึง การพิจารณาตนเองให้ทราบถึงความรู้ความสามารถ รู้ถึงส่วนดี และข้อบกพร่องของตน เพื่อทำความเข้าใจในตนเอง จนเกิดแนวทางการปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นข้อบกพร่อง หรือพัฒนาตนเองได้ตรงกับความรู้ความสามารถและศักยภาพของตนเอง

(2) การศึกษาเอกสาร คู่มือการปฏิบัติงาน และวารสารต่าง ๆ หมายถึง การเรียนรู้จากเอกสารทางวิชาการ คู่มือการปฏิบัติงาน และวารสารในด้านต่าง ๆ ที่หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาตนเองให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในองค์การ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามระเบียบขั้นตอนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(3) การศึกษาหาความรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อแขนงต่าง ๆ หมายถึง การแสวงหาความรู้โดยการติดตามรับฟังข้อมูลข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร อินเทอร์เน็ต เพื่อมุ่งพัฒนาตนเองให้เป็นคนทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ ในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังส่งเสริมการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

(4) การเป็นวิทยากรหรือผู้บรรยายทางวิชาการ หมายถึง การที่ครูได้รับเชิญหรือได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ในการให้ความรู้แก่ผู้ฟัง ทำให้ต้องมีการพัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้ ความสามารถและบุคลิกภาพ เพื่อสร้างความเชื่อถือให้เกิดขึ้นแก่บุคคลอื่นที่พบเห็น และเกิดความมั่นใจในตนเอง

(5) การศึกษาค้นคว้าและจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ผลงานทางวิชาการ หมายถึง การแสวงหาความรู้จาก เอกสาร ตำรา และแหล่งวิทยากรต่าง ๆ รวมทั้งความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติงานแล้วรวบรวมจัดทำคู่มือหรือผลงานทางวิชาการเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ ส่งผลให้ตนเองมีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องนั้นอย่างชัดเจนและใช้องค์ความรู้ที่ได้รับเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงาน

2) การพัฒนาตนเองโดยวิธีเข้ารับการอบรมรูปแบบต่าง ๆ ด้วยวิธีการดังนี้

(1) การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการที่มีระเบียบแบบแผนในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้และทักษะใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน

(2) การเข้าร่วมประชุมสัมมนา หมายถึง การศึกษาค้นคว้าแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งภายใต้การได้รับคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยที่ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาต้องมีบทบาทมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อสรุปจากการประชุมสัมมนา เป็นการเสนอทางเลือกให้ปฏิบัติ

3) การพัฒนาตนเองโดยวิธีการศึกษาดูงานและศึกษาต่อด้วยวิธีการดังนี้

(1) การศึกษาดูงาน หมายถึง การที่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และหน่วยงานต้นสังกัดได้จัดศึกษาดูงานขึ้นเพื่อไปสังเกตการณ์ปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้การปฏิบัติงานและพักผ่อนจากการเดินทางแล้วนำความรู้ที่ได้รับมาเปรียบเทียบจุดดี จุดด้อยกับงานที่ตนปฏิบัติ จนก่อให้เกิดการปรับปรุงงานของตนเองให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

(2) การศึกษาต่อ หมายถึง การเข้ารับการศึกษาในสถาบันต่าง ๆ เพื่อเพิ่มวุฒิ การศึกษาให้สูงขึ้นหรือเพิ่มทักษะความชำนาญบางสาขาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติ หรือ ต้องการความรู้และทักษะในการทำให้ตนเป็นคนทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์และเทคโนโลยีสมัยใหม่

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2537) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาตนเองไว้ ซึ่งสรุปวิธีการพัฒนาตนเองได้ทั้งหมด 11 ข้อ ดังนี้

- 1) การเข้ารับการฝึกอบรม
- 2) การคิดเองและตั้งใจที่จะพัฒนาตนเองอย่างจริงจัง
- 3) การแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นแบบกันเอง
- 4) การศึกษาจากเอกสารวิชาการ
- 5) การติดตามข่าวสารจากสื่อมวลชน
- 6) การเข้าร่วมประชุมสัมมนา
- 7) การเป็นผู้นำอภิปรายหรือการบรรยาย
- 8) การเป็นสมาชิกสมาคมหรือองค์กร
- 9) การศึกษาดูงาน
- 10) การศึกษาต่อ
- 11) การคบหาสมาคมกับผู้ที่มีความรู้

1.1.5 การพัฒนาตนเองในด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน

จากการศึกษาความหมายของคำว่า “การสอน” ได้มีผู้ให้ความหมายของการสอน ใ้้อย่างมากมาย ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

Hill (1982 อ้างถึงในบุญช่วย ภักดี, 2551) การสอน คือ กระบวนการให้การศึกษ แก่ผู้เรียนโดยอาศัยปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครูและนักเรียน

Rogers (1969) การสอน คือ กระบวนการจัดประสบการณ์เพื่อให้เกิด การเรียนรู้และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น

Mckechnie (1983) การสอน คือ การมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครูและนักเรียน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

Good (1983 อ้างถึงในบุญช่วย ภักดี, 2551) อธิบายความหมายของการสอนใน แนวแคบและแนวกว้างไว้ว่า

1. การสอน หมายถึง การกระทำอันเป็นการอบรมสั่งสอนผู้เรียนที่เรียนอยู่ในสถาบันการศึกษา (ความหมายในแนวแคบ)

2. การสอน หมายถึง กระบวนการตัดสินใจในการวางแผน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา การออกแบบการสอน การเตรียมอุปกรณ์สำหรับการเรียนรู้ของนักเรียนและการประเมินผล (ความหมายในวงกว้าง)

บุญชม ศรีสะอาด (2537) กล่าวว่า การสอน หมายถึง การดำเนินการของผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยผู้เรียนจะทำกิจกรรมที่อาศัยกระบวนการ (Process) ของสมอง เช่น ฟัง อ่าน พูด เขียน โยงความสัมพันธ์ เปรียบเทียบ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ดังกล่าว ผลการเรียนรู้ อาจอยู่ในรูปแบบของความเข้าใจ การคิดวิเคราะห์ การประเมินผล การจัดดำเนินการของผู้สอน อาจอยู่ในรูปการบรรยาย อธิบาย สาธิต หรือปฏิบัติให้ดูให้อ่านเนื้อหาสาระ ให้อภิปราย ให้ทำแบบฝึกหัด ฯลฯ

จำเนียง ศิลปะวานิช (2538) กล่าวว่า การสอน หมายถึง การจัดสถานการณ์ สภาพการณ์ หรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดประสบการณ์ ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น นอกจากนั้นการสอนยังส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดความงอกงามในด้านกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งความสามารถในด้านอื่นๆ ที่สามารถนำไปใช้ให้ เกิดประโยชน์แก่ตนเอง และสังคมซึ่งถือว่าเป็นจุดสูงสุดของการศึกษานั้นเอง

จากที่กล่าวมาการสอนจึงเป็นคุณสมบัติที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ครูพึงมี เพราะครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน มีส่วนสำคัญในการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ดังนั้นคุณภาพการสอนของครูจึงมีความสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ คุณภาพของการสอนได้มีผู้ให้ความหมายต่างๆ กัน ดังนี้

Glatthorn (1996) คุณภาพการสอน หมายถึง การสอนที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามความถนัดและความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ

Bloom (1976 อ้างถึงใน บุญช่วย ภัคดี, 2551) คุณภาพการสอน หมายถึง การจัดเนื้อหา การอธิบาย และนำเสนอบทเรียนให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุด

Good (1983 อ้างถึงใน บุญช่วย ภัคดี, 2551) คุณภาพการสอน หมายถึง การสอนอย่างตั้งใจ มีความเข้าใจในเนื้อหาที่สอนสามารถอธิบายเนื้อหาได้อย่างชัดเจน ซึ่งการสอนที่มีคุณภาพจะช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนดีขึ้น

Stone (1994) คุณภาพการสอน หมายถึง กระบวนการสอนที่รับรองว่าเมื่อผู้เรียนผ่านกระบวนการนี้ไปแล้วจะเกิดการเรียนรู้

รุ่งรังษี วิบูลชัย (2544) คุณภาพการสอน หมายถึง กระบวนการสอนที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยผู้สอนใช้เวลาแก่ผู้เรียนแต่ละคนได้เรียนรู้โดยพิจารณาความแตกต่างของบุคคล วิชาที่สอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้

พิเศษ ภัทรพงษ์ (2549) คุณภาพการสอน หมายถึง ลักษณะที่ดีของครู ประกอบด้วยการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ดี มีการเตรียมการสอนที่ดี จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม ใช้จิตวิทยาช่วยในการเรียนการสอน มีการวัดและประเมินผลที่ดี ตลอดจนติดตามผลและแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียนของผู้เรียน

จากความหมายของคุณภาพการสอนที่ยกมาสามารถสรุปความหมายของคุณภาพการสอนได้ว่า คุณภาพการสอน หมายถึง ลักษณะการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้พัฒนาต่อยอดความรู้ออกไป และผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการที่เกิดจากการเรียนการสอนของครูรวมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน

1) องค์ประกอบของคุณภาพการสอน

Patrick and Stanley (1998) ได้กล่าวถึงตัวบ่งชี้ด้านคุณภาพในการสอนซึ่งประกอบด้วย 6 ประการด้วยกัน คือ 1) มีจุดมุ่งหมายชัดเจน/สอดคล้องกับหลักสูตร 2) มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน 3) การใช้สื่ออุปกรณ์ต่างๆ 4) มีการประเมินผลผู้เรียน 5) ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และ 6) การประเมินคุณภาพการสอน

จิตติมา จันทเวช (2542) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพการสอนของครูว่าประกอบด้วย 6 คุณลักษณะ ได้แก่ บุคลิกภาพของครู ความสามารถทางวิชาการ เจตคติของครูต่อนักเรียนและวิชาที่สอน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน วิธีการสอนและวิธีการวัดและประเมินผล

เฉลิมพล โพธิ์ศรี (2546) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนของครู มีองค์ประกอบที่สำคัญ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านบุคลิกภาพของครู 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) ด้านความรู้ในวิชาชีพ 4) ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ 5) ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน 6) ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน 7) ด้านการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้อ 8) ด้านภูมิหลังของครู

สมหวัง พิริยานุวัฒน์ (2539) ได้สรุปลักษณะการสอนที่มีประสิทธิภาพของครูไว้ดังนี้

(1) มีการตั้งจุดประสงค์การสอนที่ชัดเจน
 (2) มีการวางขอบข่ายของการสอน จำเป็นต้องคำนึงถึงผู้เรียนในแง่ประสบการณ์เดิม สติปัญญา อายุ และเนื้อหาที่จะนำมาสอนเพื่อวางขอบข่ายให้เนื้อหาวิชาและการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน

(3) มีการวางแผนการสอนเป็นเรื่องที่ครูควรจะมีผลจากความเห็นจากประสบการณ์เดิมของผู้เรียน จุดมุ่งหมายที่คาดหวัง ทักษะการที่มีอยู่มาจัดให้เหมาะสมกับสถานการณ์นั้นๆ แล้วจึงเลือกเนื้อหาหนังสือ อุปกรณ์ และวัสดุการสอนอื่นๆ วิธีสอนและให้สอดคล้องกัน

(4) มีการจัดสภาพห้องเรียนเป็นการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกในการสอน ทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพให้มีบรรยากาศเหมาะแก่การเรียนรู้และทางด้านการสร้างบรรยากาศทางอารมณ์

(5) มีการใช้แหล่งความรู้ทั้งทางด้านบุคคล สิ่งแวดล้อม สื่อ วัสดุ สิ่งพิมพ์และอุปกรณ์ต่างๆ มาใช้ประกอบการสอนโดยเลือกให้เหมาะกับจุดมุ่งหมายของบทเรียน

(6) มีการสอนควรเน้นการค้นคว้าด้วยตนเอง ทักษะการแก้ปัญหา จัดกิจกรรมการเรียนเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้

(7) มีการประเมินผลเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ดังนั้นการปฏิบัติ ของครู อาจารย์นอกจากภาระงานแล้วยังต้องคำนึงถึงคุณภาพของงานอีกด้วย

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2535) กล่าวว่าครูควรมีสรรพภาพดังนี้

(1) มีความสามารถด้านวิชาการ ซึ่งครูมีความจำเป็นต้องมีความรู้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และมีทักษะในการติดต่อสื่อสาร

(2) มีความสามารถด้านการสอน

(3) มีความสามารถในการเป็นครู

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2537) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนไว้ 2 ด้าน คือ

(1) ด้านองค์ประกอบรวม หมายถึง องค์ประกอบด้านโครงสร้างที่มาประกอบกันเป็นการสอน อันประกอบด้วย ครูหรือผู้สอน นักเรียนหรือผู้เรียน และหลักสูตรหรือสิ่งที่สอน

(2) ด้านองค์ประกอบย่อย หมายถึง องค์ประกอบด้านรายละเอียดของการสอน ซึ่งจะต้องประกอบด้วยสิ่งเหล่านี้จึงจะทำให้การสอนสมบูรณ์ ได้แก่ การตั้งจุดประสงค์ การกำหนดเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน และการวัดและประเมินผล

ไพรัช อรรถกามานนท์ (2545) ได้กล่าวถึงการพัฒนาตนเองของครูโดยเฉพาะ ในด้านการจัดการเรียนการสอนว่า การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ จะต้องจัด โดยเน้นกระบวนการและต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีรายละเอียดที่ครูควรต้องปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการจัดการศึกษา ดังนี้

(1) มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการวิเคราะห์ เป้าหมาย สารของหลักสูตร และเป้าหมายของการจัดการศึกษา ที่จะเน้นให้ครูจัดการศึกษาโดยมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงามและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

(2) ความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร ตัวหลักสูตรเปรียบเสมือนพิมพ์เขียวหรือแปลนของบ้าน จึงเป็นภาพรวมของสิ่งที่เรามุ่งหวังหรือจุดหมายปลายทาง ดังนั้นการที่ครู จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหาวิชาใด ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ตามที่หลักสูตรระบุไว้ ครูผู้สอนจะต้องอาศัยหลักสูตรเพื่อช่วยในการสอน โดยการศึกษาหลักสูตร ให้เข้าใจ แล้วนำไปแปลงเป็นภาคปฏิบัติหรือการสอนเพื่อให้ได้ผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวังไว้

(3) ความสามารถในการจัดทำแผนการสอนหรือแผนจัดการเรียนรู้ การสร้างแผน การสอนหรือการออกแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เป็นทักษะทางวิชาชีพครูอย่างหนึ่งที่ครูทุกคน ควรจะพัฒนา โดยการสร้างหรือออกแบบแผนการสอนให้สอดคล้องและสัมพันธ์กับจุดประสงค์ และเนื้อหาของแต่ละบทเรียน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบต่าง ๆ (how to learn) ที่แตกต่างกัน ออกไปในแต่ละเนื้อหาและจุดประสงค์ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูเป็นผู้จัดเตรียมกิจกรรม นักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติและพยายามเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

(4) ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นทักษะที่สำคัญประการหนึ่งของวิชาชีพครูใน ปัจจุบันเนื่องจากการจัดการเรียนรู้ในลักษณะนี้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งครูจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้า ทดลองฝึกปฏิบัติฝึก วิธีการ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างเป็นระบบ ให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบและแก้ปัญหาด้วยตนเองตลอดจน การจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัย ความรับผิดชอบในการทำงาน ฝึกให้

ผู้เรียนได้มีโอกาสประเมินตนเองและปรับปรุงตนเอง สร้างจิตสำนึกของการเป็น
» ผู้เรียนสูงคม

(5) ความสามารถในการวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอน ทักษะในด้าน
การประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพของผู้เรียน
และประเมินการสอนของครู ซึ่งในปัจจุบันการประเมินผลการเรียนการสอนจะเน้นการประเมินโดย
ใช้ลักษณะการประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) ซึ่งได้แก่ การพิจารณาจาก
พัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม การทดสอบ
และการประเมินพัฒนาการเรียนรู้จากแฟ้มพัฒนางาน (portfolio)

(6) ความสามารถในการนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาคุณภาพ การวัดผล
ประเมินผลจะไม่มีประโยชน์เลยถ้าขาดการนำผลที่ได้มาประเมินเพื่อพิจารณาผลของการจัดการ
เรียนรู้ว่าประสบความสำเร็จหรือมีคุณภาพมากน้อยเพียง ต้องมีการปรับปรุงกระบวนการใด
ผู้เรียนผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ การนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาแผนการสอน
การพิจารณาการสอนซ่อมเสริมเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ความจำเป็นที่จะต้องมีการสื่อสารหลักฐานยืนยันคุณภาพหรือการผ่านเกณฑ์การศึกษาของผู้เรียน
มาใช้พัฒนาคุณภาพที่น่าเชื่อถือได้

ทักษะทางวิชาชีพที่ได้กล่าวมาจะพบว่าล้วนแต่เป็นทักษะสำคัญและจำเป็นที่ครู
จะต้องมีและพัฒนาทักษะเหล่านั้นให้สามารถนำไปใช้ในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ซึ่งสามารถสรุปทักษะทางวิชาชีพที่ควรจะต้องมีการพัฒนาได้ดังนี้

- (1) ความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร
- (2) ความสามารถในการจัดทำแผนการสอนและพัฒนาสื่อ
- (3) ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- (4) ความสามารถในการวัดผลประเมินผลและการนำผลการประเมินมาใช้

2) ประเภทของการสอน

การจำแนกประเภทของการสอนสามารถทำได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับว่าจะใช้
เกณฑ์ใดในการจำแนก ซึ่งมีที่สำคัญอยู่ 2 แบบ คือ

แบบแรก จำแนกโดยใช้จำนวนผู้เรียนและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเป็น
เกณฑ์ ซึ่งจำแนกได้ 3 ประเภท คือ การสอนเป็นกลุ่มใหญ่ การสอนเป็นกลุ่มย่อย และการสอนเป็น
รายบุคคล

การสอนเป็นกลุ่มใหญ่ มักมีผู้เรียนจำนวนมาก ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเป็นแบบทางเดียว ผู้สอนมีบทบาทเกือบทั้งหมด ตัวอย่างได้แก่การสอนแบบบรรยาย

การสอนเป็นกลุ่มย่อย การสอนประเภทนี้มุ่งให้ผู้เรียนทุกคนในกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากที่สุด ผู้สอนมีความใกล้ชิดกับผู้เรียนมากขึ้น เช่น การสอนแบบอภิปราย การสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น

การสอนเป็นรายบุคคล หมายถึง การเรียนการสอนที่ผู้เรียนสามารถเลือกวิธีเรียนที่เหมาะสมกับความสนใจของตน เรียนไปตามความสามารถของตนและขณะเดียวกันผู้เรียนจะทราบความก้าวหน้าในการเรียนของตนเองอยู่เสมอ

แบบที่สอง จำแนกโดยใช้ปริมาณของบทบาทของผู้เรียนเป็นเกณฑ์ ซึ่งจำแนกได้ 4 ประเภท คือ ประเภทผู้สอนเป็นแกน ผู้เรียนเป็นแกน นักเรียนและผู้สอนมีกิจกรรมร่วมกันและการสอนโดยใช้อุปกรณ์พิเศษ

การสอนที่เน้นผู้สอนเป็นแกนหรือเป็นศูนย์กลาง จะเน้นบทบาทของผู้สอน ตัวอย่างได้แก่ วิธีการสอนแบบบรรยาย วิธีการสอนแบบสาธิต การสอนโดยทั่วไปจะต้องมีบทบาทของผู้เรียนและผู้สอนในการสอนแบบบรรยายขณะที่ผู้สอนบรรยายผู้เรียนจะมีบทบาท นั่งฟัง คิดตาม ตีความหมาย จุดจำเนื้อหาสาระ จุดบันทึก อาจกระทำบทบาทเหล่านี้ตลอดเวลาเช่นเดียวกับการบรรยายของผู้สอน การที่จัดว่าผู้สอนเป็นแกนหรือเป็นศูนย์กลางก็พิจารณาจากกิจกรรมของผู้สอนจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ ถ้าผู้สอนไม่บรรยาย ไม่สาธิตให้ดูก็จะไม่เกิดการเรียนรู้ในเรื่องนั้น และบทบาทของผู้เรียนจะเป็นบทบาทแบบเฉื่อย (Passive)

การสอนที่ผู้เรียนเป็นแกน เน้นบทบาทการทำกิจกรรมของผู้เรียน ตัวอย่างได้แก่ วิธีการสอนแบบปฏิบัติการ วิธีการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติ วิธีการเหล่านี้จะก่อให้เกิดการเรียนรู้จากการกระทำกิจกรรมของผู้เรียนเป็นสำคัญ

การสอนที่ผู้เรียนและผู้สอนมีกิจกรรมร่วมกัน ผู้เรียนและผู้สอนต่างมีบทบาทพอๆกัน มีการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน เช่น วิธีการสอนแบบสัมมนา วิธีการสอนแบบอภิปราย

การสอนโดยใช้อุปกรณ์พิเศษ บทบาทของการสอนทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดจะอยู่ที่วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ ได้แก่ ภาพยนตร์ คอมพิวเตอร์

นอกจากนี้ยังได้มีนักการศึกษาได้ให้แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยการจัดการเรียนการสอนให้เป็นระบบ ซึ่งมีรายละเอียดที่สำคัญดังนี้

1) ความหมายของระบบการเรียนรู้

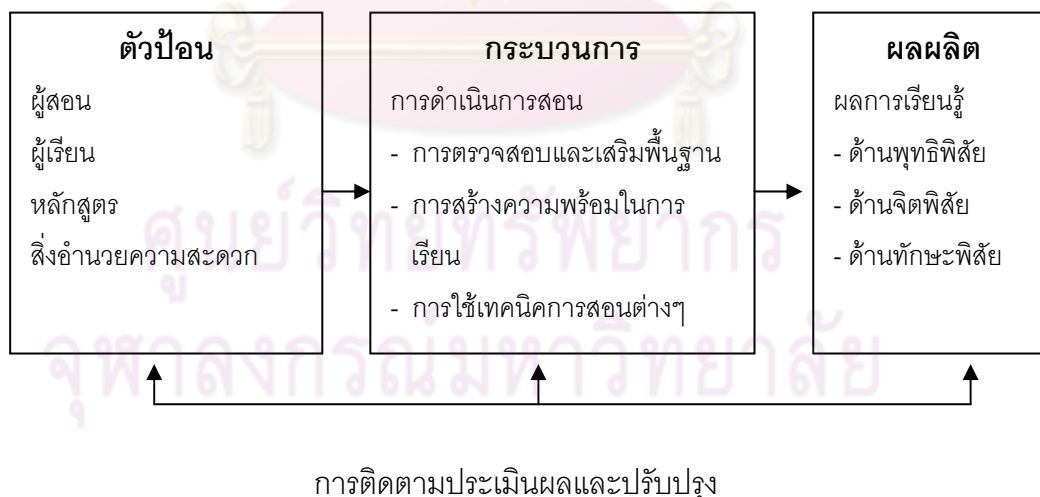
Gagne และBriggs (1989 อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2537) กล่าวว่า ระบบหมายถึง วิธีการใดๆ ก็ได้ที่ได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบเพื่อเป็นหลักให้สามารถทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ซึ่งอาจจะเป็นเป้าหมายในวงกว้างหรือเป้าหมายในวงแคบก็ได้

Searles (2000 อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2537) กล่าวว่า ระบบเป็นการจัดสิ่งต่างๆ ให้มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระเบียบเป็นลำดับขั้นเพื่อก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกัน

Banathy (1990 อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2537) ได้ให้ความหมายของระบบไว้ว่าเป็นการรวบรวมของส่วนประกอบซึ่งมีความสัมพันธ์และส่งเสริมต่อกันเพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

จากความหมายต่างๆ สามารถสรุปได้ว่า ระบบจะต้องประกอบด้วยสิ่งสำคัญอย่างน้อย 3 สิ่งด้วยกัน คือ องค์ประกอบสำคัญของระบบ ความสัมพันธ์ของระบบ เป้าหมายหรือจุดหมายของระบบนั้น

บุญชม ศรีสะอาด (2537) ได้กล่าวว่าในการพัฒนาการสอนจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ซึ่งในระบบการเรียนการสอนมีองค์ประกอบที่เป็นตัวป้อน กระบวนการ และผลผลิต รายละเอียดดังแผนภาพที่ 2.1

แผนภาพที่ 2.1 แสดงระบบการเรียนการสอน (บุญชม ศรีสะอาด, 2537)

จากแผนภาพที่ 2.1 แสดงระบบการเรียนการสอน สามารถขยายความได้ดังนี้

1) ตัวป้อน หรือปัจจัยนำเข้าระบบ คือส่วนประกอบต่างๆ ที่นำเข้าสู่ระบบได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร สิ่งอำนวยความสะดวก

(1) ผู้สอน เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ซึ่งขึ้นอยู่กับคุณลักษณะหลายประการ เช่น ความรู้ความสามารถ ความรู้ในเทคนิคการสอนต่างๆ ความตั้งใจในการสอน เป็นต้น

(2) ผู้เรียน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในระบบการเรียนการสอน ซึ่งจะบรรลุผลสำเร็จได้ย่อมขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของผู้เรียนหลายประการ เช่น ความถนัด ความรู้พื้นฐานเดิม ความพร้อม ทักษะในการเรียนรู้ ฯลฯ

(3) หลักสูตร เป็นองค์ประกอบหลักที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หลักสูตรประกอบด้วยพื้นฐาน 4 ประการ คือ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระที่เรียน กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล

2) กระบวนการ กระบวนการในระบบการเรียนการสอน คือ การดำเนินการสอน เป็นการนำเอาตัวป้อน ซึ่งเป็นวัตถุดิบในระบบมาดำเนินการเพื่อให้เกิดผลผลิตตามที่ต้องการ ในการดำเนินการสอนอาจมีกิจกรรมต่างๆ หลายกิจกรรม ได้แก่ การตรวจสอบและเสริมพื้นฐาน การสร้างความพร้อมในการเรียน การใช้เทคนิคการสอนต่างๆ และการใช้กิจกรรมเสริม

(1) การตรวจสอบและเสริมพื้นฐาน เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้สอนรู้จักผู้เรียน และได้ข้อสนเทศที่นำมาใช้ช่วยเหลือผู้เรียนที่ขาดพื้นฐานที่จำเป็นก่อนเรียนให้ได้มีพื้นฐานที่พร้อมที่จะเรียนโดยไม่มีปัญหาใดๆ ซึ่งถ้าหากไม่ช่วยเหลือดังกล่าวแล้วผู้เรียนอาจเรียนไม่รู้เรื่อง ทำให้ขาดความสนใจในการเรียนเรื่องนั้นและประสบความล้มเหลวในการเรียนและอาจส่งผลให้ การเรียนในเรื่องต่อมามีปัญหาโดยตลอด

(2) การสร้างความพร้อมในการเรียน เมื่อได้เวลาเริ่มชั่วโมงเรียนโดยทั่วไปแล้ว จะมีผู้เรียนที่ยังไม่พร้อมที่จะเรียน เช่น พวดคุย เดิน ฯลฯ ถ้าผู้สอนเริ่มบรรยายไปเรื่อยๆอาจจะไม่ได้ผลตามที่ต้องการโดยเฉพาะในช่วงต้นชั่วโมงนั้น จึงควรดึงความสนใจของผู้เรียนให้เข้าสู่การเรียนโดยเร็ว ซึ่งทำได้หลายวิธี เช่น การใช้คำถามนำให้นักเรียนคิดตอบใช้สื่อทัศนูปกรณ์เร้าความสนใจ เป็นต้น

(3) การใช้เทคนิคการสอนต่างๆ เมื่อผู้เรียนมีความพร้อมแล้วก็ทำการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนและกิจกรรมต่างๆ ซึ่งมีให้เลือกอย่างหลากหลาย ต้องดูที่ความเหมาะสมและเนื้อหาในการสอนเป็นสำคัญ

(4) การใช้กิจกรรมเสริม ในการใช้วิธีสอนแต่ละวิธีหรือรูปแบบการสอนแต่ละรูปแบบจะมีกิจกรรมต่างๆ แตกต่างกันไป บางวิธีจะมีกิจกรรมเดียว บางวิธีมีหลายกิจกรรม ผู้สอนควรพิจารณากิจกรรมต่างๆ ที่จะเสริมวิธีสอนหรือรูปแบบการสอนที่ตนเลือกใช้หรือเห็นว่าเมื่อนำไปเสริมกับการสอนแล้วจะช่วยให้บรรลุผลการเรียนการสอนได้ดียิ่งขึ้น กิจกรรมเสริมมีอย่างมากมายเช่น การให้ทำแบบฝึกหัด การให้การเสริมแรง การใช้คำถามทบทวน เป็นต้น

3) ผลผลิต

ผลผลิตที่เกิดขึ้นในระบบซึ่งเป็นเป้าหมายปลายทางของระบบ สำหรับระบบการเรียนการสอนผลผลิตที่ต้องการคือ การเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนไปในทางที่พึงประสงค์ เป็นการพัฒนาที่ดีในด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) จิตพิสัย (Affective) และทักษะพิสัย (Psychomotor)

4) การติดตาม ประเมินผล และปรับปรุง

เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนจะต้องพิจารณาองค์ประกอบต่างๆ ทั้งหมดในระบบ โดยพิจารณาผลผลิตว่าเป็นไปดังที่มุ่งหวังไว้หรือไม่ มีจุดบกพร่องในส่วนใดที่จะต้องปรับปรุง แก้ไข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านการเรียนการสอนไว้ในมาตรฐานที่ 9 และมาตรฐานที่ 10 ดังนี้

มาตรฐานที่ 9 ครูมีวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่ได้รับมอบหมาย ทุ่มเทพัฒนาตนเอง เข้ากับชุมชนได้ดี และมีครูพอเพียง

ตัวบ่งชี้

- 9.1 มีคุณธรรมจริยธรรมและปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ
- 9.2 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
- 9.3 มีความมุ่งมั่นและอุทิศตนในการสอนและพัฒนาผู้เรียน
- 9.4 มีการแสวงหาความรู้และเทคโนโลยีวิธีการใหม่ๆ รับฟังความคิดเห็น ใจกว้างและยอมรับการเปลี่ยนแปลง
- 9.5 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่าขึ้นไป
- 9.6 สอนตรงตามวิชาเอก-โท หรือ ตรงตามความถนัด
- 9.7 มีจำนวนพอเพียง (หมายรวมทั้งครูและบุคลากรสนับสนุน)

มาตรฐานที่ 10 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้

พื้นฐาน

10.1 มีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายการจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้น

ผู้เรียน

10.2 มีการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล

10.3 มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

10.4 มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและ

ผู้เรียน

10.5 มีการประเมินผลการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้

ผู้เรียนและอิงพัฒนาการของผู้เรียน

10.6 มีการนำผลการประเมินมาปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

ผู้เรียน

10.7 มีการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำไปใช้พัฒนา

2.2 การพัฒนาผู้เรียน

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาคือ การประกอบอาชีพ จึงได้กำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

4. มีความรักชาติมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลกยึดมั่นในวิถีและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของไทย ในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมควรมีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานที่กำหนดนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1) ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร รวมทั้งมีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนคติของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3) ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม การรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีไปใช้ เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีในด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

- 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- 2) ซื่อสัตย์สุจริต
- 3) มีวินัย
- 4) ใฝ่เรียนรู้
- 5) อยู่อย่างพอเพียง
- 6) มุ่งมั่นในการทำงาน
- 7) รักความเป็นไทย
- 8) มีจิตสาธารณะ

มาตรฐานการศึกษาชาติได้กำหนดหลักในการจัดการศึกษาของชาติไว้ 3 มาตรฐาน และ 11 ตัวบ่งชี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียนมาตรฐานการศึกษาชาติได้กล่าวไว้ในมาตรฐานที่ 1 คือ คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข โดยเป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น “คนเก่ง คนดี และมีความสุข” โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย พัฒนาคนตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพตรงตามความต้องการ ทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และทักษะ คุณธรรมและจิตสำนึกที่พึงประสงค์และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ตัวบ่งชี้

- 1) กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์
 - (1) คนไทยมีสุขภาพกายและจิตที่ดี มีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์การพัฒนาในแต่ละช่วงวัย
- 2) ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิตและการพัฒนาสังคม
 - (1) คนไทยได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพของตนเอง

(2) คนไทยมีงานทำและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างงานสร้างประโยชน์ให้

สังคม

3) ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว

(1) คนไทยสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ รู้ทันโลก รวมทั้งมีความสามารถในการใช้แหล่งความรู้และสื่อต่างๆ เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

(2) คนไทยสามารถปรับตัวได้ มนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

4) ทักษะทางสังคม

เพื่อเป็นการนำมาตรฐานการศึกษาชาติสู่การปฏิบัติ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยให้ใช้ในการส่งเสริม กำกับดูแล และตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยมีมาตรฐานและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนทั้งหมด 8 มาตรฐาน 33 ตัวชี้วัด ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
ตัวบ่งชี้

1) มีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ

2) มีความซื่อสัตย์สุจริต

3) มีความกตัญญูกตเวทิต

4) มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

5) ประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า

6) มีความภูมิใจในความเป็นไทยเห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้

ซึ่งความเป็นไทย

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
ตัวบ่งชี้

1) รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม

2) เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้

- 1) มีทักษะในการจัดการและทำงานให้สำเร็จ
- 2) เพียรพยายาม ขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงาน
- 3) ทำงานอย่างมีความสุข พัฒนางานและภูมิใจในผลงานของตนเอง
- 4) ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- 5) มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

ตัวบ่งชี้

1) สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปความคิดรวบยอด คิดอย่างเป็นระบบและมีความคิดแบบองค์รวม

- 2) สามารถคาดการณ์ กำหนดเป้าหมาย และแนวทางการตัดสินใจได้
- 3) ประเมินและเลือกแนวทางการตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างมีสติ
- 4) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี และมีจินตนาการ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

ตัวบ่งชี้

- 1) มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยตามเกณฑ์
- 2) มีผลการทดสอบรวบยอดระดับชาติเฉลี่ยตามเกณฑ์
- 3) สามารถสื่อความคิดผ่านการพูด เขียน หรือนำเสนอด้วยวิธีต่างๆ
- 4) สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
- 5) สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้

1) มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน และการฟัง รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล

2) สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ รอบตัว ใช้ห้องสมุดแหล่งความรู้และสื่อต่างๆ ได้ทั้งในและนอกสถานศึกษา มีวิธีการเรียนรู้ของตนเอง เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้ สนุกกับการเรียนรู้และชอบมาโรงเรียน

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

ตัวบ่งชี้

- 1) มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพและออกกำลังกายสม่ำเสมอ
- 2) มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์
- 3) มีการป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงสภาวะที่เสี่ยงต่อความ

รุนแรง โรคภัย อุบัติเหตุ และปัญหาทางเพศ

- 4) มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และให้เกียรติผู้อื่น
- 5) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น

มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

ตัวบ่งชี้

- 1) ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านศิลปะ
- 2) ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านดนตรี/นาฏศิลป์
- 3) ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านกีฬา/นันทนาการ

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในส่วนของการพัฒนาผู้เรียนว่า หลักการพัฒนาผู้เรียนอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมเป็นผู้ที่มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ใฝ่รู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ที่พอเพียงต่อการพัฒนางานอาชีพและคุณภาพชีวิตส่วนตน สามารถเผชิญความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทันและชาญฉลาด และมีความเป็นประชาธิปไตย โดยได้กำหนดมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนสำหรับใช้ในการประเมินภายนอกไว้ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ

- 1) ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ
- 2) ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต
- 3) ผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวที
- 4) ผู้เรียนมีความเมตตากรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว
- 5) ผู้เรียนมีความประหยัด และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
- 6) ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มี 5 ตัวบ่งชี้

- 1) ผู้เรียนรู้จักดูแลสุขภาพ สุขนิสัย และออกกำลังกายสม่ำเสมอ
- 2) ผู้เรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์

- 3) ผู้เรียนไม่เสพหรือแสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมาหลักเลียง
สภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย และอุบัติเหตุรวมทั้งปัญหาทางเพศ
- 4) ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น
- 5) ผู้เรียนร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น และชอบมา
โรงเรียน

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา มี 4
ตัวบ่งชี้ คือ

- 1) ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ
- 2) ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านดนตรี/นาฏศิลป์ โดยไม่ขัดหลัก
ศาสนา
- 3) ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬา/นันทนาการ
- 4) ผู้เรียนสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่ดั้งเดิมของ
ท้องถิ่นและของไทย

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มี
ความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

- 1) ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สรุปความคิดอย่างเป็นระบบ
และมีการคิดแบบองค์รวม
- 2) ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดไตร่ตรอง
- 3) ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มี 8 ตัวบ่งชี้ คือ

- 1) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- 2) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
- 3) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
- 4) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 5) กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
- 6) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
- 7) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 8) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มี 3 ตัวบ่งชี้

- 1) ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ รอบตัว
- 2) ผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สนุกกับการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
- 3) ผู้เรียนสามารถใช้ห้องสมุด ใช้แหล่งความรู้ และสื่อต่าง ๆ ทั้งภายในและนอก

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มี 3 ตัวบ่งชี้

- 1) ผู้เรียนสามารถวางแผนทำงานตามลำดับขั้นตอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ผู้เรียนรักการทำงาน สามารถปรับตัวและทำงานเป็นทีมได้
- 3) ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ

บทบาทของผู้สอนในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน (วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 28, ฉบับที่ 1 กันยายน-พฤศจิกายน 2547)

- 1) ยอมรับการเปลี่ยนแปลงทั้งแนวคิด หลักการ วิธีการ และผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน
- 2) ให้ความและโอกาสแก่ผู้เรียน ยอมรับว่ากระบวนการคิดและการฝึกทักษะในการปฏิบัติเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลา และเป็นการใช้เวลาที่ได้ผลคุ้มค่า เพียงแต่แสดงผลได้ช้ากว่าการเรียนรู้ด้านเนื้อหา
- 3) ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน วิเคราะห์ วิพากษ์ อย่างสร้างสรรค์
- 4) ตั้งคำถามที่เน้นการคิดก่อนตอบ ผู้สอนจะตั้งคำถามได้ดีหรือไม่ดีนั้นขึ้นอยู่กับว่าผู้สอนรู้อย่างลึกซึ้งในบทเรียนนั้นๆ เพียงใด
- 5) เรียนรู้และเข้าใจพัฒนาการแห่งวัย พร้อมทั้งหาแนวทางในการส่งเสริมให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน
- 6) ส่งเสริมการทำงานกลุ่ม เพราะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่หลากหลาย รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับเพื่อน ทั้งการเรียนรู้ทักษะทางสังคม การปรับตัว การยอมรับซึ่งกันและกัน นอกจากนี้เรื่องคุณธรรม จริยธรรมที่เราคิดว่าสอนยากนั้นจะเกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนมากมายจากกระบวนการกลุ่มนี้เองทั้งความอดทน การให้อภัย ความรักใคร่สามัคคี ฯลฯ
- 7) ทดลองจัดการเรียนการสอนที่มีความสอดคล้องกับเป้าหมาย เก็บและวิเคราะห์ข้อมูลตามสภาพจริงพัฒนาให้ดีขึ้นอยู่เสมอ เชื่อว่าจะได้เห็นผลของการเรียนรู้ตามเจตนารมณ์

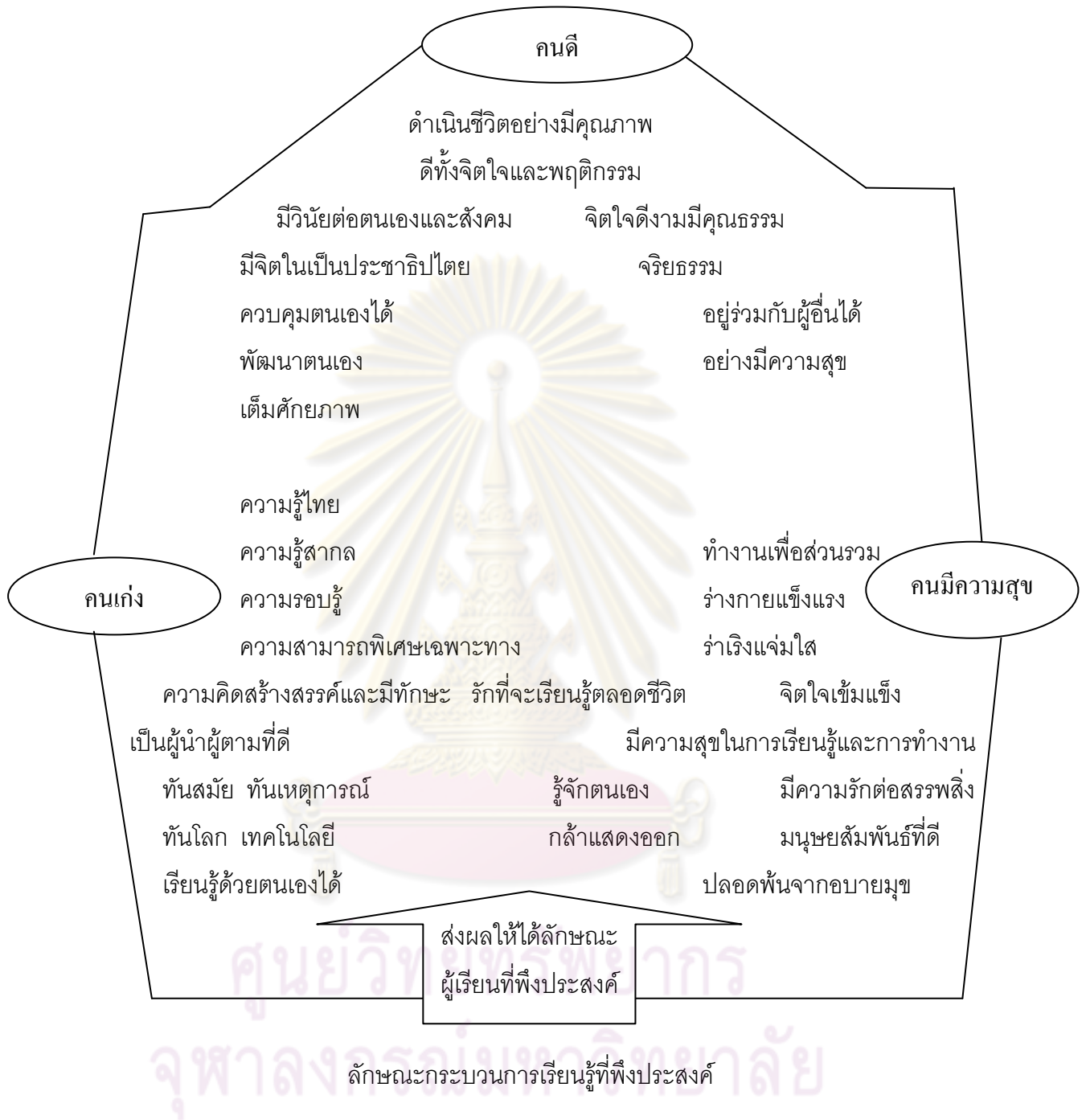
8) ลดความสำคัญของเนื้อหาบางเพื่อนำความสำคัญส่วนที่ลดลงนั้นมาเพิ่มพูนในเรื่องของทักษะ กระบวนการเรียนรู้ และการคิด

9) คิดและปฏิบัติให้ได้ว่า “โรงเรียนเป็นสถาบันแห่งการฝึกหัด ฝึกฝน อบรม บ่มนิสัยของเด็กให้เป็นพลเมืองดี เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า” ดังนั้นผู้สอนจึงมีหน้าที่ต้องสร้าง ส่งเสริมปรับเปลี่ยน ชัดเกล้าผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ครบถ้วนทุกด้านให้ได้

การเรียนรู้ที่ดีจะเกิดขึ้นได้หากผู้เรียนได้ใช้วิธีการเรียนด้วยลีลา ความถนัดตามธรรมชาติของตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติจริงอย่างตื่นตัวและกระตือรือร้น เป็นผู้รุกมิใช่ผู้รับอย่างเดียว การเรียนรู้ก็จะเกิดขึ้นจากการที่ผู้เรียนต้องใช้กระบวนการทางปัญญา คือ การสังเกต คิดวิเคราะห์ สรุปเป็นการสร้างสาระความรู้ที่มีความหมายให้ตนเองและจะจดจำเรื่องที่เรียนรู้นั้นได้ยาวนาน ทำให้ผู้เรียนมีความสุขจากการเรียนรู้ตามศักยภาพของตนเอง สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 2.2 คุณลักษณะของผู้เรียนและกระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543

จากแผนภาพที่ 2.2 แสดงคุณลักษณะของผู้เรียนและกระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ สามารถสรุปลักษณะสำคัญของคุณลักษณะของผู้เรียนและกระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ ได้ ดังนี้

- 1) เป็นกระบวนการทางปัญญาพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต
- 2) เรียนรู้ด้วยความสุข เน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 3) บูรณาการสาระการเรียนรู้ สอดคล้องตามความสนใจ ทันสมัยตามสภาพจริง
- 4) เน้นกระบวนการคิดและการปฏิบัติจริง นำไปใช้ประโยชน์ได้
- 5) เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีผู้เรียน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้
- 6) คนไทยเข้าใจและเคารพในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสังคม มีทักษะและความสามารถที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข
- 7) คนไทยมีความรับผิดชอบเข้าใจยอมรับและตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมที่แตกต่าง กัน สามารถแก้ปัญหาในฐานะสมาชิกของสังคมไทยและสังคมโลกโดยสันติวิธี
- 8) มีคุณธรรม จิตสาธารณะและจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก
- 9) คนไทยดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วาสุจริต และมโนสุจริต
- 10) คนไทยมีความรับผิดชอบต่อศีลธรรมและสังคมมีจิตสำนึกในเกียรติภูมิของความเป็นคนไทยมีความภูมิใจในชนชาติไทยรักแผ่นดินไทยและปฏิบัติตนตามระบบประชาธิปไตยเป็นสมาชิกที่ดี เป็นอาสาสมัครเพื่อชุมชนและสังคมในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก

1.3 การพัฒนาวิชาชีพครู

การพัฒนาด้านวิชาชีพ ชาเวฤทธิ์ ขำเหล็ก (2546) ได้กล่าวถึงการพัฒนาวิชาชีพไว้ว่า ในสังคมต่าง ๆ ย่อมประกอบไปด้วยบุคคลที่ประกอบอาชีพแตกต่างกันออกไป แต่ในอาชีพที่หลากหลายเหล่านั้นมีอาชีพอยู่ไม่กี่ประเภทที่มีความแตกต่างไปจากอาชีพทั่วไปเพราะได้รับการยกย่องและยอมรับจากสังคมทั่วไปว่าเป็นอาชีพชั้นสูงหรือมีลักษณะเป็นวิชาชีพได้แก่ หนายความ วิศวะกรรม นักบัญชี แพทย์ ตุลาการและครู เป็นต้น เนื่องจากอาชีพที่ได้กล่าวมาเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อสังคม มีความสำคัญต่อผู้รับบริการและจำเป็นต่อความเจริญก้าวหน้าของสังคมอยู่ระดับหนึ่งโดยเฉพาะวิชาชีพครู เพราะครูคือวิศวะกรของสังคม ครูสามารถที่จะทำให้สังคมมีความเจริญก้าวหน้าและสามารถแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้ และยังเป็นส่วนหนึ่งที่มีบทบาทต่อเรื่องของคุณธรรม จริยธรรมรวมไปถึงบุคลิกภาพของผู้เรียนอีกด้วย

จากความสำคัญและบทบาทของวิชาชีพครูที่ได้กล่าวมาครูจึงจำเป็นต้องพัฒนาวิชาชีพของตนอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับผู้เรียนและความต้องการของสังคม โดยเฉพาะทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้กล่าวถึงการพัฒนารูปแบบวิชาชีพไว้ว่า "การพัฒนารูปแบบวิชาชีพหมายถึง การฝึกฝนตนเองให้มีความรู้ ความสามารถ จนกระทั่งมีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่"

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2540) ได้ให้คำอธิบายของการพัฒนารูปแบบวิชาชีพไว้ว่า เป็นการศึกษา ค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองของครูโดยอาศัยวิธีการต่าง ๆ เช่น การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ การเข้าร่วมประชุมสัมมนา ที่องค์กร หน่วยงาน หรือสมาคมจัดขึ้น

สุมน อมรวิวัฒน์ (2543) ได้กล่าวถึงลักษณะของวิชาชีพครูไว้ว่า ครูมีลักษณะเป็นวิชาชีพ ไม่ใช่เป็นอาชีพ เพราะวิชาครูเป็นศาสตร์ที่ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ครูศาสตร์จึงมีวิชาที่ครอบคลุม พัฒนาการทุกด้าน ทุกวัยของชีวิตผู้เรียน มีทฤษฎีและแนวปฏิบัติชัดเจนที่ส่งเสริมสร้างสรรคการ เรียนรู้ การวัดและการประเมินผล และที่สำคัญมีจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2537) ได้ให้คำอธิบายความหมายของวิชาชีพชั้นสูงไว้
6 ลักษณะ คือ

- 1) อาชีพนั้นต้องมีบริการแก่สังคมโดยไม่เข้าช้อนสาขาวิชาชีพอื่น
- 2) อาชีพนั้นต้องให้บริการแก่สังคมโดยวิธีการแห่งปัญญา
- 3) อาชีพนั้นต้องมีอิสระในการดำเนินงานที่เกี่ยวกับวิชาชีพ
- 4) ผู้ให้บริการหรือสมาชิกของวิชาชีพชั้นสูงจะต้องได้รับการศึกษาในระดับสูง
- 5) ผู้ที่เข้าวิชาชีพชั้นสูงจะต้องประพฤติดีมีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ
- 6) ต้องมีสถาบันอาชีพเป็นแหล่งกลางที่จะสร้างสรรคจรรยาบรรณใจความมั่นคงแห่งอาชีพของสมาชิก

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องสรุปความหมายได้ว่า การพัฒนารูปแบบวิชาชีพ หมายถึง การฝึกฝนตนเองให้มีความรู้ ความสามารถ จนกระทั่งมีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดทั้งมีความประพฤติที่ดีและมีจรรยาบรรณวิชาชีพ ความสำคัญของการพัฒนารูปแบบวิชาชีพเป็นกลจักรสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะต้องมีขึ้นในโรงเรียน ในห้องเรียนทุกระดับชั้นและทุกประเภทและในระบบการศึกษาทั้งระบบ หากจะเร่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวให้ได้ผลอย่างจริงจังการพัฒนาตนเองเป็นปัจจัยสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนารูปแบบวิชาชีพครู

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้กล่าวถึงมาตรฐานด้านครูไว้ในมาตรฐานที่ 8 และมาตรฐานที่ 9 ได้แก่

มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

- 1) ครูมีคุณลักษณะที่เหมาะสม
- 2) ครูที่จบระดับปริญญาตรีขึ้นไป
- 3) ครูที่สอนตรงตามวิชาเอก/โท หรือความถนัด
- 4) ครูได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอนตามที่คุรุสภากำหนด
- 5) สถานศึกษามีจำนวนครูตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

- 1) ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2) ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 3) ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 4) ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 5) ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษามีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 6) ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 7) ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 8) ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตอนที่ 2 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการเลื่อนวิทยฐานะของครู

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการทำผลงานทางวิชาการ

จากหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะพบว่าหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะ และเลื่อนวิทยฐานะเป็นครูชำนาญการ ครูชำนาญการพิเศษ ครูเชี่ยวชาญ และครูเชี่ยวชาญพิเศษนั้น ส่วนหนึ่งที่ใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการประเมิน คือ ทางด้านผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ ในด้านการเรียนการสอน โดยการจัดทำเอกสารหรือรายงานการวิจัย ซึ่งเป็นผลงานที่แสดงถึงพัฒนาการในการปรับปรุงการเรียนการสอนของข้าราชการครูในสาขาวิชาที่สอน ผลงานนั้นต้องเป็นผลงานที่จัดทำขึ้นเพื่อปฏิบัติการสอน และจะต้องได้รับการเผยแพร่จนเป็นที่ยอมรับในวงการศึกษา ผลงานที่ทำขึ้นนี้ถือเป็นผลงานทางวิชาการ โดยมีรายละเอียดของผลงานทางวิชาการ ดังนี้

2.1.1 ความหมายของผลงานทางวิชาการ

ผลงานทางวิชาการ หมายถึง เอกสารหรือหลักฐานที่จัดทำขึ้นจากความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ของผู้จัดทำโดยการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย และนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนางานในหน้าที่จนเกิดผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและเป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ

2.1.2 ขอบข่ายของผลงานทางวิชาการ

1) ผลงานทางวิชาการของสายงานการสอน หมายถึง เอกสารหรือหลักฐานเกี่ยวกับการสอน ที่แสดงถึงความชำนาญหรือเชี่ยวชาญในด้านนั้นๆ รวมถึงผลงานในลักษณะอื่น ซึ่งใช้ประโยชน์ในการสอนหรือการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยมีลักษณะดังนี้

- (1) ตรงกับสาขาวิชาที่ขอให้มีหรือเลื่อนวิทยฐานะ
- (2) เป็นผลงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือสาขาวิชาต่างๆ และใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน
- (3) เกิดจากการปฏิบัติตามหน้าที่ความรับผิดชอบทางการสอน

2) ผลงานทางวิชาการของสายงานบริหารสถานศึกษา หมายถึง เอกสารหรือหลักฐานเกี่ยวกับการบริการสถานศึกษาที่แสดงถึงความชำนาญหรือเชี่ยวชาญและเป็นประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษาหรือจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยมีลักษณะข้อใดข้อหนึ่งหรือทั้งสองข้อดังนี้

(1) เป็นผลงานที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ ด้านวิชาการ บริหารแผนและงบประมาณ บริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

(2) เป็นผลงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือสาขาวิชาต่างๆ

3) ผลงานทางวิชาการของสายงานบริหารการศึกษา หมายถึง เอกสารหรือหลักฐานเกี่ยวกับการบริหารและจัดการศึกษา การพัฒนางานด้านวิชาการ การบริหารแผนและงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การเงินและทรัพย์สิน การบริหารทั่วไป และการประสานงานส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา ที่แสดงถึงความชำนาญหรือเชี่ยวชาญและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4) ผลงานทางวิชาการของสายงานนิเทศก์การศึกษา หมายถึง เอกสารหรือหลักฐานเกี่ยวกับการนิเทศก์การเรียนการสอน การพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และพัฒนาเทคนิควิธีการนิเทศการศึกษาที่แสดงถึงความชำนาญหรือเชี่ยวชาญและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.1.3 ประเภทผลงานทางวิชาการ

ผลงานทางวิชาการที่เสนอขอต้องแสดงถึงความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ และความเชี่ยวชาญของผู้ขอให้มีหรือเลื่อนวิทยฐานะ แบ่งตามลักษณะของผลงานทางวิชาการเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) ผลงาน งานแต่ง เรียบเรียง งานแปล หนังสือ หรือเขียนบทความทางวิชาการ ซึ่งเป็นผลงานที่ได้รับการพิมพ์เผยแพร่มาแล้ว และผลงานดังกล่าวสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2) ผลงานวิจัย ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ได้รับการพิมพ์เผยแพร่มาแล้ว และผลงานดังกล่าวสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3) ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น เช่น

- (1) การประเมินงาน หรือการประเมินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่
- (2) สื่อ นวัตกรรมทางการศึกษา เช่น ผลงานด้านการจัดทำสื่อการเรียนการสอน ผลงานด้านการคิดพัฒนารูปแบบนวัตกรรมที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงานทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งอาจจัดทำเป็นเอกสาร หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ รวมทั้งเทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- (3) เอกสารประกอบการปฏิบัติหน้าที่ เป็นเอกสารที่สามารถใช้ประกอบในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งด้านการเรียนการสอน บริหารจัดการศึกษา และการนิเทศการศึกษา ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานในหน้าที่ให้สูงขึ้น สำหรับแผนการจัดการเรียนรู้ให้ใช้เป็นเอกสารประกอบการประเมินคุณภาพปฏิบัติงานเท่านั้น มิให้นำมาใช้เสนอเป็นผลงานทางวิชาการ

2.1.4 ลักษณะสำคัญของผลงานทางวิชาการ

ประกอบด้วยด้านคุณภาพและประโยชน์ของผลงานทางวิชาการ ดังนี้

1) ด้านคุณภาพผลงานทางวิชาการ

- (1) รูปแบบ ผลงานทางวิชาการต้องมีรูปแบบถูกต้องตามหลักวิชาการ เช่น ผลงานประเภทงานวิจัยจะต้องถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย บทเรียนสำเร็จรูปต้องจัดให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทเรียนสำเร็จรูปประเภทนั้นๆ รายงานการประเมินโครงการต้องจัดทำให้ถูกต้องตามรูปแบบของการรายงานการประเมินโครงการ และรายงานการพัฒนานวัตกรรมต้องจัดทำให้ถูกต้องตามรูปแบบของการรายงาน
- (2) เนื้อหาสาระ ผลงานทางวิชาการต้องมีเนื้อหาสาระถูกต้องตามหลักวิชาการครบถ้วน ทันสมัย มีการค้นคว้าอ้างอิงถูกต้องเชื่อถือ เรียบเรียงเนื้อหาได้ถูกต้องตามหลักภาษา และจัดเรียงหัวข้อเนื้อหาเป็นระบบเดียวกัน
- (3) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผลงานทางวิชาการต้องมีส่วนที่แสดงให้เห็นถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเนื้อหาสาระและมีรูปแบบใหม่ ไม่คัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการผู้อื่นโดนมิชอบ
- (4) การอ้างอิง ผลงานทางวิชาการที่เกิดจากการค้นคว้าจากเอกสารต่างๆ ต้องมีการอ้างอิงจัดทำเชิงอรรถ บรรณานุกรม ได้ถูกต้องและเป็นรูปแบบเดียวกัน

(5) การพิมพ์และการจัดทำรูปเล่ม ผลงานทางวิชาการต้องมีการจัดพิมพ์ให้สวยงามและถูกต้องตามหลักวิชาการ เช่น การพิมพ์หัวข้อ การย่อหน้า การจัดพิมพ์ตาราง การพิมพ์เชิงอรรถ บรรณานุกรม การจัดทำรูปเล่มถูกต้อง มีปกหน้า ปกหลัง ใบบรองปกหน้าปกใน คำนำ สารบัญ ภาคผนวก เป็นต้น

2) ด้านประโยชน์ของผลงานทางวิชาการ

ผลงานทางวิชาการควรแสดงให้เห็นถึงการจัดทำ การทดลองใช้ การนำไปใช้จริง องค์ความรู้ที่เกิดขึ้น และผลจากการนำไปใช้ว่ามีประโยชน์มากน้อยเพียงใด รวมทั้งการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการที่จัดทำด้วย

หลักการเกี่ยวกับการเลื่อนวิทยฐานะของครู

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะตามมาตรา 54 แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 กำหนดว่า การให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะใดหรือการเลื่อนเป็นวิทยฐานะใดต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด ซึ่งหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูมีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยุฐานะนั้นมีแนวทางในการปฏิบัติ โดยแยกออกเป็นวิทยฐานะครูชำนาญการ วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ วิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญพิเศษ รายละเอียดของการเลื่อนวิทยฐานะของข้าราชการครูผู้วิจัยได้แสดงไว้ในตารางที่ 2.1 ดังนี้

ตารางที่ 2.1 การเลื่อนวิทยฐานะของข้าราชการครูจำแนกตามระดับวิทยฐานะ

ชื่อตำแหน่ง วิทยฐานะ	มาตรฐานตำแหน่ง
ครูชำนาญการ	ดำรงตำแหน่งครูมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี สำหรับผู้มีวุฒิปริญญาตรี 4 ปี สำหรับผู้มีวุฒิปริญญาโท และ 2 ปี สำหรับผู้มีวุฒิปริญญาเอก หรือดำรงตำแหน่งอื่นที่ ก.ค.ศ. เทียบเท่าและผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ.กำหนด หรือดำรงตำแหน่งอื่นที่มีวิทยฐานะชำนาญการ ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ คศ.2 และให้ได้รับเงินวิทยฐานะครูชำนาญการ

ตารางที่ 2.1 การเลื่อนวิทยฐานะของข้าราชการครูจำแนกตามระดับวิทยฐานะ (ต่อ)

ชื่อตำแหน่ง วิทยฐานะ	มาตรฐานตำแหน่ง
ครูชำนาญการ พิเศษ	<p>1) ดำรงตำแหน่งครู ที่มีวิทยฐานะครูชำนาญการหรือดำรงตำแหน่งอื่นที่ ก.ค.ศ. เทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ.กำหนด หรือดำรงตำแหน่งอื่นที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ</p> <p>2) ผ่านการพัฒนาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ คศ.3 และให้ได้รับเงินวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ</p>
ครูเชี่ยวชาญ	<p>1) ดำรงตำแหน่งครู ที่มีวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ หรือดำรงตำแหน่งอื่นที่ ก.ค.ศ. เทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี และผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ.กำหนด หรือดำรงตำแหน่งอื่นที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ หรือ</p> <p>2) ดำรงตำแหน่งครู ที่มีวิทยฐานะครูชำนาญการมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี และผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ.กำหนด</p> <p>3) ผ่านการพัฒนาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด</p> <p>4) ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ คศ.4 และให้ได้รับเงินวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ</p>
ครูเชี่ยวชาญ พิเศษ	<p>ดำรงตำแหน่งครู ที่มีวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญหรือดำรงตำแหน่งอื่นที่ ก.ค.ศ. เทียบเท่าแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปีและผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดหรือดำรงตำแหน่งอื่นที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษให้ได้รับเงินเดือนอันดับ คศ.5 และให้ได้รับเงินวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญพิเศษ</p>

ตอนที่ 3 วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม

3.1 วิวัฒนาการวิจัยแบบผสม

การวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์แบบผสมในปัจจุบันจำแนกได้ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะระเบียบวิธีแบบผสม (mixed methods) และลักษณะการวิจัยรูปแบบผสม (mixed model studies) ซึ่งลักษณะการวิจัยทั้ง 2 รูปแบบมีวิวัฒนาการดังนี้

ย้อนไปในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา ได้เกิดข้อถกเถียงกันทางความคิดเกี่ยวกับ กระบวนทัศน์หรือรูปแบบการวิจัยด้านสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ระหว่างกลุ่มปฏิฐานนิยม หรือประจักษ์นิยมกับกลุ่มโครงสร้างนิยมหรือปรากฏการณ์นิยม หรือระหว่างกลุ่มนิยมระเบียบวิธีเชิงปริมาณกับกลุ่มนิยมระเบียบวิธีเชิงคุณภาพ ต่อมา มีกลุ่ม “นักปฏิบัตินิยม” ได้เสนอแนวคิดวาทกรรมทัศน์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพนั้นแท้จริงแล้วเข้ากันได้หรือรวมกันได้ โดยเฉพาะข้อมูล (data) นักวิจัยกลุ่มปฏิบัตินิยมได้เสนอเหตุผลที่น่ารับฟังว่า 1) ความจริงแล้วกระบวนทัศน์ทั้งสองต่างมีการใช้ร่วมกันมาหลายปีแล้ว 2) นักประเมินและนักวิจัยจำนวนมากต่างถูกกระตุ้นให้ออกมาใช้กระบวนทัศน์ทั้งสองร่วมกัน 3) แหล่งทุนต่างๆ ต่างให้การสนับสนุนงานวิจัยที่ใช้กระบวนทัศน์ทั้งสองร่วมกัน 4) กระบวนทัศน์ทั้งสองต่างมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย และ 5) ได้มีการสอนเพื่อให้มีการใช้กระบวนทัศน์ทั้งสองร่วมกันมามากแล้ว

หลังจากกลุ่มนักปฏิบัตินิยมได้ให้แนวคิดที่เป็นทางเลือกใหม่ในการวิจัย แนวคิดเรื่องระเบียบวิธีผสม (mixed method) วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม (mixed methodology) หรือการผสมทางวิธีวิทยา (methodological mixes) ก็เป็นที่กล่าวถึงมากขึ้นและเริ่มมีการวิจัยที่ใช้รูปแบบผสมกันมากขึ้น อย่างไรก็ตามการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์มีวิวัฒนาการโดยจำแนกได้เป็นสามยุคใหญ่ดังนี้

ยุคที่ 1 ยุคระเบียบวิธีเดี่ยวหรือยุคนักวิจัยบริสุทธิ์ เกิดขึ้นราวศตวรรษที่ 19 ถึงช่วงทศวรรษที่ 1950 โดยแบ่งเป็นสองกระบวนทัศน์ดังนี้

1. กระบวนทัศน์เชิงปริมาณบริสุทธิ์ เป็นเชิงปริมาณทั้งหมดทุกขั้นตอนการวิจัย จำแนกเป็นสองลักษณะตามแหล่งข้อมูล คือ 1) ลักษณะแหล่งข้อมูลเดี่ยว และ 2) ลักษณะหลายแหล่งข้อมูล ซึ่งจำแนกออกเป็น แบบตามลำดับ (sequential) และแบบคู่ขนาน (parallel/simultaneous)

ยุคที่ 2 ยุคระเบียบวิธีแบบผสม (mixed methods) เกิดขึ้นในทศวรรษที่ 1960 – 1980 จำแนกได้สามลักษณะ คือ

1) รูปแบบการผสมอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งกระบวนทัศน์เชิงปริมาณและกระบวนทัศน์เชิงคุณภาพ จำแนกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

(1) แบบตามลำดับ

(2) แบบคู่ขนาน/พร้อมกัน

2) รูปแบบที่ผสมอย่างเป็นตัวหลักและตัวรอง โดยมีกระบวนทัศน์หนึ่งเป็นตัวหลัก และกระบวนทัศน์หนึ่งเป็นตัวรอง จำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ

- (1) แบบตามลำดับ
- (2) แบบคู่ขนาน/พร้อมกัน
- 3) รูปแบบการผสมหลายระดับ

ยุคที่ 3 ยุคการวิจัยรูปแบบผสม (mixed model studies) เป็นการวิจัยที่มีการออกแบบให้มีวิธีวิทยาผสมทุกขั้นตอน เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1990 จำแนกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะใช้วิธีวิทยาแบบเดียวในขั้นตอนของการวิจัย และลักษณะใช้วิธีวิทยาแบบพหุในขั้นตอนของการวิจัย

3.2 ระเบียบวิธีผสม (Mixed Methods)

ระเบียบวิธีผสม (Mixed Methods) เป็นการออกแบบแผนการวิจัยที่มีจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายประการ ดังนี้

3.2.1 เพื่อเป็นการตรวจสอบสามเส้า (triangulation) ให้เพิ่มความเชื่อมั่นในผลของการวิจัย

3.2.2 เพื่อเป็นการเสริมให้สมบูรณ์หรือเติมให้เต็ม (complementarily) เช่น ตรวจสอบประเด็นที่ซับซ้อน หรือประเด็นที่แตกต่างของปรากฏการณ์ที่ศึกษา เป็นต้น

3.2.3 เพื่อเป็นการริเริ่ม (initiation) เช่น การค้นหาประเด็นที่ผิดปกติ ประเด็นที่ผิดธรรมดา หรือทัศนคติใหม่ๆ เป็นต้น

3.2.4 เพื่อเป็นการพัฒนา (development) เช่น นำเอาผลจากการศึกษาในขั้นตอนหนึ่งไปใช้ให้เป็นประโยชน์กับในอีกขั้นตอนหนึ่ง

3.2.5 เพื่อเป็นการขยาย (expansion) ให้งานวิจัยมีขอบข่ายที่กว้างขวางมากขึ้น

ในการออกแบบแผนการวิจัย ผู้วิจัยควรตอบคำถามตัวเองให้ชัดเจนว่า มีจุดมุ่งหมายให้เกิดสิ่งใดขึ้นบ้าง ด้วยเหตุผลอะไร และมีประโยชน์หรือไม่เพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับ การออกแบบแผนการวิจัยที่ไม่ใช้รูปแบบผสม

ระเบียบวิธีแบบผสม (mixed methods) เป็นการออกแบบแผนการวิจัยที่ผู้วิจัยต้องกำหนดประเภทการวิจัยที่จะนำมาผสมกันกันก่อนว่าจะเป็นการวิจัยประเภทไหน เช่น กรณีเป็นกระบวนการที่ค้นเชิงปริมาณ จะเป็นการวิจัยเชิงทดลองหรือไม่ใช่การทดลอง หากเป็นการวิจัยเชิงทดลองจะเป็นรูปแบบใด เป็นต้น กรณีใช้กระบวนการที่ค้นเชิงคุณภาพ จะเป็นการวิจัยเฉพาะกรณี การวิจัยเชิงมานุษยวิทยา การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ เมื่อกำหนดประเภทการวิจัยที่จะนำมาผสมกันได้แล้ว ผู้วิจัยจะต้องออกแบบการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ออกแบบเครื่องมือ ออกแบบการรวบรวมข้อมูล และออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละประเภทการวิจัยนั้น

3.3 การวิจัยรูปแบบผสม (Mixed Model Studies)

การวิจัยรูปแบบผสม (Mixed Model Studies) เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1990 จำแนกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การประยุกต์ลักษณะเดียวและการประยุกต์ลักษณะพหุ โดยการผสมนั้นเกิดขึ้นภายในขั้นตอนของการวิจัย ซึ่งกระบวนการที่ใช้อาจเป็นเชิงปริมาณ แต่การเก็บรวบรวมข้อมูลอาจเป็นเชิงคุณภาพ หรือในทางกลับกัน ข้อมูลที่เก็บรวบรวมอาจเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ แต่อาจวิเคราะห์ให้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยการปรับข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นเชิงปริมาณ ซึ่งนักวิจัยในระยะต่อมาได้มีการกำหนดแนวคิดใหม่ให้มีขอบข่ายกว้างขึ้น โดยจำแนกให้เป็นการผสมกันระหว่างการวิจัยเชิงยืนยัน (confirmatory investigation) และการวิจัยเชิงสำรวจ (exploratory investigation)

3.3.1 การวิจัยเพื่อยืนยัน (confirmatory investigation)

- ประเภทที่ 1 การวิเคราะห์ทางสถิติ - ข้อมูลเชิงคุณภาพ - เพื่อยืนยัน
- ประเภทที่ 2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ - ข้อมูลเชิงคุณภาพ - เพื่อยืนยัน
- ประเภทที่ 3 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ - ข้อมูลเชิงปริมาณ - เพื่อยืนยัน

3.3.2 การวิจัยเพื่อสำรวจ (exploratory investigation)

- ประเภทที่ 4 การวิเคราะห์ทางสถิติ - ข้อมูลเชิงปริมาณ - เพื่อสำรวจ
- ประเภทที่ 5 การวิเคราะห์ทางสถิติ - ข้อมูลเชิงคุณภาพ - เพื่อสำรวจ
- ประเภทที่ 6 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ - ข้อมูลเชิงปริมาณ - เพื่อสำรวจ
- ประเภทที่ 7 การวิจัยรูปแบบผสมแบบคู่ขนาน/พร้อมกัน (ขั้นตอนเดียว)
- ประเภทที่ 8 การวิจัยรูปแบบผสมลำดับต่อเนื่อง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลในวิธียุทธการวิจัยแบบผสม (mixed data analysis strategies)

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในวิธียุทธการวิจัยแบบผสม จำแนกได้ดังนี้

3.4.1 concurrent mixed analysis วิเคราะห์ข้อมูล QUAL และ QUAN พร้อมกันดังนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลต่างกันในเวลาเดียวกัน
- 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเดิมในเวลาเดียวกัน ให้เป็น quantizing
- 3) การวิเคราะห์ข้อมูลเดิมในเวลาเดียวกัน ให้เป็น qualizing

3.4.2 sequential QUAL - QUAN analysis วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามด้วยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

1) กำหนด people/setting โดยอาศัยข้อมูลหรือจากการสังเกตเชิงคุณภาพแล้ววิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มด้วยการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

2) กำหนด groups of attributes/themes จากการวิเคราะห์เชิงคุณภาพตามด้วยการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

3) กำหนด theoretical order of relationship/causality จากการวิเคราะห์เชิงคุณภาพแล้วสนับสนุนผลด้วยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

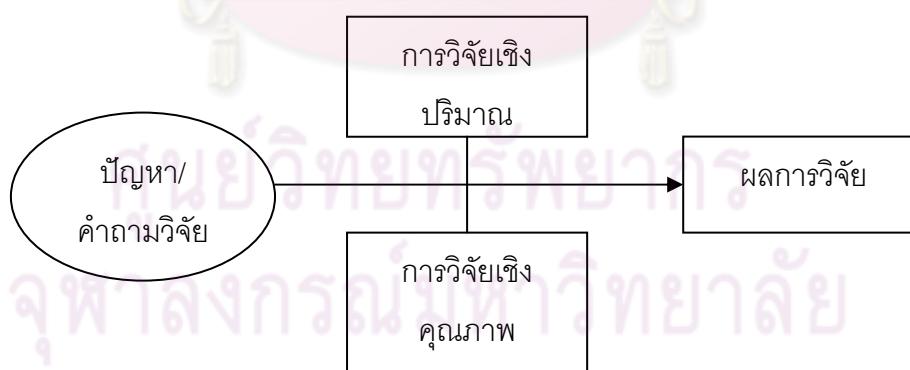
3.4.3 sequential QUAN – QUAL การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณตามด้วยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

1) กำหนด people/setting โดยอาศัยข้อมูลเชิงปริมาณแล้วเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพ

2) กำหนด groups of attributes/themes จากการวิเคราะห์เชิงปริมาณแล้วสนับสนุนยืนยันด้วยข้อมูลที่รวบรวมและวิเคราะห์ใหม่ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ

3) กำหนด theoretical order of relationship/causality จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณแล้วสนับสนุนยืนยันโดยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกรูปแบบการศึกษาเป็นแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพแบบคู่ขนาน (วิโรจน์ สารรัตน์, 2545) ซึ่งมีลักษณะดังแผนภาพที่ 2.3

แผนภาพที่ 2.3 รูปแบบการวิจัยแบบผสมแบบคู่ขนาน

การวิจัยแบบผสมลักษณะนี้จะเป็นการศึกษาในขั้นตอนเดียว โดยใช้ผลจากการทำวิจัยเชิงคุณภาพมาอธิบายผล/ขยายข้อค้นพบของวิจัยเชิงปริมาณ (วิโรจน์ สารรัตน์, 2545) ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังแผนภาพที่ 2.4 ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประเภทของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมข้อมูล/การดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล

QUAL + QUAN
QUAL + QUAN
QUAL + QUAN

แผนภาพที่ 2.4 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยแบบผสมแบบคู่ขนาน

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บุญช่วย ภักดี (2551) ได้ศึกษาคุณภาพการสอนก่อนและหลังการเลื่อนตำแหน่งครูชำนาญการตามการรับรู้ของผู้เกี่ยวข้องผลปรากฏว่า ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคุณภาพการสอนระหว่างก่อนและหลังเลื่อนตำแหน่ง ตามการรับรู้ของครูชำนาญการและครูชำนาญการพิเศษ พบว่า คุณภาพการสอนทั้ง 3 ด้านได้แก่ ด้านความสามารถทางวิชาการ ด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และด้านบุคลิกภาพ มีค่าเฉลี่ยของคุณภาพการสอนหลังเลื่อนตำแหน่งสูงกว่าก่อนเลื่อนตำแหน่ง ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคุณภาพการสอนของครูชำนาญการก่อนและหลังเลื่อนตำแหน่ง ระหว่างการรับรู้ของครูชำนาญการกับหัวหน้ากลุ่มสาระ พบว่า คุณภาพการสอนด้านบุคลิกภาพก่อนเลื่อนตำแหน่งและคุณภาพการสอนด้านความสามารถทางวิชาการหลังเลื่อนตำแหน่งตามการรับรู้ของครูชำนาญการ มีค่าเฉลี่ยของคุณภาพการสอนสูงกว่าการรับรู้ของหัวหน้ากลุ่มสาระ และเมื่อพิจารณาความแตกต่างของคุณภาพการสอนของครูชำนาญการพิเศษก่อนและหลังเลื่อนตำแหน่ง ระหว่างการรับรู้ของครูชำนาญการพิเศษกับหัวหน้ากลุ่มสาระ พบว่าคุณภาพการสอนด้านบุคลิกภาพก่อนเลื่อนตำแหน่งและคุณภาพการสอนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถทางวิชาการ ด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและด้านบุคลิกภาพหลังเลื่อนตำแหน่งตามการรับรู้ของครูชำนาญการพิเศษ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระ ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคุณภาพการสอนระหว่างครูชำนาญการและครูชำนาญการพิเศษ พบว่า คุณภาพการสอนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถทางวิชาการ ด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และด้านบุคลิกภาพ ก่อนและหลังเลื่อนตำแหน่ง ตามการรับรู้ของครูชำนาญการพิเศษมีค่าเฉลี่ย

ของคุณภาพการสูงกว่าครูชำนาญการ ซึ่งสอดคล้องกับการรับรู้ของหัวหน้ากลุ่มสาระ ยกเว้น คุณภาพการสอนด้านบุคลิกภาพหลังเลื่อนตำแหน่งครูชำนาญการและครูชำนาญการพิเศษ ตามการรับรู้ของหัวหน้ากลุ่มสาระของครูชำนาญการและหัวหน้ากลุ่มสาระของครูชำนาญการพิเศษไม่มีความแตกต่างกัน

ช่อทิพย์ ทินบัว (2540) ได้ศึกษาการปฏิบัติในหน้าที่ของอาจารย์ 3 หรือตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษในปัจจุบัน โดยผลการเปรียบเทียบก่อนและหลังการได้ตำแหน่ง พบว่า คุณภาพงานหลังจากได้ตำแหน่งแล้วนั้น ส่วนใหญ่จะเพิ่มขึ้นเนื่องจากต้องมีการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางานในหน้าที่ และเพื่อให้เป็นที่ไว้วางใจกับเพื่อนครู สามารถให้คำแนะนำในการปรับปรุงการเรียนการสอนได้ นอกจากนี้แล้วยังอาจเป็นเรื่องของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

สุดใจ เสาวรส (2547) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการจัดทำผลงานทางวิชาการของนักวิชาการวัฒนธรรม จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาชุดฝึกอบรมการจัดทำผลงานทางวิชาการและพัฒนาความสามารถในการจัดทำผลงานทางวิชาการของนักวิชาการวัฒนธรรม จังหวัดมหาสารคาม ผลการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและชุดฝึกอบรมสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการจัดทำผลงานทางวิชาการของนักวิชาการวัฒนธรรมหรือบุคลากรหน่วยงานต่างๆ ได้

สวัสดิ์ ชาวบัวใหญ่ (2549) ได้ทำการศึกษาความเหมาะสมของแบบประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อให้ข้าราชการครูมีวิทยฐานะชำนาญการ ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ข้าราชการครูมีความคิดเห็นว่าแบบประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อให้ข้าราชการครูมีวิทยฐานะชำนาญการ โดยภาพรวมและรายด้าน มีความเหมาะสมในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ด้านคุณภาพการปฏิบัติงาน (สมรรถนะ) ด้านการประเมินผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่และด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ตามลำดับ ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์น้อยและข้าราชการครูที่มีประสบการณ์มาก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของแบบประเมินผลการปฏิบัติงานในระดับมาก และความคิดเห็นของข้าราชการครูทั้งสองกลุ่ม ไม่มีความแตกต่างกัน ข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของแบบประเมินผลการปฏิบัติงานในระดับมาก และความคิดเห็นของข้าราชการครูแต่ละกลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน

ไพฑูรย์ คงเทียน (2544) ได้ทำการศึกษาปัญหาการทำผลงานทางวิชาการของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการทำผลงานทางวิชาการระหว่างข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการซึ่งมีเพศ อายุราชการ วุฒิการศึกษา ระดับชั้นที่สอนและกลุ่มประสบการณ์ที่สอนแตกต่างกัน ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ คือ ข้าราชการครูมีปัญหาการจัดทำผลงานทางวิชาการในระดับปานกลาง และข้าราชการครูชายและข้าราชการครูหญิง ข้าราชการครูที่มีอายุราชการต่ำกว่า 16 ปี ระหว่าง 16 - 30 ปี และมากกว่า 30 ปี ขึ้นไป ข้าราชการครูที่มีวุฒิกศษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่ากับข้าราชการครูที่มีวุฒิกศษาระดับสูงกว่าระดับปริญญาตรี ข้าราชการครูที่สอนในระดับประถมศึกษา กับ ข้าราชการครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษา ข้าราชการครูที่สอนกลุ่มประสบการณ์ต่างกันมีปัญหาการจัดทำผลงานทางวิชาการไม่แตกต่างกัน

เทพเทวัญ ศิลาโชติ (2548) ได้ทำการศึกษาปัจจัยทางการบริหารทางวิชาการที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดทำผลงานทางวิชาการของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ การศึกษาระดับความสำเร็จในการจัดทำผลงานทางวิชาการและปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดทำผลงานทางวิชาการ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับความสำเร็จในการจัดทำผลงานทางวิชาการ การร่วมกันส่งผลของปัจจัยทางการบริหารกับความสำเร็จในการจัดทำผลงานทางวิชาการ ค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดีของความสำเร็จในการจัดทำผลงานทางวิชาการ และสร้างสมการพยากรณ์ความสำเร็จในการจัดทำผลงานทางวิชาการ ผลการศึกษาสามารถสรุปผลได้คือ ปัจจัยทางการบริหารทางวิชาการที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดทำผลงานทางวิชาการของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ทั้งหกด้านมีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง

อภิชาติ หอมไถล (2550) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จในการจัดทำผลงานทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จในการจัดทำผลงานทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จในการจัดทำผลงานทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ในระดับดีมาก ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จในการจัดทำผลงานทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกตามวุฒิกศษโดยรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ปัจจัยเวลาและโอกาสแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำแนกตามอายุราชการพบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำผลงานทางวิชาการของครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อจำแนกตามหน้าที่ที่รับผิดชอบโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ปัจจัยด้านเวลาและโอกาส ปัจจัยด้านคุณภาพของงาน และปัจจัยด้านความตระหนักในการทำผลงานทางวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พิมลพร อมรศิลป์ (2547) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการทำผลงานทางวิชาการของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานและเทคโนโลยีในสถานศึกษาอำเภอสามพราน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการทำผลงานทางวิชาการของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีในสถานศึกษาอำเภอสามพราน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านความต้องการสัมพันธ ี ความต้องการความก้าวหน้า ความต้องการได้รับการยอมรับนับถือ และความต้องการประชาธิปไตยในการทำงาน อยู่ในระดับมาก

อักษรวิภาค หลักทอง (2548) ได้ทำการศึกษารับรู้แนวทางพัฒนาศักยภาพสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ การรับรู้บทบาทอาจารย์ ในฐานะผู้นำการเรียนรู้ และผลงานทางวิชาการของอาจารย์ ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ระดับการรับรู้แนวทางพัฒนาศักยภาพสู่องค์การแห่งการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับสูง การวิเคราะห์ระดับการรับรู้บทบาทอาจารย์ในฐานะผู้นำการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับสูง การวิเคราะห์ข้อมูลผลงานทางวิชาการโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 8.41

บุญจันทร์ ไพอุปรี (2546) ได้ทำการศึกษการพัฒนาบุคลากรเพื่อการจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอกำหนดตำแหน่งอาจารย์ 3 ของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอกำหนดตำแหน่ง อาจารย์ 3 ของข้าราชการครูสายปฏิบัติการ ตำแหน่งอาจารย์ 2 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่ยังไม่เคยจัดทำผลงานทางวิชาการคิดเป็นร้อยละ 50 แต่จะพยายามหาโอกาสในการจัดทำ

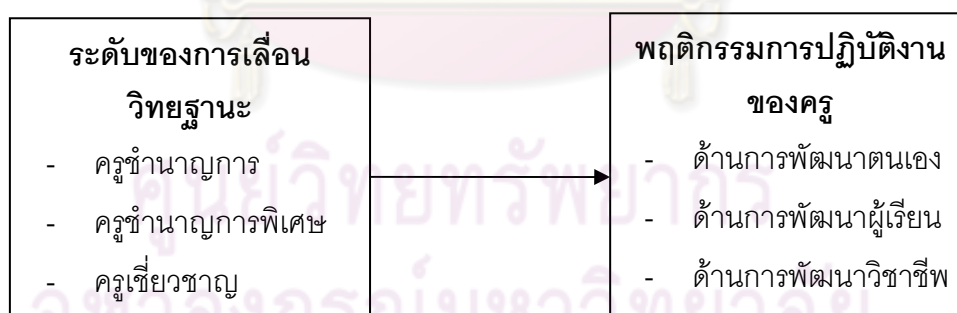
วินัย ศิริรินทร์ (2544) ได้ทำการศึกษาปัจจัยจูงใจในการทำผลงานทางวิชาการของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยจูงใจในการทำผลงานทางวิชาการของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ตามทฤษฎีแรงจูงใจของเฮอริช เบอร์ก โดยภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า ในส่วนปัจจัยจูงใจที่มีความสำคัญมาก คือ

ด้านความก้าวหน้า ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ส่วนด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน และด้านความรับผิดชอบ มีความสำคัญในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยค่าจุน ด้านที่มีความสำคัญมาก คือด้านความมั่นคงในการทำงาน ส่วนด้านนโยบาย และการบริหาร ด้านรายได้และด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสำคัญในระดับปานกลาง ส่วนด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในหน่วยงานมีความสำคัญอยู่ในระดับน้อย

ถ้าจวน สุขคุ้ม (2550) ได้ทำการศึกษา การนำเสนอรูปแบบการประเมินเพื่อ เลื่อนวิทยฐานะ โดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เข้าร่วมประชุม ผลการวิจัยพบว่า โดยส่วน ใหญ่แล้วเห็นด้วยอยู่ระหว่างร้อยละ 50 – 80

ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการทำวิจัยเรื่องการศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของ ครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษา ผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูและเพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงาน ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างครูที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะ ในระดับที่ต่างกัน โดยได้ทำการศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจนสามารถ พัฒนาเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

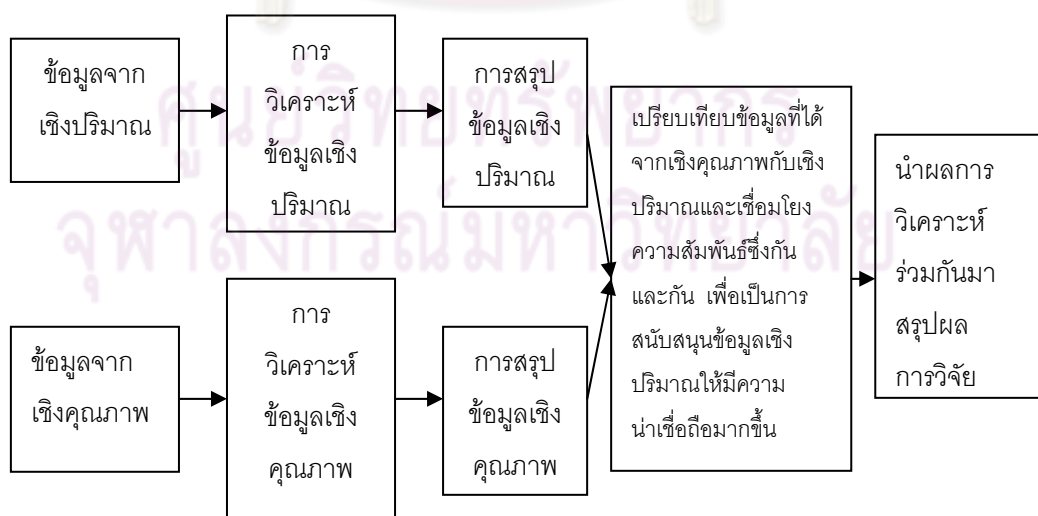
แผนภาพที่ 2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู และเพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างครูที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะในระดับที่ต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (mixed method research) ประกอบด้วยการศึกษาเชิงปริมาณ (quantitative research) และการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยเลือกการออกแบบแบบสามเหลี่ยมสอดเข้าหากัน (triangulation design: convergence model) เพื่อต้องการได้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง และน่าเชื่อถือ โดยผู้วิจัยทำวิจัยเชิงปริมาณเพื่อเก็บข้อมูลในภาพรวมเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะ โดยสอบถามความคิดเห็นจากครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะ และทำการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะ ได้แก่ ผู้อำนวยการ/ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระ และเพื่อนครู เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความลึกซึ้ง และตามสภาพความเป็นจริง และสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพมาขยายข้อค้นพบของวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีรายละเอียด

ผังแผนภาพที่ 3.1

แผนภาพที่ 3.1 การออกแบบแบบสามเหลี่ยมสอดเข้าหากัน (triangulation design: convergence model)

สำหรับขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 314,366 คน แบ่งออกเป็นครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการ จำนวน 254,239 คน ครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษจำนวน 59,695 คน และครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญจำนวน 430 คน ที่ปฏิบัติงานสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 1,020 คน แบ่งออกเป็นครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการ จำนวน 400 คน วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 400 คน และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ จำนวน 220 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการคำนวณของ Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความเชื่อมั่น 95% ยอมรับให้เกิดความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มร้อยละ 5 โดยมีสูตรการคำนวณดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ .05

เนื่องจากการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์มีอัตราการตอบกลับต่ำ โดยทั่วไปมักอยู่ในช่วงร้อยละ 50 - 60 (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2536) ซึ่งทำให้ผลการสำรวจมีความเชื่อถือได้น้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนร้อยละ 20 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ตอบกลับมีความเป็นตัวแทนที่ดี รวมครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 1,260 คน

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. แบ่งภูมิภาคที่ใช้ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดออกเป็น 6 ภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคกลาง และภาคใต้ หลังจากนั้นสุ่มครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการ วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ ตามสัดส่วนในแต่ละภูมิภาคทั้ง 6 ภูมิภาค จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,260 คน เมื่อแบ่งตามสัดส่วนจะได้กลุ่มตัวอย่างภูมิภาคละ 210 คน

2. ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภูมิภาคออกเป็น 3 กลุ่มคือ วิทยฐานะครูชำนาญการและวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษจะได้กลุ่มตัวอย่างภูมิภาคละ 80 คน วิทยฐานะครูเชี่ยวชาญจะได้กลุ่มตัวอย่างภูมิภาคละ 50 คน รวมกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภูมิภาคเป็น 210 คน

3. สุ่มกลุ่มตัวอย่างครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยมีรายละเอียดการสุ่มตัวอย่างดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 กลุ่มตัวอย่างครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ จำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	กลุ่มตัวอย่าง			รวม
	วิทยฐานะ ชำนาญการ	วิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษ	วิทยฐานะ เชี่ยวชาญ	
เหนือ	80	80	50	210
กลาง	80	80	50	210
ตะวันออกเฉียงเหนือ	80	80	50	210
ใต้	80	80	50	210
ตะวันออก	80	80	50	210
ตะวันตก	80	80	50	210
รวม	480	480	300	1,260

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยได้แบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับชั้นที่สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ ตำแหน่งปัจจุบัน ระยะเวลาที่ได้รับตำแหน่งวิทยฐานะ ประสบการณ์สอน และวุฒิการศึกษาสูงสุด ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) และแบบเติมคำตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่าของลิเคอร์ท แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยมีความหมายในการให้คะแนน ดังต่อไปนี้

ระดับ 1	หมายถึง	ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติน้อยที่สุด
ระดับ 2	หมายถึง	ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติน้อย
ระดับ 3	หมายถึง	ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติปานกลาง
ระดับ 4	หมายถึง	ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติมาก
ระดับ 5	หมายถึง	ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติมากที่สุด

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิด โครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการวัดและรูปแบบของการสร้างคำถาม
2. สร้างแบบสอบถามโดยพิจารณาจากผลการศึกษาค้นคว้าและนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบ ต่อจากนั้นจึงนำมาปรับปรุงแก้ไข
3. นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษานำไปให้กับผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความครอบคลุมตามโครงสร้างเนื้อหาและความสอดคล้องของข้อคำถามกับคำนิยามตัวแปร (item objective congruence: IOC) และการใช้ภาษา
4. ปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ
5. ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC มากกว่า 5 เพื่อนำไปทดลองใช้กับครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะจำนวน 30 คน
6. ผู้วิจัยวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามจากการคำนวณค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

7. วิเคราะห์ข้อคิดเห็นจากคำถามปลายเปิดโดยให้ครูที่ทำการทดลองใช้เครื่องมือได้ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลด้านการใช้ภาษา ขนาดตัวอักษร และจำนวนข้อ

8. นำผลการวิเคราะห์มาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์โดยมีโครงสร้างของเนื้อหาและจำนวนข้อของแบบสอบถามดังแสดงในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 โครงสร้างเนื้อหาและจำนวนข้อของแบบสอบถาม

ตอนที่	ประเด็นหลัก	จำนวนข้อ	ประเด็นย่อย	จำนวนข้อ	ข้อที่
1	ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบ แบบสอบถาม	8	1.1 เพศ	1	1
			1.2 อายุ	1	2
			1.3 ระดับชั้นที่สอน	1	3
			1.4 กลุ่มสาระการเรียนรู้	1	4
			1.5 ตำแหน่งปัจจุบัน	1	5
			1.6 ระยะเวลาที่ได้รับตำแหน่ง	1	6
			1.7 ประสบการณ์สอน	1	7
			1.8 วุฒิการศึกษาสูงสุด	1	8
2	2.1 การพัฒนาตนเอง	38	2.1.1 การพัฒนาตนเองด้านวิชาการ	14	1-14
			2.1.2 การพัฒนาตนเองด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน	24	15-38

ตารางที่ 3.2 โครงสร้างเนื้อหาและจำนวนข้อของแบบสอบถาม (ต่อ)

ตอนที่	ประเด็นหลัก	จำนวนข้อ	ประเด็นย่อย	จำนวนข้อ	ข้อที่
2.2	การพัฒนาผู้เรียน	24	2.2.1 การพัฒนาผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	10	39-48
			2.2.2 การพัฒนาผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์	14	49-62
2.3	การพัฒนาวิชาชีพครู	8	-	8	63-70
	รวม	78	-	70	70

จากตารางที่ 3.2 ผู้วิจัยแบ่งโครงสร้างเนื้อหาและจำนวนข้อของแบบสอบถามหลังจากที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขแล้วออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวนข้อทั้งหมด 8 ข้อคำถาม ประกอบด้วยประเด็นย่อย คือ เพศ อายุ ระดับชั้นที่สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ ตำแหน่งปัจจุบัน ระยะเวลาที่ได้รับวิทยฐานะ ประสบการณ์สอน และวุฒิการศึกษาสูงสุด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูหลังจากการเลื่อนวิทยฐานะ ซึ่งแยกออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน คือ ส่วนที่ 1 ด้านการพัฒนาตนเองมีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 38 ข้อคำถาม แยกออกเป็น การพัฒนาตนเองด้านวิชาการจำนวน 14 ข้อคำถาม และการพัฒนาตนเองด้านการจัดการเรียนการสอนจำนวน 24 ข้อคำถาม ส่วนที่ 2 ด้านการพัฒนาผู้เรียนมีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 24 ข้อคำถาม แยกออกเป็น การพัฒนาผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 10 ข้อคำถาม และการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์จำนวน 14 ข้อคำถาม และส่วนที่ 3 ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 8 ข้อคำถาม

หลังจากที่ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครู ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปร เพื่อพิจารณาคุณภาพของแบบสอบถามก่อนที่จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรดังแสดงในตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปร

ตัวแปร	จำนวนข้อ คำถาม	ค่าความ เที่ยง
การพัฒนาตนเอง	38	.96
- การพัฒนาตนเองด้านวิชาการ	14	.92
- การพัฒนาตนเองด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน	24	.94
การพัฒนาผู้เรียน	24	.93
- การพัฒนาผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	10	.85
- การพัฒนาผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์	14	.91
การพัฒนาวิชาชีพครู	8	.80

จากตารางที่ 3.3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปร พบว่า ตัวแปรการพัฒนาตนเองมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรทั้งฉบับเท่ากับ .96 โดยในด้านการพัฒนาตนเองด้านวิชาการและด้านการพัฒนาตนเองด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรเท่ากับ .92 และ .94 ตามลำดับ ด้านการพัฒนาผู้เรียนมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรทั้งฉบับเท่ากับ .93 โดยการพัฒนาผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรเท่ากับ .85 และ .91 ตามลำดับ ส่วนด้านการพัฒนาวิชาชีพครูมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรทั้งฉบับเท่ากับ .80

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และดำเนินการติดตามแบบสอบถามทางโทรศัพท์ โดยเว้นระยะห่างจากเวลาที่ส่งแบบสอบถามเป็นเวลา 1 สัปดาห์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการหารายชื่อครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการ วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้จากการสุ่มจำนวน 1,260 คน แยกตามภูมิภาคต่างๆ ทั้ง 6 ภูมิภาค
2. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่งไปยังครูตามภูมิภาคต่างๆ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 1,260 ฉบับ แยกตามภูมิภาคต่างๆ หลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 620 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 49.21 ของจำนวนกลุ่มประชากรทั้งหมด แยกออกเป็นวิทยฐานะครูชำนาญการจำนวน 263 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 42.4 วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษจำนวน 259 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 41.8 และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญจำนวน 98 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 15.8 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู ตามระดับความคิดเห็นของครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

1.00 - 1.49	หมายถึง	น้อยที่สุด
1.50 - 2.49	หมายถึง	น้อย
2.50 - 3.49	หมายถึง	ปานกลาง
3.50 - 4.49	หมายถึง	มาก
4.50 - 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3. ทดสอบความแตกต่างของการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างครูที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะในระดับที่ต่างกันด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปร (MANOVA)

ตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้คือ เพื่อศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างครูที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะในระดับที่ต่างกันตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการหรือผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระ และเพื่อนร่วมงาน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความลึกและตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด โดยการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อำนวยการหรือผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระ และเพื่อนร่วมงาน ซึ่งมีรายละเอียดและขั้นตอนในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพดังต่อไปนี้

การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกกรณีศึกษาที่มีคุณสมบัติสอดคล้องและเหมาะสมกับการวิจัย ซึ่งเกณฑ์ดังกล่าวมี 3 ประการ คือ

1. เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้บริหารโรงเรียน
2. เป็นหัวหน้ากลุ่มสาระ
3. เป็นเพื่อนครูที่ปฏิบัติงานร่วมกับครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะในระดับต่างๆ โดยเพื่อนครูจะต้องไม่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะใดๆ เลย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงและเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

สำหรับการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มผู้วิจัยได้พิจารณาตามเกณฑ์ที่กำหนดได้ ผู้เข้าร่วมกลุ่มการสนทนา คือ ผู้อำนวยการหรือผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 4 คน หัวหน้ากลุ่มสาระจำนวน 4 คน และเพื่อนครูจำนวน 4 คน รวมผู้เข้าร่วมการสนทนาจำนวน 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในครั้งนี้ประกอบด้วยแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม อุปกรณ์การบันทึกเทปและกล้องถ่ายรูป ซึ่งในแบบบันทึกการสนทนากลุ่มประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 15 ข้อคำถาม ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาดำรง เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาสร้างเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. สร้างคู่มือการสนทนากลุ่มตามโครงสร้างแนวคำถามที่กำหนดไว้
2. นำคู่มือที่ใช้ในการสนทนากลุ่มให้อาจารย์ที่ปรึกษาปรับความเหมาะสมของข้อความคำถาม และภาษาที่ใช้
3. นำไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระ และเพื่อนครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง
4. ปรับปรุงแก้ไขคู่มือการสัมภาษณ์

จากการสร้างคู่มือการสนทนากลุ่ม ทำให้ผู้วิจัยได้แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มในแต่ละด้าน ดังนี้

1. แนวข้อคำถามด้านการพัฒนาตนเอง
 - 1.1 ตำแหน่งที่ได้เลื่อนวิทยฐานะที่ต่างกันส่งผลต่อการพัฒนาตนเองหรือไม่ อย่างไร
 - 1.2 การเลื่อนวิทยฐานะของคุณส่งผลต่อการพัฒนาตนเองด้านวิชาการอย่างไรบ้าง
 - 1.3 หลังจากที่คุณได้เลื่อนวิทยฐานะแล้วคุณมีการพัฒนาผลงานทางวิชาการต่อเนื่องหรือไม่อย่างไร
 - 1.4 การเลื่อนวิทยฐานะของคุณส่งผลต่อการพัฒนาตนเองด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง
 - 1.5 ในการทำผลงานทางวิชาการคุณได้มีการนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง
 - 1.6 ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้งคุณมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและมีการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ช่วยสอนหรือไม่ อย่างไร
 - 1.7 ในการสอนแต่ละครั้งคุณมีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายหรือไม่ อย่างไรหลังจากที่ได้เลื่อนวิทยฐานะแล้ว
2. แนวคำถามด้านการพัฒนาผู้เรียน
 - 2.1 หลังจากการเลื่อนวิทยฐานะของคุณท่านคิดว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นหรือไม่ อย่างไร
 - 2.2 คุณมีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างไรบ้าง
 - 2.3 ตำแหน่งการเลื่อนวิทยฐานะที่ต่างกันส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างไรบ้าง
 - 2.4 คุณมีแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างไรบ้างให้แก่นักเรียน
 - 2.5 ระดับในการเลื่อนวิทยฐานะที่ต่างกันส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนหรือไม่ อย่างไร

3. แนวข้อคำถามด้านการพัฒนาวิชาชีพครู

3.1 การเลื่อนวิทยฐานะส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างไรบ้าง

3.2 การได้เลื่อนวิทยฐานะของครูส่งผลอย่างไรบ้างต่อโรงเรียน

3.3 ตำแหน่งที่ได้เลื่อนวิทยฐานะที่ต่างกันส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพครูหรือไม่

อย่างไร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ก. ขั้นตอนการเตรียมการสนทนากลุ่ม

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนทนากลุ่ม (focus group) และการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ กรอบการสัมภาษณ์และแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม

2. ศึกษาประวัติของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม กำหนดนัดหมายเกี่ยวกับวัน เวลา และสถานที่ในการสนทนากลุ่ม รวมทั้งกำหนดแนวข้อคำถามเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และวัตถุประสงค์ เตรียมวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือการสนทนากลุ่มพร้อมทั้งมีการทดลองใช้เครื่องมือก่อนการสนทนากลุ่ม

3. เตรียมรายละเอียดต่างๆ ในการเก็บข้อมูลการสนทนากลุ่ม เช่นแนวคำถามการสนทนากลุ่ม แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เป็นต้น

ข. ขั้นตอนการสนทนากลุ่ม การสนทนากลุ่มครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเอง โดยมีขั้นตอนการสนทนากลุ่มมีดังนี้

1. ขั้นตอนการแนะนำตัวและแจ้งวัตถุประสงค์ในการสนทนากลุ่มให้แก่ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มทราบ

2. ขั้นตอนการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มตามแนวข้อคำถามที่เตรียมไว้ นอกจากนี้ผู้วิจัยจะต้องคอยติดตามคำตอบที่ไม่สอดคล้องกับข้อคำถามและวัตถุประสงค์ โดยผู้วิจัยจำเป็นที่จะต้องคอยกระตุ้น ถามแหง และชี้แจงให้ตอบด้วยความเต็มใจ

3. ขั้นตอนบันทึกการสนทนากลุ่ม ในการสนทนากลุ่มครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีผู้ช่วยในการจดบันทึกการสนทนากลุ่มจำนวน 2 คน เพื่อบันทึกคำตอบที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

4. ขั้นปิดการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณและมอบของที่ระลึกให้กับผู้ที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. การลดทอนข้อมูล (data reduction) เป็นวิธีการปรับข้อมูลดิบเพื่อสรุปข้อมูลย่อย
2. การแสดงข้อมูล (data display) เป็นการเลือกตัวอย่างข้อมูลที่เป็นจุดสำคัญในการวิจัยที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

3. การสร้างข้อสรุปและการยืนยันผลสรุป (conclusion and verification) ขั้นตอนนี้เป็น การสังเคราะห์ข้อสรุปย่อยๆ ให้เป็นบทสรุปและตรวจสอบยืนยันเป็นบทสรุปของการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู และเพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างครูที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะในระดับที่ต่างกัน เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) สำหรับการศึกษาเชิงปริมาณผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการศึกษาเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้การสนทนากลุ่ม (focus group) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปร	ตำแหน่ง						รวม		
	ค.ศ. 2		ค.ศ. 3		ค.ศ. 4				
	n	%	n	%	n	%	n	%	
เพศ	ชาย	80	30.42	74	28.57	17	17.35	171	27.58
	หญิง	183	69.58	185	71.43	81	82.65	449	72.42
	รวม	263	100	259	100	98	100	620	100
ระดับชั้นที่สอน	ม.ต้น	110	41.83	90	34.75	9	9.18	209	33.71
	ม.ปลาย	153	58.17	169	65.25	89	90.82	411	66.29
	รวม	263	100.	259	100	98	100	620	100

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรในการวิจัย (ต่อ)

ตัวแปร		ตำแหน่ง						รวม	
		ค.ศ. 2		ค.ศ. 3		ค.ศ. 4			
		n	%	n	%	n	%	n	%
กลุ่มสาระการเรียนรู้	ภาษาไทย	35	13.31	57	22.01	21	21.43	113	18.23
	วิทยาศาสตร์	43	16.35	41	15.83	19	19.39	103	16.61
	คณิตศาสตร์	45	17.11	25	9.65	4	4.08	74	11.94
	ภาษาต่างประเทศ	45	17.11	22	8.49	6	6.12	73	11.77
	สังคมศึกษา	28	10.65	48	18.53	25	25.51	101	16.29
	ศิลปศึกษา	16	6.08	5	1.93	6	6.12	27	4.35
	สุขศึกษา	19	7.22	20	7.72	9	9.18	48	7.74
	การงานพื้นฐานฯ	25	9.51	30	11.58	7	7.14	62	10.00
	กิจกรรมพัฒนาฯ	7	2.66	11	4.25	1	1.02	19	3.06
	รวม		263	100	259	100	98	100	620
ระยะเวลาที่ได้รับวิทยฐานะ	3-5 ปี	140	53.23	121	46.72	28	28.57	289	46.61
	6-10 ปี	90	34.22	48	18.53	57	58.16	195	31.45
	มากกว่า 10 ปี	33	12.55	90	34.75	13	13.27	136	21.94
	รวม		263	100	259	100	98	100	620
ประสบการณ์สอน	5-10 ปี	15	5.70	8	3.09	0	0.00	23	3.71
	11-15 ปี	30	11.41	13	5.02	0	0.00	43	6.94
	16-20 ปี	21	7.98	9	3.47	2	2.04	32	5.16
	21-25 ปี	25	9.51	23	8.88	0	0.00	48	7.74
	26 ปีขึ้นไป	172	65.40	206	79.54	96	97.96	474	76.45
	รวม		263	100	259	100	98	100	620
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	225	85.55	182	70.27	45	45.92	452	72.90
	ปริญญาโท	37	14.07	77	29.73	48	48.98	162	26.13
	ปริญญาเอก	1	0.38	0	0.00	5	5.10	6	0.97
	รวม		263	100	259	100	98	100	620

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับวิทยฐานะในตารางที่ 4.1 พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้มีจำนวน 620 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 72.42 และ 27.58 ตามลำดับ โดยเพศหญิงที่ได้เลื่อนตำแหน่งวิทยฐานะทั้ง 3 วิทยฐานะมีจำนวนมากกว่าเพศชาย

ระดับชั้นที่สอนส่วนใหญ่สอนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 66.29 รองลงมาคือระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 33.71 และครูที่สอนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจะได้รับการเลื่อนวิทยฐานะมากกว่าครูที่สอนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทุกตำแหน่งวิทยฐานะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 18.2 และ 16.6 ตามลำดับ โดยที่วิทยฐานะครูชำนาญการอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และภาษาต่างประเทศมากที่สุด วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมากที่สุดรองลงมาคือกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย

ระยะเวลาที่ได้รับวิทยฐานะ วิทยฐานะครูชำนาญการและวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ ครูส่วนใหญ่จะมีระยะเวลาที่ได้รับวิทยฐานะอยู่ในช่วง 3 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.23 และ 46.72 ตามลำดับ ส่วนวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญจะมีระยะเวลาที่ได้รับวิทยฐานะอยู่ในช่วง 6 - 10 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 58.16

ประสบการณ์สอน ครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะครูชำนาญการ วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญจะมีประสบการณ์สอนมากกว่า 26 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 65.40, 79.54, และ 97.96 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา วิทยฐานะครูชำนาญการและวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 85.55 และ 70.27 ส่วนวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโทมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 48.98

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงาน ของครู

จากการศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงรายละเอียดดังตารางที่ 4.2, 4.3 และ 4.4 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานของครูด้านการพัฒนาตนเอง

ด้านการพัฒนาตนเอง	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku	CV.	ระดับการ ปฏิบัติงาน
การพัฒนาตนเองด้านวิชาการ	2	5	3.99	0.48	-0.49	1.30	0.12	มาก
1. มีวิธีการในการหาความรู้ที่เป็น ขั้นตอนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความชำนาญในวิชาที่ ตนเองสอน	2	5	4.33	0.58	-0.34	0.21	0.13	มาก
2. ศึกษาเอกสาร คู่มือการ ปฏิบัติงาน และวารสารทาง วิชาการต่างๆ อยู่เสมอ	2	5	4.21	0.67	-0.52	0.33	0.16	มาก
3. ค้นคว้าหาความรู้ ด้วยการใช้ ติดตามข่าวสารจากสื่อประเภท ต่างๆ เช่น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์	1	5	4.26	0.69	-0.84	1.68	0.16	มาก
4. เข้ารับการอบรมทางวิชาการเพื่อ พัฒนาตนเอง	2	5	4.09	0.69	-0.30	-0.30	0.17	มาก
5. ศึกษา ค้นคว้า แลกเปลี่ยน ความรู้ทางวิชาการกับนักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ	2	5	3.83	0.71	-0.21	-0.11	0.18	มาก
6. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานหรือ ผลงานทางวิชาการ	1	5	3.83	0.83	-0.70	0.71	0.22	มาก
7. เผยแพร่ผลงานทางวิชาการใน รูปแบบต่างๆ เช่น วารสาร อินเทอร์เน็ต บทความ	1	5	3.24	1.05	-0.35	-0.29	0.32	ปานกลาง

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานของครูด้านการพัฒนาตนเอง (ต่อ)

ด้านการพัฒนาตนเอง	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku	CV.	ระดับการปฏิบัติงาน
8. ศึกษาดูงานจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้	1	5	3.81	0.75	-0.41	0.32	0.20	มาก
9. นำความรู้และประสบการณ์ตรงในการศึกษาดูงาน มาเปรียบเทียบ จุดดี จุดด้อยกับงานที่ตนปฏิบัติ	2	5	4.02	0.70	-0.45	0.35	0.17	มาก
10. นำความรู้และประสบการณ์ตรงในการศึกษาดูงานมาพัฒนางานของตนเองให้มีประสิทธิภาพ	2	5	4.16	0.66	-0.59	0.88	0.16	มาก
11. มีการสำรวจตนเองอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อหาข้อบกพร่องในการทำงานอยู่ตลอดเวลา	2	5	3.99	0.62	-0.32	0.67	0.15	มาก
12. มีการประเมินตนเองอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาการทำงาน	2	5	3.96	0.63	-0.19	0.16	0.16	มาก
13. ปรับปรุงข้อบกพร่องของตนเอง ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม สอบถามผู้เชี่ยวชาญ	2	5	4.06	0.62	-0.45	1.07	0.15	มาก
14. นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาในเรื่องต่างๆ ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ	1	5	4.12	0.66	-0.77	2.31	0.16	มาก
การพัฒนาตนเองด้าน	2	5	4.08	0.43	-0.67	2.94	0.10	มาก
คุณภาพการจัดการเรียนการสอน								
15. มีการบันทึกหลังการสอนทุกครั้ง	2	5	4.27	0.61	-0.39	0.30	0.14	มาก
16. นำความรู้จากการศึกษา การค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศต่างๆ มาประยุกต์ใช้	1	5	3.69	0.79	-0.29	0.26	0.21	มาก

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานของครูด้านการพัฒนาตนเอง (ต่อ)

ด้านการพัฒนาตนเอง	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku	CV.	ระดับการปฏิบัติงาน
17. เตรียมการสอนอย่างเป็นขั้นตอนโดยมีการจัดทำแผนการสอนคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	1	5	4.18	0.60	-0.46	1.75	0.14	มาก
18. จัดสภาพห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน เช่น มีการจัดบอร์ดความรู้	2	5	4.05	0.67	-0.29	0.03	0.16	มาก
19. จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในด้านต่างๆ เช่น อุปกรณ์การเรียนที่สำคัญ การจัดทำใบความรู้ ใบงาน	1	5	4.23	0.61	-0.77	3.08	0.15	มาก
20. สร้างบรรยากาศในการเรียนให้มีความสนุกสนานเหมาะแก่การเรียนการสอน	1	5	4.18	0.66	-0.78	2.18	0.16	มาก
21. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนทุกคนในชั้นเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากที่สุด	2	5	4.20	0.60	-0.39	0.79	0.14	มาก
22. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ ค้นคว้า หาวิธีการแก้ปัญหาได้	2	5	4.22	0.59	-0.25	0.25	0.14	มาก
23. มีการมอบหมายงาน การค้นคว้า/การเรียนรู้ด้วยตนเองให้กับนักเรียนตามความสนใจ	2	5	4.15	0.60	-0.25	0.43	0.14	มาก

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานของครูด้านการพัฒนาตนเอง (ต่อ)

ด้านการพัฒนาตนเอง	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku	CV.	ระดับการปฏิบัติงาน
24. เลือกใช้แหล่งความรู้ที่หลากหลาย เช่น ห้องสมุด การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ประกอบการสอนโดยให้มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนเป็นสำคัญ	1	5	3.91	0.74	-0.62	0.83	0.19	มาก
25. เตรียมวัสดุ สื่อ และอุปกรณ์ที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางในการจัดการเรียนการสอน	1	5	4.08	0.61	-0.51	1.98	0.15	มาก
26. มีการสร้างวัสดุ สื่อ และอุปกรณ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน	1	5	4.03	0.69	-0.76	1.74	0.17	มาก
27. มีการใช้วัสดุ สื่อ และอุปกรณ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน	2	5	4.07	0.65	-0.53	0.95	0.16	มาก
28. มีการผสมผสานและเชื่อมโยงเนื้อหาในบทเรียนแล้วนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2	5	4.04	0.63	-0.42	0.83	0.16	มาก
29. มีการบูรณาการความรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ ทักษะ หรือใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน	2	5	4.04	0.63	-0.23	0.20	0.16	มาก
30. ประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างเป็นขั้นตอน	2	5	4.08	0.59	-0.21	0.56	0.15	มาก
31. มีรูปแบบการวัดและประเมินผลที่ชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์	2	5	4.17	0.61	-0.23	0.15	0.15	มาก

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานของครูด้านการพัฒนาตนเอง (ต่อ)

ด้านการพัฒนาตนเอง	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku	CV.	ระดับการปฏิบัติงาน
32. มีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของนักเรียน	2	5	4.23	0.60	-0.36	0.64	0.14	มาก
33. มีการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น เรื่องการเรียน พฤติกรรม	1	5	4.10	0.65	-0.66	2.03	0.16	มาก
34. นำผลการประเมินนักเรียนมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	1	5	4.11	0.64	-0.70	2.44	0.16	มาก
35. ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินการจัดการเรียนการสอน	2	5	3.99	0.68	-0.32	0.13	0.17	มาก
36. สร้างแบบทดสอบที่มีมาตรฐานและสอดคล้องตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	2	5	4.08	0.64	-0.37	0.57	0.16	มาก
37. มีการสอนซ่อมเสริมให้แก่ นักเรียน	1	5	3.87	0.76	-0.42	0.25	0.20	มาก
38. มีการจัดทำเอกสารเพิ่มเติมให้กับนักเรียนนอกเหนือจากเนื้อหาวิชาที่สอน	2	5	4.03	0.69	-0.40	0.19	0.17	มาก
รวม	2.08	5	4.05	0.42	-0.70	2.78	0.10	มาก

จากตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานของครูด้านการพัฒนาตนเองในภาพรวม พบว่า ครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะมีการปฏิบัติงานในด้านการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05) โดยครูมีการพัฒนาตนเองด้านวิชาการและด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากเช่นกัน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 และ 4.08) ซึ่งเมื่อพิจารณาประเด็นการปฏิบัติงานทั้งหมดพบว่าครูมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.69 ถึง 4.33)

ยกเว้น การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในรูปแบบต่างๆ เช่น วารสาร อินเทอร์เน็ต บทความ มีระดับการการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.24) และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมีค่าอยู่ในช่วง .10 ถึง .35 โดยด้านการมีวิธีการในการหาความรู้ที่เป็นขั้นตอนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความชำนาญในวิชาที่ตนเองสอนมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายต่ำที่สุดมีค่าเท่ากับ .13 และด้านการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในรูปแบบต่างๆ เช่น วารสาร อินเทอร์เน็ต บทความมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายสูงที่สุดมีค่าเท่ากับ .32

การแจกแจงของข้อมูลมีลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเบ้เป็นลบ) แสดงว่า ครูผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีคะแนนระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในด้านการพัฒนาตนเองด้านวิชาการและคุณภาพการจัดการเรียนการสอนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อพิจารณาความโด่งของตัวแปร พบว่า ตัวแปรด้านการพัฒนาตนเองด้านวิชาการและคุณภาพการจัดการเรียนการสอนทุกตัวมีความโด่งต่ำกว่าโด่งปกติ (platykurtic) (ค่าความโด่งมีค่าน้อยกว่า 3) แสดงว่าตัวแปรเหล่านี้มีการกระจายของข้อมูลมาก

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ข้อมูลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณ กล่าวคือ ในการขอรับการประเมินเพื่อเลื่อนวิทยฐานะของครูนั้น ครูมีความคิดเห็นว่ามี ความสำคัญกับตัวครูเป็นอย่างมากเพราะเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูรวมทั้งทำให้ครูมีการพัฒนาตนเองเพื่อเข้าสู่มาตรฐานในการดำรงตำแหน่งวิทยฐานะต่างๆ อีกทั้งยังเป็นการให้ครู ได้ศึกษาหาความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของตนเองรวมทั้งเป็นการแสดงความสามารถด้านวิชาการ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอีกทางหนึ่งด้วย

“ในการทำวิทยฐานะของครูทำให้ครูมีขวัญและกำลังใจในด้านการให้ความรู้ความเข้าใจแก่เด็กนักเรียนมากขึ้น และก็ทำให้ครูปรับตัวเองเข้าสู่มาตรฐานสากลได้ด้วยในเรื่องของการทำนวัตกรรมหรือว่าการค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติมเพื่อจะนำมาสู่นักเรียนอีกทางหนึ่ง เพราะว่า การเลื่อนวิทยฐานะก็จะมีเกณฑ์ของเขาว่าครูจะต้องทำอะไรบ้าง”

(หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ , 2 มีนาคม 2553)

“วิทยฐานะมีความสำคัญสำหรับครู เป็นการแสดงถึงความสามารถทางด้านวิชาการ ทางด้านเนื้อหาความรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะฉะนั้นการได้วิทยฐานะครูต้องมีความตระหนักที่จะพัฒนาตนเองต่อไปให้มันสมกับวิทยฐานะที่ได้”

(หัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์, 2 มีนาคม 2553)

“ขอเสริมนะค่ะ คือมันทำให้เราต้องไต่คะ ต้องไต่รู้ ถ้าเราไม่ได้เข้ารับการประเมินเพื่อเลื่อนวิทยฐานะเราก็จะไม่มีเป้าหมายในการที่จะไต่รู้”

(หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย, 2 มีนาคม 2553)

“ถ้าพูดถึงเรื่องการทำวิทยฐานะผมมองว่าประโยชน์ที่ครูได้รับมี 2 ส่วนซัดๆ นะครับ ส่วนแรกคือการเพิ่มความรู้อีกยกภาพให้ตัวเอง ส่วนที่ 2 ผลที่ตามอีกส่วนหนึ่งก็คือค่าตอบแทน ซึ่งอย่างที่หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศได้กล่าวไว้คือขวัญและกำลังใจ แต่ถ้าพูดจริงๆ แล้วจุดเน้นหลักของวิทยฐานะก็คือต้องการให้ครูมีการพัฒนาตนเองให้พร้อมสำหรับทางด้านวิชาการ”

(หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์, 2 มีนาคม 2553)

“วิทยฐานะเป็นตัวล่อ เป็นแรงจูงใจให้ครูได้ทำผลงานทางวิชาการ เพราะครูส่วนใหญ่เท่าที่สังเกตนะผมว่าถ้าไม่มีวิทยฐานะมาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาครูก็จะเป็นเหมือนเมื่อก่อนเป็นแบบไปเรื่อยๆ ”

(รองผู้อำนวยการ, 2 มีนาคม 2553)

“หนูก็เป็นพี่เค้าพัฒนาตนเองหลายอย่างนะค่ะ เช่น เตรียมสื่อ เตรียมการสอน และก็มีการทำงานเป็นระบบมากๆคะ”

(เพื่อนครู, 2 มีนาคม 2553)

ในการเลื่อนวิทยฐานะครูส่วนใหญ่ยังมองว่าเป็นความภาคภูมิใจและเป็นเกียรติประวัติต่อตัวตัวเองรวมทั้งมีความก้าวหน้าและมีความมั่นคงในอาชีพ แต่ส่วนหนึ่งก็ทำให้ครูมีภาระงานที่เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม เสียสุขภาพเนื่องจากเกิดความเครียดกับงานและมีเวลาในการจัดการเรียนการสอนน้อยลง

“อย่างแรกก็น่าจะเป็นความภาคภูมิใจที่ตนเองได้ผ่านการประเมินและเป็นเกียรติต่อตัว
ครู มันก็เหมือนเป็นเครื่องการันตีสมรรถนะของตัวเองว่าตัวเองอยู่ในระดับไหนและก็
ต้องมีการพัฒนาต่อยอดไปสู่ระดับที่สูงขึ้น”

(เพื่อนครู, 2 มีนาคม 2553)

“มีความมั่นคงในอาชีพค่ะ เพราะว่ามันนอกจากเงินเดือนที่ได้รับอยู่ทุกเดือนแล้วยังได้รับ
เงินประจำตำแหน่งเพิ่มเข้ามาอีก ตรงนี้ทำให้มองว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับการ
ทำงานค่ะ”

(เพื่อนครู, 2 มีนาคม 2553)

“เพิ่มงาน เพิ่มภาระให้ครู เพราะการที่ครูจะขอเลื่อนวิทยฐานะได้นั้นครูจะต้องมีการ
จัดเตรียมการทำผลงานทางวิชาการ เตรียมตนเองให้เข้าสู่ขั้นตอนของการขอรับการ
ประเมิน ดังนั้นนอกจากภาระการสอนแล้วครูต้องมาเตรียมสิ่งเหล่านี้ก็จึงทำให้ต้องมี
ภาระงานมากขึ้นนอกจากการจัดการเรียนการสอน”

(รองผู้อำนวยการ, 2 มีนาคม 2553)

“เสียสุขภาพกาย และบางครั้งก็เสียสุขภาพจิตเพราะเกิดความเครียดที่ต้องทำงานให้
เสร็จทั้งงานสอนที่ต้องทำอยู่ทุกวันอยู่แล้วและยังต้องแบ่งเวลาในการทำผลงานทาง
วิชาการอีก ตรงนี้เลยทำให้เกิดความเครียดมากค่ะ”

(หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย, 2 มีนาคม 2553)

“ทำให้มีเวลาสอนน้อยลง ทำให้เสียเวลาสอนเนื่องจากการขอเลื่อนวิทยฐานะนี้มันมี
หลายขั้นตอนบางครั้งก็ไปเบียดบังเวลาสอนบ้างแต่ก็ไม่ได้มาก ซึ่งการที่เราต้องทำ
ผลงานเราต้องมีความรับผิดชอบมากขึ้นกว่าเดิมอยู่แล้ว ”

(หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ, 2 มีนาคม 2553)

ในด้านการพัฒนาตนเองด้านวิชาการ ครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะมีการพัฒนาเองในด้าน
ความรู้ ทักษะ และความสามารถด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำผลงานทางวิชาการ เช่น
ความสามารถในการทำวิจัย การเขียนรายงานการวิจัย การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ รวมทั้งมี
การสำรวจ พัฒนาและปรับปรุงการทำงานของตนเองอยู่เสมอ

“ครูมีการทำผลงานทางวิชาการ อะไรที่ทำไม่เป็นก็ทำเป็น เช่น การเขียนรายงาน การทำวิจัย ที่สำคัญครูต้องมีการสำรวจและประเมินตนเองเป็นระยะๆ เพื่อที่ว่าเมื่อถึงเวลาในการขอเลื่อนวิทยฐานะจะได้ง่าย ไม่ต้องมาวุ่นวายและเสียเวลา ”

(รองผู้อำนวยการ, 2 มีนาคม 2553)

“ครูมีการเพิ่มพูนความรู้มากขึ้นและมีการพัฒนาความสามารถในการสอนด้วยที่เห็นได้ชัดๆ เลยก็การทำแผนการสอน การทำสื่อการสอน”

(เพื่อนครู, 2 มีนาคม 2553)

“เขียนผลงานทางวิชาการเป็น เพราะว่าเมื่อก่อนนี้ไม่รู้ว่าการเขียนผลงานทางวิชาการมันคืออะไร และต้องทำไปเพื่ออะไรและมีวิธีการขั้นตอนในการเขียนยังไงบ้าง พอมีระบบตรงนี้ก็เกิดผลกระทบต่ตัวครูมากเลยคะ อะไรที่ทำไม่เป็นก็ต้องพยายามหรือไม่ก็หาคนที่รู้จักช่วย”

(หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย, 2 มีนาคม 2553)

“มีการเตรียมการสอนและพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ มีเทคนิคการ สอนที่หลากหลาย”

(หัวหน้ากลุ่มสาระต่างประเทศ, 2 มีนาคม 2553)

การพัฒนาตนเองด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะจะมีการเตรียมการสอนโดยการวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนและมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการสอนที่หลากหลาย

“ครูต้องมีการวิเคราะห์หลักสูตรให้เข้าใจจึงจะสามารถออกแบบการเรียนการสอนโดยการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แผนการสอน รวมทั้งจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องได้”

(รองผู้อำนวยการ, 2 มีนาคม 2553)

“มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการสอนที่แนบเนียนมากยิ่งขึ้น ”

(หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ, 2 มีนาคม 2553)

“เท่าที่สังเกตนะคะ ครูจะมีการจัดทำแผนการเรียนรู้เพื่อใช้ในการสอน ตามที่เข้าใจนะ
คะว่าการทำผลงานทางวิชาการจะต้องมีแผนประกอบด้วยเมื่อครูทำแผนเพื่อขอ
ตำแหน่งทางวิชาการแล้วก็เลยนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้วย”

(เพื่อนครู, 2 มีนาคม 2553)

“เท่าที่สังเกต ครูส่วนใหญ่มีการนำมาใช้ในห้องเรียนนะ อย่างน้อยก็มีแนวในการ
นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน”

(เพื่อนครู, 2 มีนาคม 2553)

นอกจากนี้ยังได้มีการนำผลงานทางวิชาการของครูมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการ
สอนเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีความหลากหลายโดยให้มีความเหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละ
ละกลุ่มให้มากที่สุด

“เท่าที่สังเกต ครูส่วนใหญ่มีการนำผลงานทางวิชาการมาใช้ในห้องเรียนนะ อย่าง
น้อยก็มีแนวในการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน”

(เพื่อนครู, 2 มีนาคม 2553)

“ส่วนใหญ่ก็ใช้นะ จะได้แนวในการจัดการเรียนการสอนเพราะการทำผลงานทาง
วิชาการก็จะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนอยู่แล้วถ้าเอามาใช้ก็จะดีมาก”

(รองผู้อำนวยการ, 2 มีนาคม 2553)

“การประยุกต์ใช้ต้องคำนึงถึงศักยภาพของนักเรียน เพราะแต่ละคนไม่เหมือนกัน
เพราะฉะนั้นในการประยุกต์ใช้ต้องมีสื่อที่มีความหลากหลายว่าเด็กสามารถที่จะเรียนรู้
ได้”

(เพื่อนครู, 2 มีนาคม 2553)

ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้งครูส่วนใหญ่มีการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ช่วยสอนที่
หลากหลาย แต่ก็มีส่วนที่ไม่ได้ใช้เลยหลังจากที่ได้เลื่อนวิทยฐานะแล้ว

“คนที่ได้แล้วบางคนก็ใช้อย่างหลากหลาย บางคนก็ไม่หลากหลายหรือแทบจะไม่ได้ใช้
เลยแหละเท่าที่สังเกต”

(เพื่อนครู, 2 มีนาคม 2553)

“ถ้าเป็นตัวเอเองนะหลากหลาย เนื่องจากว่าการสอนภาษาอังกฤษจะมีทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน ถ้าไม่ใช่สื่อละแยะเลย เพราะเด็กจะไม่เห็นภาพ”

(หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ, 2 มีนาคม 2553)

“ถ้าผมมองแล้วประมาณ 50% ที่ใช้ เสียตายคนที่ทำแล้วไม่ได้เอามาใช้ ตรงนี้น่าจะเกิดประโยชน์กับเด็กมาก”

(รองผู้อำนวยการ, 2 มีนาคม 2553)

ในการวัดและประเมินผลครูมีการวัดและประเมินผลที่เป็นขั้นตอนและมีความหลากหลาย ขึ้นอยู่กับการออกแบบการวัดและประเมินผลของครูแต่ละคน

“ครูมีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายนะที่ว่า ทั้งนี้และทั้งนั้นต้องขึ้นอยู่กับการออกแบบของครูด้วยว่าจะวัดและประเมินผลเด็กอย่างไรด้วย”

(หัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์, 2 มีนาคม 2553)

“ครูมีการประเมินแบบ long time ก่อนเรียน หลังเรียน ทุกชั่วโมงนะโดยเฉพาะในกลุ่มสาระนี่จะเป็นมาตรฐานเดียวกันเลย”

(หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ, 2 มีนาคม 2553)

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานของครูด้านการพัฒนาผู้เรียน

ด้านการพัฒนาผู้เรียน	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku	CV.	ระดับการปฏิบัติงาน
ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	2.40	5.00	3.98	0.48	-0.10	0.75	0.12	มาก
39. มีการนำคะแนนนักเรียนรายบุคคลมาเปรียบเทียบพัฒนาการของนักเรียน	2	5	3.92	0.70	-0.35	0.18	0.18	มาก
40. มีการเก็บคะแนนสอบระดับชาติของนักเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคะแนนสอบของนักเรียน	1	5	3.74	0.87	-0.71	0.82	0.23	มาก

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานของครูด้านการพัฒนาผู้เรียน (ต่อ)

ด้านการพัฒนาผู้เรียน	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku	CV.	ระดับการปฏิบัติงาน
41. มีการเก็บคะแนนย้อนหลังของนักเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน	1	5	3.88	0.75	-0.73	1.53	0.19	มาก
42. มีการวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล	2	5	3.94	0.73	-0.33	-0.07	0.18	มาก
43. นำผลการวิเคราะห์นักเรียนมาวินิจฉัยปัญหา และหาทางแก้ไขให้เหมาะสมกับนักเรียน	2	5	3.88	0.70	-0.31	0.09	0.18	มาก
44. ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ตามศักยภาพของนักเรียน	2	5	4.00	0.65	-0.28	0.26	0.16	มาก
45. พัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น	2	5	4.16	0.61	-0.49	1.25	0.15	มาก
46. นักเรียนมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อวิชาที่ท่านสอน	2	5	4.17	0.62	-0.41	0.75	0.15	มาก
47. พัฒนานักเรียนให้มีคะแนนสอบในระดับชาติที่สูงขึ้น	2	5	4.08	0.63	-0.26	0.27	0.15	มาก
48. ผลจากการสอนทำให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการที่จำเป็นตามจุดประสงค์การเรียนรู้	2	5	4.08	0.62	-0.21	0.20	0.15	มาก
ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์	2.00	5.00	4.20	0.48	-0.75	2.04	0.11	มาก
49. ปลุกฝังให้นักเรียนเป็นคนที่มีวินัยในตนเอง	2	5	4.35	0.64	-0.65	0.31	0.15	มาก
50. นักเรียนเป็นคนที่มีวินัยในตนเอง	1	5	4.06	0.73	-0.74	1.43	0.18	มาก
51. ปลุกฝังให้นักเรียนเป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	2	5	4.33	0.67	-0.72	0.34	0.16	มาก
52. นักเรียนเป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	1	5	4.07	0.71	-0.63	1.11	0.18	มาก

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานของครูด้านการพัฒนาผู้เรียน (ต่อ)

ด้านการพัฒนาผู้เรียน	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku	CV.	ระดับการปฏิบัติงาน
53. ปลุกฝังให้นักเรียนเป็นคนที่รู้จักหน้าที่ของตนเอง	2	5	4.35	0.64	-0.53	-0.29	0.15	มาก
54. นักเรียนเป็นคนที่รู้จักหน้าที่ของตนเอง	1	5	4.07	0.73	-0.64	0.99	0.18	มาก
55. ปลุกฝังให้นักเรียนเป็นคนที่มีความขยันในการเรียน	2	5	4.30	0.67	-0.57	-0.18	0.16	มาก
56. นักเรียนเป็นคนที่มีความขยันในการเรียนและการทำงาน	1	5	4.04	0.72	-0.60	1.00	0.18	มาก
57. ปลุกฝังให้นักเรียนเป็นคนที่เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น	2	5	4.33	0.65	-0.60	-0.01	0.15	มาก
58. นักเรียนเป็นคนที่เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น	2	5	4.11	0.71	-0.43	-0.06	0.17	มาก
59. ปลุกฝังนักเรียนเป็นคนที่มีความเสียสละ	2	5	4.32	0.63	-0.46	-0.28	0.15	มาก
60. นักเรียนเป็นคนที่มีความเสียสละ	2	5	4.05	0.72	-0.46	0.09	0.18	มาก
61. ปลุกฝังให้นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	2	5	4.34	0.66	-0.58	-0.37	0.15	มาก
62. นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	2	5	4.17	0.65	-0.36	0.02	0.16	มาก
รวม	2.17	5.00	4.11	0.43	-0.047	1.64	0.10	มาก

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานของครูด้านการพัฒนาผู้เรียนในภาพรวม พบว่า ครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะมีการปฏิบัติงานในด้านการพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11) โดยครูมีพัฒนาผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับมากเช่นกัน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และ 4.20) เมื่อพิจารณาประเด็นการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาผู้เรียนทั้งหมดพบว่าครูมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.74 ถึง 4.35) โดยเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V) พบว่า

ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมีค่าอยู่ในช่วง .15 ถึง .25 ด้านการพัฒนาให้นักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น นักเรียนมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อวิชาที่ท่านสอน การพัฒนาให้นักเรียนให้มีคะแนนสอบในระดับชาติที่สูงขึ้น ผลจากการสอนทำให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการที่จำเป็นตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ การปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนที่มีวินัยในตนเอง การปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนที่มีรู้จักหน้าที่ของตนเอง การปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนที่มีเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น การปลูกฝังนักเรียนเป็นคนที่มีความเสียสละ และการปลูกฝังนักเรียนเป็นคนที่มีความเสียสละ มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายต่ำที่สุดมีค่าเท่ากับ .15 และด้านการเก็บคะแนนสอบระดับชาติของนักเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคะแนนสอบของนักเรียนมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายสูงที่สุดมีค่าเท่ากับ .25

การแจกแจงข้อมูลมีลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเบ้เป็นลบ) แสดงว่า ครูผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีคะแนนระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในด้านการพัฒนาผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์สูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อพิจารณาความโด่งของตัวแปร พบว่า ตัวแปรด้านการพัฒนาผู้เรียนทุกตัวมีค่าความโด่งต่ำกว่าโด่งปกติ (platykurtic) (ค่าความโด่งมีค่าน้อยกว่า 3) แสดงว่าตัวแปรเหล่านี้มีการกระจายของข้อมูลมาก

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ข้อมูลมีความขัดแย้งกับข้อมูลเชิงปริมาณ กล่าวคือ ในด้านการพัฒนาผู้เรียนการเลื่อนวิทยฐานะไม่ได้เป็นตัวบ่งบอกว่านักเรียนจะต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น เนื่องจากมีปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ปัจจัยด้านตัวของผู้เรียน

“มันก็ไม่รับปากได้ว่าจะเพิ่ม มันขึ้นๆลงๆ ขึ้นอยู่กับปัจจัยเด็กด้วย ขำนาถุการขึ้นพอ ขำนาถุพิเศษงมาละเป็นเรื่องจริง คือเราจะมามองว่าวิทยฐานะขึ้นแล้วต้องเพิ่มขึ้น ตลอดมันขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง”

(หัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์, 2 มีนาคม 2553)

“การเลื่อนวิทยฐานะไม่ได้เป็นตัวบ่งบอกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจะดีขึ้น มันขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น นักเรียน ”

(รองผู้อำนวยการ, 2 มีนาคม 2553)

“ผมเห็นด้วยครับว่าต้องมีปัจจัยอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ไม่ใช่เรื่องวิทยฐานะเพียงอย่างเดียว”

(เพื่อนครู, 2 มีนาคม 2553)

การที่ครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะครูมีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการใช้วิธีการที่หลากหลายขึ้นอยู่กับครูผู้สอนเป็นหลัก เช่น สอนเสริม การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การประเมินผลตามสภาพจริง

“ครูทุกคนก็หวังที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกคน แต่คนที่ได้เลื่อนวิทยฐานะเนี่ยจะได้รับการคาดหวังมากกว่าเพื่อน เท่าที่สังเกตก็จะมีการสร้างสื่อ มีการสอนเสริมนะ ”

(รองผู้อำนวยการ, 2 มีนาคม 2553)

“สำหรับครูในกลุ่มสาระที่จะใช้วิธีการสอนเสริมเวลาว่าง และก็สอบเก็บคะแนนเป็นคะแนนช่วยเด็ก พี่ว่ามันก็ได้ผลดี”

(หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย, 2 มีนาคม 2553)

“มีการประเมินผลตามสภาพจริงเพื่อนำคะแนนที่ได้มาพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคลอันนี้ถือว่าดีมาก”

(เพื่อนครู, 2 มีนาคม 2553)

สำหรับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โรงเรียนและครูมีการจัดกิจกรรมสอนเสริมให้กับนักเรียนเพื่อเป็นการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในรูปแบบของกิจกรรมชุมนุม หรือโครงการต่างๆ และเมื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของครูระหว่างครูที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะในตำแหน่งที่ต่างกันในด้านการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ครูทุกคนต่างมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า ระดับของตำแหน่งวิทยฐานะนั้นไม่ได้ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน แต่การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนนั้นขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ทางโรงเรียนและครูผู้สอนแต่ละคนจะจัดมากกว่า

“ครูก็พยายามที่จะตั้งชุมนุม เพื่อให้ให้นักเรียนมาสมัคร แต่ก็มีนักเรียนมาสมัครน้อยแค่ 5 คนเอง”

(หัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์, 2 มีนาคม 2553)

“จัดทำโครงการรักษาความเป็นไทยของกลุ่มสาระภาษาไทยก็เป็นการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งมีนักเรียนให้ความสนใจมากเลยทีเดียว”

(หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย, 2 มีนาคม 2553)

“จัดกิจกรรมเสริมพวัก่ายคุณธรรม จริยธรรม พาไปทัศนศึกษา ส่งนักเรียนไป
แข่งขัน โครงการภาคฤดูร้อน”

(รองผู้อำนวยการ, 2 มีนาคม 2553)

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานของครูด้านการพัฒนาวิชาชีพครู

ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู	Min	Max	Mean	SD	Sk	Ku	CV.	ระดับการ ปฏิบัติงาน
63. เข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กร ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู	1	5	4.22	0.70	-0.62	0.56	0.17	มาก
64. ค้นคว้าข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ วิชาชีพครูที่มีความหลากหลาย เช่น หนังสือ อินเทอร์เน็ต วารสาร	1	5	4.15	0.72	-0.60	0.56	0.17	มาก
65. นำข้อมูลเกี่ยวกับวิชาชีพครูมา ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ของ ตนเอง	1	5	4.18	0.73	-0.52	-0.01	0.18	มาก
66. ทำหน้าที่ในการให้ความรู้ในงาน กิจกรรมทางวิชาการต่างๆ เช่น การเป็นวิทยากรในการให้ ความรู้	1	5	3.90	0.81	-0.29	-0.34	0.21	มาก
67. มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร วิชาชีพครู	1	5	3.92	0.85	-0.71	0.54	0.22	มาก
68. เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาวิชาชีพครู	1	5	4.03	0.77	-0.70	0.82	0.19	มาก
69. มีการติดตามข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับวิชาชีพครูอยู่เป็นประจำ	2	5	4.13	0.68	-0.35	-0.15	0.16	มาก
70. ปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับ ความประพฤติและจรรยาบรรณ ของมาตรฐานวิชาชีพ	1	5	4.61	0.64	-2.12	6.56	0.14	มากที่สุด
รวม	2.12	5.00	4.14	0.51	-0.50	0.57	0.12	มาก

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานของครูด้านการพัฒนาวิชาชีพครูในภาพรวม พบว่า ครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะมีการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14) ซึ่งเมื่อพิจารณาประเด็นในการปฏิบัติงานทั้งหมดพบว่าครูมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.90 ถึง 4.22) ยกเว้นตัวแปรด้านปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับความประพฤติและจรรยาบรรณของมาตรฐานวิชาชีพมีคะแนนระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.61) และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมีค่าอยู่ในช่วง .12 ถึง .25 โดยด้านปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับความประพฤติและจรรยาบรรณของมาตรฐานวิชาชีพ มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายต่ำที่สุดมีค่าเท่ากับ .14 และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรวิชาชีพครูมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายสูงที่สุดมีค่าเท่ากับ .25

การแจกแจงข้อมูลมีลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเบ้เป็นลบ) แสดงว่า ครูผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีคะแนนระดับความคิดเห็นของตัวแปรต่างๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในการพัฒนาวิชาชีพครูสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อพิจารณาความโด่งของตัวแปร พบว่า ตัวแปรด้านการพัฒนาตนเองทุกตัวมีความโด่งต่ำกว่าโด่งปกติ (platykurtic) (ค่าความโด่งมีค่าน้อยกว่า 3) แสดงว่าตัวแปรเหล่านี้มีการกระจายของข้อมูลมาก ยกเว้นด้านปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับความประพฤติและจรรยาบรรณของมาตรฐานวิชาชีพค่าความโด่งสูงกว่าโด่งปกติ (leptokurtic) (ค่าความโด่งมากกว่า 3) แสดงว่าตัวแปรด้านปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับความประพฤติและจรรยาบรรณของมาตรฐานวิชาชีพมีการกระจายของข้อมูลต่ำ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณ กล่าวคือ การเลื่อนวิทยฐานะของครูทำให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติและเป็นที่ยอมรับของสังคมมากขึ้นเมื่อเทียบกับวิชาชีพอื่นๆ และยังส่งผลไปยังภาพลักษณ์ของสถานศึกษาต่อความน่าเชื่อถือของสังคมอีกด้วย และครูที่ได้เลื่อนตำแหน่งวิทยฐานะที่สูงขึ้นจะได้รับความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับของสังคมมากขึ้นตามไปด้วย

“ผมว่าการเลื่อนวิทยฐานะในตำแหน่งใดๆ ก็ตามทำให้ครูได้รับเกียรติมากยิ่งขึ้น”

(หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์, 2 มีนาคม 2553)

“ทำให้ครูเป็นที่ยอมรับของสังคมมากยิ่งขึ้น และโรงเรียนก็ได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครองมากยิ่งขึ้นด้วย”

(รองผู้อำนวยการ, 2 มีนาคม 2553)

“ทำให้ได้ครูที่เก่งๆ มากยิ่งขึ้น เพราะว่าการเลื่อนวิทยฐานะเป็นการกระตุ้นให้ครูเกิดการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ดังนั้นดิฉันเชื่อว่าจะทำให้ได้ครูที่เก่งๆ เพิ่มขึ้น”

(เพื่อนครู, 2 มีนาคม 2553)

“เขาบอกว่าโรงเรียนที่มีครูที่ได้เลื่อนตำแหน่งวิทยฐานะที่สูงขึ้นจะได้รับความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับของสังคมมากขึ้นตามไปด้วย”

(หัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์, 2 มีนาคม 2553)

“ผมสังเกตเห็นว่าช่วยในการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน เช่น ผู้อำนวยการพูดกับผู้ปกครองว่า ตอนนี้โรงเรียนเรามีครูชำนาญการ ครูชำนาญการพิเศษกี่คน ยิ่งผู้ปกครองได้ฟังก็จะทำให้โรงเรียนมีความน่าเชื่อถือและทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียงมากยิ่งขึ้น”

(หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์, 2 มีนาคม 2553)

“ถ้ามองว่าในสังคม ผู้ปกครองไม่รู้หรือว่าวิทยฐานะคืออะไร เขาก็จะมองจากผลสัมฤทธิ์ของลูกเขานี้แหละว่าได้เท่าไร ซึ่งมันเป็นตัวสะท้อนการจัดการเรียนการสอนของคุณเป็นอย่างดี”

(รองผู้อำนวยการ, 2 มีนาคม 2553)

จากการศึกษาการปฏิบัติงานของครูในด้านการพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครู สามารถสรุปการปฏิบัติงานของครูในด้านต่างๆ ดังตารางที่ 4.5 ดังนี้

ตารางที่ 4.5 สรุปผลการปฏิบัติงานของครูในด้านการพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครู

การปฏิบัติงานของครู		Mean	SD.	ระดับการปฏิบัติงาน
การพัฒนาตนเอง	ด้านวิชาการ	3.99	0.48	มาก
	ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน	4.08	0.43	มาก
	รวม	4.05	0.42	มาก
การพัฒนาผู้เรียน	ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	3.98	0.48	มาก
	ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.20	0.48	มาก
	รวม	4.11	0.43	มาก
การพัฒนาวิชาชีพครู	รวม	4.14	0.51	มาก

จากตารางที่ 4.5 สรุปผลการปฏิบัติงานของครูในด้านการพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครู พบว่า การพัฒนาตนเองในด้านวิชาการและด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนมีผลการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย = 3.99, 4.08 และ SD.= 0.48, 0.43 ตามลำดับ) การพัฒนาผู้เรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีผลการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.98, 4.20 และ SD.= 0.48, 0.48 ตามลำดับ) และการพัฒนาวิชาชีพครูมีผลการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.14 และ SD. = 0.51 ตามลำดับ)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูระหว่างครูที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะในระดับที่ต่างกัน

จากการศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู พบว่า ครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะมีการปฏิบัติงานทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาวิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดในภาพรวมได้ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานของครู
ระดับของวิทยฐานะ

การปฏิบัติงานของครู	ระดับวิทยฐานะ					
	ครูชำนาญการ (ค.ศ.2)		ครูชำนาญการ พิเศษ(ค.ศ.3)		ครูเชี่ยวชาญ (ค.ศ.4)	
	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.
ด้านการพัฒนาตนเอง	3.96	0.43	4.09	0.42	4.18	0.41
ด้านการพัฒนาผู้เรียน	4.05	0.45	4.14	0.41	4.22	0.45
ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู	4.07	0.53	4.17	0.49	4.27	0.50
รวม	4.02	0.47	4.13	0.44	4.21	0.45

จากตารางที่ 4.6 พบว่าครูมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยมีค่าระหว่าง 3.96 ถึง 4.26) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปร(Multivariate Analysis of Variance: MANOVA) เพื่อเปรียบเทียบผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูในด้านการพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาวิชาชีพครู ระหว่างครูที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะในระดับที่ต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงรายละเอียดตามลำดับดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม คือ การพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครู

การปฏิบัติงาน ของครู	การพัฒนา ตนเอง	การพัฒนา ผู้เรียน	การพัฒนาวิชาชีพ ครู
การพัฒนาตนเอง	1	.78**	.71**
การพัฒนาผู้เรียน	-	1	.70**
การพัฒนาวิชาชีพครู	-	-	1

หมายเหตุ : **. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

จากตารางที่ 4.7 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม พบว่า ตัวแปรการพัฒนาตนเองมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาผู้เรียน (.787) และการพัฒนาวิชาชีพครู (.711) การพัฒนาผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาวิชาชีพครู (.701) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) โดยเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเป็นบวก) จากการที่ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญผู้วิจัยจึงวิเคราะห์การปฏิบัติงานของครูระหว่างครูที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะในระดับที่ต่างกัน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปร (MANOVA) ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเซนทรอยด์ (centroid) ของการปฏิบัติงาน ระหว่างครูที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะในระดับที่ต่างกัน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปร (MANOVA)

Multivariate Tests	Value	F	p.
Pillai's trace	.03	3.92	.001
Wilks' lambda	.96	3.95 ^a	.001
Hotelling's trace	.03	3.98	.001
Roy's largest root	.03	7.83 ^b	.000

หมายเหตุ : Box's M F = 1.03, Sig. = .41, Bartlett's Test of Sphericity $\chi^2 = 1.10$, Sig. = .00

Levene's Test of Equality of Error Variances การพัฒนาตนเอง F .58 Sig. .56

การพัฒนาผู้เรียน F 2.18 Sig. .11 การพัฒนาวิชาชีพครู F .58 Sig. .71

จากการทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity ซึ่งเป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามทั้ง 3 ตัว คือ การพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครู ผลการวิเคราะห์ พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2 = 1.10$, Sig. = .00)

ผลการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของความเท่ากันของเมตริกซ์ความแปรปรวน ความแปรปรวนร่วม (variance – covariance matrix) ของตัวแปรตามคือ การพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครู ด้วย Box's Test of Equality of Covariance Matrices พบว่าสถิติทดสอบ Box's M ซึ่งมีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .41 ซึ่งมากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดคือ .05 จึงไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้ นั่นคือผลต่างระหว่างความ

แปรปรวนและเมตริกซ์ของความแปรปรวนร่วม (variance – covariance matrix) ของตัวแปรตาม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปร (Multivariate Analysis of variance)

ผลการทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวนด้วย Levene's Test of Equality of Error Variances พบว่าความแปรปรวนของทั้ง 3 ตัวแปร มีค่าระดับนัยสำคัญของการทดสอบเท่ากับ .56, .11 และ .71 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด .05 แสดงว่าความแปรปรวนของตัวแปร ทั้ง 3 ตัวแปรแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้างต้นพบว่าข้อมูลสอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้น ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปร เพื่อตรวจสอบอิทธิพลของผลกระทบของ การเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูในด้านการพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และ การพัฒนาวิชาชีพครูระหว่างครูที่ได้รับวิทยฐานะในระดับที่ต่างกันโดยใช้การวิเคราะห์ความ แตกต่างของเซนทรอยด์ (centroid)

จากตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเซนทรอยด์การพัฒนาตนเอง การพัฒนา ผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครู ได้ค่า Pillai's trace = .03, Wilks' lambda = .96, Hotelling's trace = .03, Roy's largest root = .03 โดยมีค่า F เท่ากับ 3.92, 3.95, 3.98, และ 7.83 ตามลำดับ ได้ค่า p เป็น .001, .001, .001, และ .000 ตามลำดับ จากค่าดังกล่าวแสดงว่าเซน ทรอยด์ของทั้ง 3 ตัวแปรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง หมายความว่าครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะมีผลกระทบต่อการทำงานของครูในด้านการพัฒนา ตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครู

จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเซนทรอยด์การพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และ การพัฒนาวิชาชีพครู พบว่า ทรอยด์ของทั้ง 3 ตัวแปรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบตัวแปรตามแต่ละตัวเพื่อตรวจสอบว่าครูที่ได้เลื่อน วิทยฐานะในระดับที่ต่างกันมีการปฏิบัติงานในแต่ละด้านแตกต่างกันหรือไม่ ผลการทดสอบ ปรากฏดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการปฏิบัติงานของครูในด้านการพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาวิชาชีพครู จำแนกตามระดับวิทยฐานะ

พฤติกรรมกรปฏิบัติงาน ของครู	SOV	SS	df	MS	F	p.
การพัฒนาตนเอง	Contrast	4.15	2	2.07	11.62	.000
	Error	110.12	617	.17		
การพัฒนาผู้เรียน	Contrast	2.29	2	1.15	6.15	.002
	Error	115.22	617	.18		
การพัฒนาวิชาชีพครู	Contrast	3.20	2	1.60	6.07	.002
	Error	162.79	617	.26		

หมายเหตุ : * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะที่ต่างกันมีพฤติกรรมกรปฏิบัติงานด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาวิชาชีพครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบการปฏิบัติงานของครูในด้านการพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาวิชาชีพครู จำแนกตามระดับวิทยฐานะ พบว่า ครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะที่ต่างกันมีการปฏิบัติงานในด้านการพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาวิชาชีพครูแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงได้ตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระดับการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูในด้านการพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และ การพัฒนาวิชาชีพครู ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.10 ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.10 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของการปฏิบัติงานของครูในด้านการพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครูจำแนกตามระดับวิทยฐานะที่ต่างกัน

Multiple Comparisons					
การปฏิบัติงานของครู	ค่าเฉลี่ย	ตำแหน่ง	ตำแหน่ง	Std.E	p
ด้านการพัฒนาตนเอง	3.96	ค.ศ. 2	ค.ศ. 3	0.04	0.00**
			ค.ศ. 4	0.05	0.00**
	4.09	ค.ศ. 3	ค.ศ. 2	0.04	0.00**
			ค.ศ. 4	0.05	0.18
	4.18	ค.ศ. 4	ค.ศ. 2	0.05	0.00**
			ค.ศ. 3	0.05	0.18
ด้านการพัฒนาผู้เรียน	4.05	ค.ศ. 2	ค.ศ. 3	0.04	0.09
			ค.ศ. 4	0.05	0.00**
	4.14	ค.ศ. 3	ค.ศ. 2	0.04	0.09
			ค.ศ. 4	0.05	0.24
	4.22	ค.ศ. 4	ค.ศ. 2	0.05	0.00**
			ค.ศ. 3	0.05	0.24
ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู	4.07	ค.ศ. 2	ค.ศ. 3	0.04	0.09
			ค.ศ. 4	0.06	0.00**
	4.17	ค.ศ. 3	ค.ศ. 2	0.04	0.09
			ค.ศ. 4	0.06	0.25
	4.27	ค.ศ. 4	ค.ศ. 2	0.06	0.00**
			ค.ศ. 3	0.06	0.25

หมายเหตุ : *p<0.05, **p<0.01

จากตาราง 4.10 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตนเองของครูในด้านการพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครู เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า

1. ด้านการพัฒนาตนเอง ครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ (คศ.4) และครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญพิเศษ (คศ.3) มีการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาตนเองสูงกว่าครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญ (คศ.2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ด้านการพัฒนาผู้เรียน พบว่า ครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ (คศ.4) มีการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาผู้เรียนสูงกว่าครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญ (คศ.2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู พบว่า ครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ (คศ.4) มีการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาวิชาชีพครูมากกว่าครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญ (คศ.2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กล่าวโดยสรุป พบว่า ครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ (คศ.4) มีการปฏิบัติงานสูงกว่าครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญ (คศ.2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญพิเศษ (คศ.3) และครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญ (คศ.2) มีการปฏิบัติงานต่างกันเฉพาะด้านการพัฒนาตนเอง ส่วนครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญพิเศษ (คศ.3) และครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ (คศ.4) มีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ข้อมูลมีความสอดคล้องกับการวิจัยเชิงปริมาณในด้านการพัฒนาตนเอง ส่วนด้านการพัฒนาผู้เรียนและด้านการพัฒนาวิชาชีพครูผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความขัดแย้งกันโดยมีรายละเอียดของการศึกษาดังนี้

ด้านการพัฒนาตนเอง ครูมีความคิดเห็นว่ายิ่งได้เลื่อนตำแหน่งวิทยฐานะในระดับที่สูงขึ้น การพัฒนาตนเองก็ย่อมที่จะมีมากขึ้นตามระดับของวิทยฐานะที่ได้รับไปด้วย

“ผมมองว่ายิ่งเลื่อนตำแหน่งขึ้นสูงเท่าไรความเชี่ยวชาญ ความชำนาญการในเรื่องของการใช้ความรู้ น่าจะครอบคลุมและลึกยิ่งขึ้น”

(หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์, 2 มีนาคม 2553)

“ถ้ามาองตามความเป็นจริงแล้วการเลื่อนวิทยฐานะย่อมทำให้ครูมีการพัฒนาตนเองมากขึ้นแน่นอนตามระดับของวิทยฐานะ หนูคิดว่าวิทยฐานะยิ่งสูงขึ้นการพัฒนาตนเองก็ต้องสูงขึ้นตามไปด้วยค่ะ”

(เพื่อนครู, 2 มีนาคม 2553)

“วิทยฐานะมากยิ่งขึ้นก็ต้องมีความรู้ ความสามารถมากขึ้นไปด้วย พี่คิดว่าครู คศ.4 ก็ต้องมากกว่าครู คศ.3 และครู คศ.2 อยู่แล้ว”

(หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์, 2 มีนาคม 2553)

ในด้านการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นครูมีความคิดเห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับวิทยฐานะของครูเป็นหลัก แต่ขึ้นอยู่กับปัจจัยในด้านอื่นๆ เป็นตัวช่วยเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

“ก็พยายามเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่แล้ว ไม่ว่าจะวิทยฐานะใดก็ตาม ทุกคนก็มุ่งหวังด้วยกันทั้งนั้นแหละ”

(หัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์, 2 มีนาคม 2553)

“ขอเสริมนะคะ พี่ว่าวิทยฐานะที่ต่างกันไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก เพราะว่า ไม่ว่าจะป็นครูอัตราจ้าง ครูผู้ช่วย ครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะต่างก็มุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของเด็กทั้งนั้นแหละค่ะ”

(หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย, 2 มีนาคม 2553)

แต่ก็มีครูบางท่านแสดงความคิดเห็นว่าถ้าเปรียบเทียบโดยการให้นักเรียนเป็นนักเรียนกลุ่มเดียวกัน ควบคุมสภาพแวดล้อมให้เหมือนกันทุกอย่าง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนน่าจะสูงขึ้นตามระดับของวิทยฐานะ เพราะถือว่าถ้ามีวิทยฐานะที่สูงขึ้นมากเท่าไรความชำนาญ ความเชี่ยวชาญย่อมมีมากขึ้นเท่านั้น

“ผมขออนุญาตนะครับ ผมมองว่าตรงนี้ถ้าเราเปรียบเทียบเด็กกลุ่มเดียวกันการเลื่อนวิทยฐานะมีผลต่อเด็กกลุ่มนี้ผมมองว่ามีผล คือผลสัมฤทธิ์เด็กต้องดีขึ้นบ้าง สมมติว่าเด็กกลุ่มเดียวในขณะที่ครูชำนาญการไปสอนผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นแค่ซัก 20% แต่พอครูชำนาญพิเศษเข้าไปสอนเด็กกลุ่มเดิมน่าจะได้ 40-50%”

(หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์, 2 มีนาคม 2553)

ในด้านการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ครูทุกคนต่างมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่าระดับของตำแหน่งวิทยฐานะนั้นไม่ได้ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน แต่การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนนั้นขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ทางโรงเรียนและครูผู้สอนแต่ละคนจะจัดมากกว่า

“ผมมองว่าการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไม่น่าจะขึ้นอยู่กับวิทยฐานะนะผมว่า เพราะว่าโรงเรียนก็มีการจัดให้อยู่แล้ว เช่น คาบจริยธรรม การเข้าค่ายจริยธรรมอะไรพวกนี้ ขึ้นอยู่กับว่าครูจะนำไปใช้หรือนำไปปรับตรงไหนต่างหาก ตรงนี้สำคัญ”

(รองผู้อำนวยการ, 2 มีนาคม 2553)

“ดิฉันเห็นด้วยกับรองนะคะ ขึ้นกับครูผู้สอนและทางโรงเรียนมากกว่า”

“เพื่อนครู, 2 มีนาคม 2553”

ในด้านการพัฒนาวิชาชีพครู ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ารระดับของการเลื่อนวิทยฐานะไม่ได้ส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพครู ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจของครูแต่ละคนมากกว่าและถือว่าการพัฒนาวิชาชีพครูเป็นเรื่องที่ครูต้องปฏิบัติอยู่แล้ว

“ไม่ว่าจะได้เลื่อนตำแหน่งวิทยฐานะใดก็ตามการพัฒนาวิชาชีพครูผมมองว่ามันขึ้นอยู่กับความสนใจของครูแต่ละท่านมากกว่า และถือว่าเป็นเรื่องที่คุณครูทุกคนต้องปฏิบัติอยู่แล้ว”

(รองผู้อำนวยการ, 2 มีนาคม 2553)

“ในด้านการพัฒนาวิชาชีพครูหนูคิดว่าเป็นเรื่องที่คุณครูทุกท่านต้องปฏิบัติในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของวิชาชีพครูอยู่แล้ว ดังนั้นการได้รับตำแหน่งวิทยฐานะครู ค.ศ.2 ค.ศ.3 ค.ศ.4 จึงไม่ค่อยมีผลเท่าไร”

(เพื่อนครู, 2 มีนาคม 2553)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู และเพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างครูที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะในระดับที่ต่างกัน วิธีดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ศึกษาคือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานสอนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการ วิทยฐานะครูชำนาญพิเศษ และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 314,364 คน เป็นข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการ จำนวน 254,239 คน วิทยฐานะครูชำนาญพิเศษจำนวน 59,695 คน และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญจำนวน 430 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะชำนาญการจำนวน 480 คน ครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะชำนาญการพิเศษจำนวน 480 คน และครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะชำนาญพิเศษจำนวน 300 คน รวม 1,260 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ คือ ระดับการเลื่อนวิทยฐานะ แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการ ตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ และตำแหน่งวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ และมีตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู โดยแบ่งเป็น 3 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครู

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณคือ แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่าของลิเคอร์ท์ โดยเครื่องมือมีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง .80 - .96

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติภาคบรรยาย ได้แก่ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความเบ้ (skewness) ค่าความโด่ง (kurtosis) ค่าสัมประสิทธิ์การ

กระจาย (C.V) คะแนนต่ำสุด (min) คะแนนสูงสุด (max) การวิเคราะห์ผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะและเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างครูที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะในระดับที่ต่างกันโดยการทดสอบด้วยสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปร (MANOVA)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงคุณภาพคือ เพื่อศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างครูที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะในระดับที่ต่างกัน โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการหรือผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระ และเพื่อนร่วมงานจำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม อุปกรณ์การบันทึกเทปและกล้องถ่ายรูป การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการการสนทนากลุ่มจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้คัดเลือกไว้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระ และเพื่อนร่วมงาน การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป โดยการลดทอนข้อมูล (data reduction) การแสดงข้อมูล (data display) และการสร้างข้อสรุปและการยืนยันผลสรุป (conclusion and verification)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงที่ได้เลื่อนตำแหน่งวิทยฐานะทั้ง 3 วิทยฐานะมีจำนวนมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่สอนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยที่วิทยฐานะครูชำนาญการ ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และภาษาต่างประเทศมากที่สุด วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมากที่สุด และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมากที่สุด ระยะเวลาที่ได้เลื่อนวิทยฐานะอยู่ในช่วง 3 – 5 ปี มากที่สุด ส่วนวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญจะมีระยะเวลาที่ได้เลื่อนวิทยฐานะอยู่ในช่วง 6 – 10 ปี ครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะทั้ง 3 วิทยฐานะครูชำนาญการ วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญจะมีประสบการณ์สอนมากกว่า 26 ปี

ขึ้นไป โดยที่วิทยฐานะครูชำนาญการและวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษส่วนใหญ่ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ส่วนวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญระดับการศึกษาจะอยู่ในระดับปริญญาโทเป็นส่วนใหญ่

2. ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูด้านการพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครู สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาตนเอง พบว่า ครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะส่วนใหญ่มีคะแนนระดับความคิดเห็นของตัวแปรต่างๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูด้านการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.96 ถึง 4.17) โดยด้านการพัฒนาตนเองด้านวิชาการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 และการพัฒนาตนเองด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ส่วนตัวแปรด้านการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในรูปแบบต่างๆ เช่น วารสาร อินเทอร์เน็ต บทความ ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.24) ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ กล่าวคือ ในการเลื่อนวิทยฐานะมีความสำคัญกับตัวครูเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูรวมทั้งทำให้ครูมีการพัฒนาตนเองเพื่อเข้าสู่มาตรฐานในการดำรงตำแหน่งวิทยฐานะต่างๆ อีกทั้งยังเป็นการให้ครูได้ศึกษาหาความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของตนเองรวมทั้งเป็นการแสดงความสามารถด้านวิชาการและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอีกทางหนึ่งด้วย แต่ส่วนหนึ่งก็ทำให้ครูมีภาระงานที่เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม เสียสุขภาพและมีเวลาในการจัดการเรียนการสอนน้อยลง

2.2 ด้านการพัฒนาผู้เรียน พบว่า ครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะส่วนใหญ่มีคะแนนระดับความคิดเห็นของตัวแปรต่างๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูด้านการพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 4.05 ถึง 4.22) โดยด้านการพัฒนาผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และการพัฒนาตนเองด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวมีความขัดแย้งกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ กล่าวคือ ในด้านการพัฒนาผู้เรียนการเลื่อนวิทยฐานะไม่ได้เป็นตัวบ่งบอกว่านักเรียนจะต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีขึ้น เนื่องจากมีปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ปัจจัยด้านตัวของผู้เรียน นโยบายของทางโรงเรียน เป็นต้น แต่ครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะส่วนใหญ่ก็มีความพยายามที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น สอนเสริม การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การประเมินผลตามสภาพจริง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาแก่ผู้เรียนให้มากที่สุด

2.3 ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู ครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะส่วนใหญ่มีคะแนนระดับความคิดเห็นของตัวแปรต่างๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในด้านพัฒนาวิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก

(ค่าเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 4.07 ถึง 4.26) ยกเว้นตัวแปรด้านปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับความประพฤติและจรรยาบรรณของมาตรฐานวิชาชีพมีคะแนนระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.61) ยกเว้นตัวแปรด้านปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับความประพฤติและจรรยาบรรณของมาตรฐานวิชาชีพมีคะแนนระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.61) ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ กล่าวคือ การเลื่อนวิทยฐานะของครูทำให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติและเป็นที่ยอมรับของสังคมมากขึ้นเมื่อเทียบกับวิชาชีพอื่นๆ และยังส่งผลไปยังภาพลักษณ์ของสถานศึกษาต่อความน่าเชื่อถือของสังคมอีกด้วย และครูที่ได้เลื่อนระดับวิทยฐานะที่สูงขึ้นจะได้รับความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับของสังคมมากขึ้นตามไปด้วย

3. ผลการวิเคราะห์ที่เปรียบเทียบผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูระหว่างครูที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะในระดับที่ต่างกัน พบว่า ครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ (คศ.4) มีการปฏิบัติงานในด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาวิชาชีพครู สูงกว่าครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญ (คศ.2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญพิเศษ (คศ.3) และครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญ (คศ.2) มีการปฏิบัติงานต่างกันเฉพาะด้านการพัฒนาตนเอง ส่วนครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญพิเศษ (คศ.3) และครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ (คศ.4) มีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่น่าเสนอข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายโดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ประเด็น ดังมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานตนเองของครูในด้านการพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครู จากผลการวิจัยพบว่า ครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะครูชำนาญการ ครูชำนาญการพิเศษ และครูเชี่ยวชาญ มีการพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก สาเหตุที่ครูต้องมีการปฏิบัติงานตนเองในด้านต่างๆ ประการแรก เพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูมีหรือเลื่อนวิทยฐานะตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด ซึ่งหลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวมีทั้งหมด 3 ด้าน คือ ด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านผลการปฏิบัติงาน โดยในการขอรับการประเมินเพื่อให้ข้าราชการครูมีหรือเลื่อนวิทยฐานะครูจะต้องมี

ผลงานทางวิชาการและแบบประเมินด้านต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้รับกับมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครู (หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ, 2552) ประการที่สอง หลังจากที่ได้อเลื่อนวิทยฐานะแล้วครูจะต้องมีการพัฒนาตนเอง พัฒนาผู้เรียน และพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องเพื่อเก็บรวบรวมผลงานการพัฒนาเหล่านั้นเพื่อนำไปใช้ประกอบการขอเลื่อนระดับวิทยฐานะที่สูงขึ้นต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ช่อทิพย์ ทินบัว (2540) กล่าวถึงการปฏิบัติในหน้าที่ของอาจารย์ 3 หรือตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษในปัจจุบัน โดยผลการเปรียบเทียบก่อนและหลังการได้ตำแหน่ง พบว่า คุณภาพงานหลังจากได้ตำแหน่งแล้วนั้น ส่วนใหญ่จะเพิ่มขึ้นเนื่องจากต้องมีการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางานในหน้าที่ และเพื่อให้เป็นที่ไว้วางใจกับเพื่อนครู สามารถให้คำแนะนำในการปรับปรุงการเรียนการสอนได้ นอกจากนี้แล้วก็ยังอาจเป็นเรื่องของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้ข้าราชการครูทำผลงานทางวิชาการ คือ ต้องการพัฒนาตนเอง และพัฒนาการเรียนการสอน ต้องการมีเกียรติยศชื่อเสียง ได้รับการยกย่องจากสังคม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณพบว่าข้อมูลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ เมื่อครูได้อเลื่อนวิทยฐานะแล้วจะทำให้ครูมีการพัฒนาตนเอง พัฒนาผู้เรียน และพัฒนาวิชาชีพครูเพิ่มมากขึ้น โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการเลื่อนวิทยฐานะนั้นทำให้ครูมีการศึกษาหาความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของตนเองรวมทั้งเป็นการแสดงความสามารถทางวิชาการในด้านต่างๆ แต่ก็ทำให้ครูนั้นมีภาระงานที่เพิ่มขึ้นตามไปด้วยและทำให้มีเวลาในการจัดการเรียนการสอนน้อยลง

2. การเปรียบเทียบผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะระหว่างครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะในระดับที่ต่างกัน

2.1 ด้านการพัฒนาตนเอง พบว่า ครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญมีการพัฒนาตนเองมากกว่าครูวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษและวิทยฐานะครูชำนาญการ โดยตัวแปรที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองมากที่สุดคือ มีวิธีการในการหาความรู้ที่เป็นขั้นตอน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความชำนาญในวิชาที่ตนเองสอน รองลงมาคือการบันทึกหลังการสอนทุกครั้ง และจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในด้านต่างๆ เช่น อุปกรณ์การเรียนที่สำคัญ การจัดทำใบความรู้ ใบงาน ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากการขอรับการประเมินเพื่อเลื่อนวิทยฐานะเป็นวิทยฐานะเชี่ยวชาญจะมีขั้นตอน เอกสาร หลักฐานในการขอรับการประเมินที่มากกว่าวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษและครูชำนาญการ (หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและ

บุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ, 2552) ดังนั้นครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะเชี่ยวชาญจึงต้องมีการพัฒนาตนเองมากกว่าครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ และครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการ ช่อทิพย์ ทินบัว (2540) กล่าวว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้ข้าราชการครูทำผลงานทางวิชาการ คือ ต้องการพัฒนาตนเอง และพัฒนาการเรียนการสอน ต้องการมีเกียรติยศชื่อเสียง ได้รับการยกย่องจากสังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติมา จันทเวช (2542) ที่กล่าวถึงความแตกต่างของประสบการณ์ในการสอน โดย พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาก ก็จะมีผลของประสิทธิภาพการสอนมากขึ้นและส่งผลไปยังการพัฒนาตนเองและการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ด้านการพัฒนาผู้เรียน พบว่า ครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญมีการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาผู้เรียนมากกว่าครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญ โดยตัวแปรที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนมากที่สุดคือ การปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนที่มีวินัยในตนเองและการปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนที่มีรู้จักหน้าที่ของตนเอง รองลงมาคือ การปลูกฝังให้นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและการปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนที่มีความคิดเห็นของผู้อื่นตามลำดับ ซึ่งตัวแปรที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนดังกล่าวมีความสอดคล้องกับเกณฑ์ในการประเมินด้านที่ 3 ของวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ คือ ด้านผลการปฏิบัติงาน ในส่วนที่ 1 คือผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการประเมินและหรือผลการทดสอบของวิชาที่สอนในระดับเขตหรือระดับประเทศและผลการพัฒนาผู้เรียนในด้านอื่นๆ (หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ, 2552) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญช่วย ภัคดี (2551) กล่าวว่าครูชำนาญการและครูชำนาญการพิเศษจะต้องมีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับวิทยฐานะ โดยต้องผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) กำหนดนั่นคือครูจะต้องมีผลงานทางวิชาการ ซึ่งผลงานที่จัดทำขึ้นนั้น จะต้องเป็นผลงานที่เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประโยชน์ต่อนักเรียน โดยการทำผลงานนั้น ครูจะต้องมีการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติ เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไข สำหรับใช้ข้อมูลเป็นฐานในการจัดทำผลงานทางวิชาการ นอกจากนี้ครูจะต้องมีการแสวงหาความรู้ เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมใหม่ๆ ที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ เพราะเป็นสิ่งที่จะนำไปสู่ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความสามารถที่จะนำไปใช้จัดทำผลงานทางวิชาการได้ จากหลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวจะเห็นว่าครูจะต้องมีการพัฒนาตนเองและพัฒนางานของตนเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับการประเมิน ดังนั้นการที่ครูมีวิทยฐานะหรือการได้เลื่อนตำแหน่งทางวิชาการเป็นครู

ชำนาญการหรือครูชำนาญการพิเศษจึงเป็นการรับรู้ในตนเองได้ว่า ตนได้มีการพัฒนา และมีความสำเร็จ มีความก้าวหน้าในอาชีพซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ครูเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

2.3 ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู ครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญมีการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาวิชาชีพครูมากกว่าครูที่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการ โดยตัวแปรที่ส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพครูมากที่สุดคือ ปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับความประพฤติและจรรยาบรรณของมาตรฐานวิชาชีพ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู และการนำข้อมูลเกี่ยวกับวิชาชีพครูมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของตนเอง ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาวิชาชีพครูเป็นสิ่งที่ข้าราชการครูพึงประพฤติและปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา (สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา) ที่ว่าด้วยมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิรุณเทพ เพชรบุรี (2551) ที่ศึกษาโมเดลการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูที่ดีที่พัฒนาขึ้นพบว่า การเป็นครูมืออาชีพนั้นขึ้นอยู่กับพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานมากกว่าคุณลักษณะความเป็นครู ซึ่งเมื่อพิจารณาองค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นครูพบว่าการแสวงหาและให้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด รองลงมาคือการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

3. ในการทำผลงานทางวิชาการครูส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในเรื่องของการทำวิจัย การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ โดยเฉพาะการใช้คอมพิวเตอร์ การสร้างสื่อ นวัตกรรมที่มีความซับซ้อน ทำให้เป็นอุปสรรคในการขอมีหรือเลื่อนวิทยฐานะของครู โดยส่วนใหญ่จะมีที่ปรึกษาในการทำผลงานเหล่านี้เพื่อให้ผลงานออกมาดีที่สุด สอดคล้องกับ ไพฑูรย์ คงเทียน (2544) ได้ศึกษาปัญหาการทำผลงานทางวิชาการของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการครูมีปัญหาการจัดทำผลงานทางวิชาการในระดับปานกลาง โดยส่วนใหญ่จะมีปัญหาในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น บุญจันทร์ ไพฑูรย์ (2546) ได้ศึกษาปัญหาในการจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอกำหนดตำแหน่งอาจารย์ 3 พบว่า ปัญหาด้านการฝึกอบรมและปัญหาด้านส่วนตัวเป็นอุปสรรคในการทำผลงานทางวิชาการ

4. งานวิจัยในครั้งนี้เก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อต้องการให้ได้ข้อมูลในภาพรวมของผลกระทบที่เกิดจากการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู โดยเก็บข้อมูลในภาพกว้างเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูทั้งในด้านการพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครู

จากนั้นเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพเพื่อขยายข้อค้นพบของการวิจัยเชิงปริมาณว่าผลการวิจัยมีความสอดคล้องกันหรือแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

ข้อเสนอแนะ

การนำเสนอในตอนนี้นำเสนอโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก เป็นการนำเสนอข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และส่วนที่สอง เป็นการนำเสนอข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า การเลื่อนวิทยฐานะทำให้ครูมีการปฏิบัติงานในด้านการพัฒนาตนเอง พัฒนาผู้เรียน และพัฒนาวิชาชีพครูเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นผู้บริหารควรมีการส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความเหมาะสมกับตำแหน่งวิทยฐานะ เพื่อจะได้เกิดผลในการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องอันจะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติ จากการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งควรมีการประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานของครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะโดยผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระ โดยอาจประเมินคุณภาพการสอนของครูเป็นระยะคือ ระยะเวลาได้ตำแหน่ง 3 ปี และระยะหลังได้ตำแหน่ง 3 ปี เพื่อเป็นการตรวจสอบและดูแลพัฒนาการการปฏิบัติงานของครู ผลของการประเมินจะเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของผู้ถูกประเมิน ซึ่งจะเกิดแรงจูงใจให้กับผู้ถูกประเมินได้มีการพัฒนาตนเองยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูในหลายๆ ด้านนอกเหนือจากการพัฒนาตนเอง การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีความหลากหลายและมีความครอบคลุมการปฏิบัติงานของครูให้มากที่สุด

2. จากการวิจัย พบว่า การเลื่อนวิทยฐานะมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนของครูทำให้ครูมีการพัฒนาตนเอง พัฒนาผู้เรียน และพัฒนาวิชาชีพครู ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลทำให้เกิดการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาตนเองของครูให้ดียิ่งขึ้นไป

3. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะข้าราชการครูสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูสังกัดอื่นนอกจากสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และควรมีการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของครูต่างสังกัดเพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาครูต่อไป

4. ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการเลื่อนวิทยฐานะและเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างครูที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะในระดับที่ต่างกัน โดยวัดจากลักษณะหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียว ดังนั้นควรมีการศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้วิธีการวัดจากการวัดลักษณะหรือพฤติกรรมอื่นๆ เช่น แรงจูงใจในการเลื่อนวิทยฐานะ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาครูให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

5. ในการศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู ควรมีการวัดผลการปฏิบัติงานทั้งก่อนการเลื่อนวิทยฐานะและหลังการเลื่อนวิทยฐานะ เพื่อที่จะได้เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของผลการปฏิบัติงานได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กองแก้ว กระษาปณ์โกกร. (2545). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาตนเองของข้าราชการพลเรือนสามัญ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, สำนักงาน (2553). หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.otepec.net/webtcs/> [17 กุมภาพันธ์ 2553]
- จิตติมา จันทเวช. (2542). การศึกษาความสอดคล้องของผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาจากการประเมินตนเองและผู้อื่น. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา อินทร์พรหม. (2536). ผลกระทบการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญวิธีเรียนด้วยตนเองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชา การศึกษานอกโรงเรียน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จำเนียง ศิลปานิช. (2538). หลักและวิธีสอน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เจริญรุ่งเรืองการพิมพ์.
- เฉลิมพล โพลีศรี. (2546). การวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนของครูคณิตศาสตร์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชวาลา อรุณสวัสดิ์. (2545). การพัฒนาตนเองของครูเกี่ยวกับการเรียนการสอน หลักสูตวิชาชีพ ระยะสั้นตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูวิทยาลัยสารพัดช่าง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ช่อทิพย์ ทินบัว. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานทางวิชาการก่อนและหลังเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการของครูประถมศึกษา: การศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชา วิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทีศนา แชนเมณี. (2545). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ทิตินา แชนมณี. (2551). *รูปแบบการเขียนการสอน ทางเลือกที่หลากหลาย*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพวิทย์พัฒน์. (2537). *การประเมินวิทยฐานะ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสาร.
- นิตา ชูโต. (2551). *การวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญจันทร์ ไพบูลย์. (2546). *การพัฒนาบุคลากรเพื่อการจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอตำแหน่งอาจารย์ 3 ของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2537). *การพัฒนาการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- บุญช่วย ภักดี. (2551). *การวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ก่อนและหลังการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ ตามการรับรู้ของผู้เกี่ยวข้อง*. วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี งามสุด และจำรัส ดั่งสุวรรณ. (2542). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาคน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ณะการพิมพ์.
- พจนีย์ เถิงจำง. (2551). *ผลกระทบของการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ภาคนอกเวลาราชการที่มีต่อการเขียนการ ปฏิบัติงาน และคุณภาพชีวิตของนิสิต*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมลพร อมรศิลป์. (2549). *แรงจูงใจในการทำผลงานทางวิชาการของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยีในสถานศึกษาอำเภอสามพราน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2*. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริการการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พิเศษ ภัทรพงษ์. (2549). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอนของอาจารย์และบรรยากาศในห้องเรียน ตามการรับรู้ของนักศึกษา กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อวิชาดนตรีของนักศึกษาวิชาเอกดนตรี ระดับ ปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาดนตรี คณะมนุษย ศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พิสิทธิ์ สารวิจิตร. (2529). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะ*. กรุงเทพมหานคร: พงศ์เจริญการพิมพ์.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2535). *การพัฒนาครู*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

- เขมาดี ราชย์กุล วิบูลย์ศรี. (2551). *การประเมินโครงการแนวคิดและแนวปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนา ศรีหิรัญ. (2550). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากับคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- รุ่งรัชชี วิบูลย์ชัย. (2544). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ร่วมของคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เรียม ศรีทอง. (2542). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตนเอง*. กรุงเทพมหานคร: เวิร์ดเ็ด็ดดูเคชั่น.
- ลำจวน สุขคุ้ม. (2550). *การนำเสนอรูปแบบการประเมินเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ*. วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วารุณี โพธิ์บุตรดี. (2547). *การศึกษาการใช้ผลการวิจัยและผลกระทบบจากการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูนักวิจัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร ศรีสะอาด. (2523). *การบริหารโรงเรียน*. *วารสารการศึกษา* 3 (มิถุนายน-กันยายน 2523): 22-28.
- วินัย คีรินทร์. (2544). *ปัจจัยจูงใจในการทำผลงานทางวิชาการของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2545). *วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2545). *ทฤษฎีการประเมิน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2545). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตนเอง*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). *ระบบการพัฒนาคู*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เพชรเกษมการพิมพ์.
- สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา. *มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา*. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://www.ksp.or.th/ksp2009/th/home/index.php> [15 มกราคม 2553]
- สมิต อาชนวิบูล. (2543). *การพัฒนาตนเอง*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.
- สุภัททา ปิณฑะแพทย์. (2542). *พฤติกรรมมนุษย์และการพัฒนาตนเอง*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยาและการ แขนงเนว สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.

- สุภางค์ จันทวานิช. (2551). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2551). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2536). *ผลของตัวแปรคัดสรรที่มีต่อความตั้งใจในการออกแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ของครูมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2537). *การวิเคราะห์องค์ประกอบที่เหมาะสมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสายงานการสอน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544). *วิธีวิทยาการประเมินศาสตร์แห่งคุณค่า*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2541). *การบริหารการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อภิชาติ หอมไถล. (2550). *การศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่ส่งเสริมความสำเร็จในการจัดทำผลงานทางวิชาการของครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- อรุณ เสือกำปัง. (2542). *การทำผลงานทางวิชาการประเภทงานวิจัยเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อักษราภักดิ์ หลีกทอง. (2548). *การรับรู้แนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้ส่งองค์การแห่งการเรียนรู้ การรับรู้บทบาทอาจารย์ในฐานะผู้นำการเรียนรู้ และผลงานทางวิชาการของอาจารย์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2546). *หลักการสอน*. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์.
- อุไรบัวทอง. (2542). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอน การสอนซ่อมเสริม การสนับสนุนของผู้ปกครองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Doherty, E.J. (1998). *Professional Development for Boston Teachers in school To Career Programs*. Doctoral Dissertation's Thesis. Department of Education and Psychological Faculty of Education. Harvard University.
- Glatthorn, A.A. (1996). *Quality Teaching Through Professional Development*. California: Corwin Press.
- Mckechnie, J. L. (1983). *Webster's New Twentieth Dictionary*. New York: Jossey Bass.
- Patrick, W.J. and Stanley, E.C. (1998). *Teaching and Research Quality Indicators and The Shaping of Higher Education*. New York: Macmillan.
- Rogers, C. R. (1969). *The studies of teacher Planning*. New York: Macmillan.
- Stone, E. (1994). *Quality Teaching*. London: Clays.
- Swansbury, R. C. (1968). *Inservice Education*. New York: G.P.Putnum's sons.
- Yamane, T. (1970). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row Publication.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ทำยเรือคำ อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและพัฒนา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์ อาจารย์ประจำสาขาการวิจัยและประเมินผล
ทางการศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. อาจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและพัฒนา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
4. อาจารย์ ดร.สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและพัฒนา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
5. อาจารย์ ดร.वलันต์ ทองไทย สาขาการวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา
ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศธ 0512.6(2755)/032

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

24 กุมภาพันธ์ 2553

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ด้วย นายอัฐพล อินต๊ะเสนา นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยเรื่อง “การวิจัยแบบผสมเพื่อศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร. วรณี แกมเกต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ผู้วิจัยมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากทางโรงเรียนของท่าน ทั้งนี้ผู้วิจัยจะได้ประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์โปรดอนุญาตให้นายอัฐพล อินต๊ะเสนา ได้ทำการเก็บข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงมล ไตรวิจิตรคุณ)
หัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

โทรศัพท์ 02-218-2578

โทรศัพท์ 084-0413665 (นายอัฐพล อินต๊ะเสนา)

ที่ ศธ 0512.6(2755)/032

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

24 กุมภาพันธ์ 2553

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน ท่านอาจารย์ที่เคารพ

ด้วย นายอัฐพล อินต๊ะเสนา นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยเรื่อง “การวิจัยแบบผสมเพื่อศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร. วรณี แกมเกต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ผู้วิจัยมีความจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านอาจารย์ในการตอบแบบสอบถามและโปรดส่งกลับคืนมายังผู้วิจัยตามที่แนบมาพร้อมกับแบบสอบถามนี้ เพื่อประโยชน์ทางวิชาการและผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ)
หัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

โทรศัพท์ 02-218-2578

โทรศัพท์ 084-0413665 (นายอัฐพล อินต๊ะเสนา)

ภาคผนวก ค
ตัวอย่างแบบสอบถาม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเรื่อง
การวิจัยแบบผสมเพื่อศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงาน
ของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เรียน ท่านอาจารย์ที่เคารพ

เนื่องด้วยกระผมนายอัฐพล อินต๊ะเสนา นิสิตปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การวิจัยแบบผสมเพื่อศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมี รศ.ดร.วรรณิ แกมเกตุ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ครูที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะในตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการ วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ วิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านตอบแบบสอบถามฉบับนี้

ความคิดเห็นของท่านมีความสำคัญกับงานวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำเสนอเป็นภาพรวมเท่านั้น ซึ่งไม่ได้มีการเปิดเผยข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้อย่างใด ดังนั้นผู้วิจัยจึงใคร่ขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามตามความรู้สึที่แท้จริงต่อสภาพที่เกิดขึ้นจริงในทุกข้อคำถาม

งานวิจัยในครั้งนี้จะสำเร็จลุล่วงไปไม่ได้ถ้าหากไม่ได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

ด้วยความเคารพอย่างสูง

อัฐพล อินต๊ะเสนา

ผู้วิจัย

ข้อมูลของท่านมีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้วิจัย
ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยเรื่อง การวิจัยแบบผสมเพื่อศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานของครูหลังจากได้เลื่อนวิทยฐานะ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลและทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ... หรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้สมบูรณ์ตามความเป็นจริง

1. เพศ	...(1) ชาย	...(2) หญิง
2. อายุ	...(1) ต่ำกว่า 25 ปี	...(2) 25-35 ปี
	...(3) 36-45 ปี	...(4) 46-55 ปี
	...(5) 56 ปีขึ้นไป	
3. ระดับชั้นที่สอน	...(1) มัธยมศึกษาตอนต้น	...(2) มัธยมศึกษาตอนปลาย
4. กลุ่มสาระการเรียนรู้	...(1) ภาษาไทย	...(2) วิทยาศาสตร์
	...(3) คณิตศาสตร์	...(4) ภาษาต่างประเทศ
	...(5) สังคมศึกษาฯ	...(6) ศิลปศึกษา
	...(7) สุขศึกษาและพลศึกษา	...(8) การงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี
	...(9) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	
5. ตำแหน่งปัจจุบัน	...(1) ค.ศ. 1	...(2) ค.ศ. 2
	...(3) ค.ศ. 3	...(4) ค.ศ. 4
	...(5) ค.ศ. 5	
6. ระยะเวลาที่ได้รับตำแหน่งวิทยฐานะ	...(1) 3-5 ปี	...(2) 6-10 ปี
	...(3) อื่นๆ.....	
7. ประสบการณ์สอน	...(1) ต่ำกว่า 5 ปี	...(2) 5-10 ปี
	...(3) 11-15 ปี	...(4) 16-20 ปี
	...(5) 21-25 ปี	...(6) 26 ปีขึ้นไป
8. วุฒิการศึกษาสูงสุด	...(1)ปริญญาตรี	...(2)ปริญญาโท
	...(3)ปริญญาเอก	

ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานของครูหลังจากได้เลื่อนวิทยฐานะสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาข้อความในแต่ละข้อโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการตามความ

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1	หมายถึง	ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติน้อยที่สุด
ระดับ 2	หมายถึง	ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติน้อย
ระดับ 3	หมายถึง	ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติปานกลาง
ระดับ 4	หมายถึง	ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติมาก
ระดับ 5	หมายถึง	ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติมากที่สุด

ข้อคำถาม	ระดับการปฏิบัติงาน				
	5	4	3	2	1
1. ท่านมีวิธีการในการหาความรู้ที่เป็นขั้นตอนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และ ความชำนาญในวิชาที่ตนเองสอน					
2. ท่านศึกษาเอกสาร คู่มือการปฏิบัติงาน และวารสารทางวิชาการต่างๆ อยู่ เสมอ					
3. ท่านค้นคว้าหาความรู้ ด้วยการติดตามข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆ เช่น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์					
4. ท่านเข้ารับการอบรมทางวิชาการเพื่อพัฒนาตนเอง					
5. ท่านศึกษา ค้นคว้า แลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการกับนักวิชาการหรือ ผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ที่สนใจ					
6. ท่านจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานหรือผลงานทางวิชาการ					
7. ท่านเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในรูปแบบต่างๆ เช่น วารสาร อินเทอร์เน็ต บทความ					
8. ท่านได้ไปศึกษาดูงานจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้					
9. ท่านนำความรู้และประสบการณ์ตรงในการศึกษาดูงาน มาเปรียบเทียบจุดดี จุดด้อยกับงานที่ตนปฏิบัติ					
10. ท่านนำความรู้และประสบการณ์ตรงในการศึกษาดูงานมาพัฒนางานของ ตนเองให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น					

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
11. ท่านมีการสำรวจตนเองอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อหาข้อบกพร่องในการทำงานอยู่ตลอดเวลา					
12. ท่านมีการประเมินตนเองอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาและปรับปรุงการทำงานของตัวเอง					
13. ท่านปรับปรุงข้อบกพร่องของตนเองด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม สอบถามผู้เชี่ยวชาญ					
14. ท่านนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาในเรื่องต่างๆ ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ					
15. ท่านมีการบันทึกหลังการสอนทุกครั้ง					
16. ท่านนำความรู้จากการศึกษา การค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
17. ท่านเตรียมการสอนอย่างเป็นขั้นตอน โดยมีการจัดทำแผนการสอน คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง					
18. ท่านจัดสภาพห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน เช่น มีการจัดบอร์ดความรู้					
19. ท่านจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในด้านต่างๆ เช่น อุปกรณ์การเรียนที่สำคัญ การจัดทำใบความรู้ ใบงาน					
20. ท่านสร้างบรรยากาศในการเรียนให้มีความสนุกสนานเหมาะแก่การเรียนการสอน					
21. ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนทุกคนในชั้นเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากที่สุด					
22. ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ ค้นคว้า หาวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม					
23. ท่านมีการมอบหมายงาน การค้นคว้า/การเรียนรู้ด้วยตนเองให้กับนักเรียนตามความสนใจ					

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
24. ท่านเลือกชี้แหล่งความรู้ที่หลากหลาย เช่น ห้องสมุด การเชิญวิทยากร มาให้ความรู้ ประกอบการสอนโดยให้มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ของการเรียนเป็นสำคัญ					
25. ท่านเตรียมวัสดุ สื่อ และอุปกรณ์ที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางในการ จัดการเรียนการสอน					
26. ท่านมีการสร้างวัสดุ สื่อ และอุปกรณ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการ เรียนการสอน					
27. ท่านมีการใช้วัสดุ สื่อ และอุปกรณ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการ เรียนการสอน					
28. ท่านมีการผสมผสานและเชื่อมโยงเนื้อหาในบทเรียนแล้วนำมาจัดกิจกรรม การเรียนการสอน					
29. ท่านมีการบูรณาการความรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ หรือใช้ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน					
30. ท่านประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างเป็นขั้นตอน					
31. ท่านมีรูปแบบการวัดและประเมินผลที่ชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์					
32. ท่านมีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของนักเรียน					
33. ท่านมีการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น เรื่องการ เรียน พฤติกรรม					
34. ท่านนำผลการประเมินนักเรียนมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน					
35. ท่านให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินการจัดการเรียนการสอน					
36. ท่านสร้างแบบทดสอบที่มีมาตรฐานและสอดคล้องตามผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง					
37. ท่านมีการสอนซ่อมเสริมให้แก่ นักเรียน					
38. ท่านมีการจัดทำเอกสารเพิ่มเติมให้กับนักเรียนนอกเหนือจากเนื้อหาวิชาที่ สอน					
39. ท่านมีการนำคะแนนนักเรียนรายบุคคลมาเปรียบเทียบพัฒนาการของ นักเรียน					

ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
40. ท่านมีการเก็บคะแนนสอบระดับชาติของนักเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคะแนนสอบของนักเรียน					
41. ท่านมีการเก็บคะแนนย้อนหลังของนักเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน					
42. ท่านมีการวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล					
43. ท่านนำผลการวิเคราะห์นักเรียนมาวินิจฉัยปัญหา และหาทางแก้ไขให้เหมาะสมกับนักเรียน					
44. ท่านส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน					
45. ท่านพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น					
46. นักเรียนมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อวิชาที่ท่านสอน					
47. ท่านพัฒนานักเรียนให้มีคะแนนสอบในระดับชาติที่สูงขึ้น					
48. ผลจากการสอนทำให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการที่จำเป็นตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้					
49. ท่านปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนที่มีความรับผิดชอบในตนเอง					
50. นักเรียนเป็นคนที่มีความรับผิดชอบในตนเอง					
51. ท่านปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย					
52. นักเรียนเป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย					
53. ท่านปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนที่รู้จักหน้าที่ของตนเอง					
54. นักเรียนเป็นคนที่รู้จักหน้าที่ของตนเอง					
55. ท่านปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนที่มีความขยันในการเรียนและการทำงาน					
56. นักเรียนเป็นคนที่มีความขยันในการเรียนและการทำงาน					
57. ท่านปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนที่เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น					
58. นักเรียนเป็นคนที่เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น					
59. ท่านปลูกฝังนักเรียนเป็นคนที่มีความเสียสละ					
60. นักเรียนเป็นคนที่มีความเสียสละ					
61. ท่านปลูกฝังให้นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข					

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
62. นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข					
63. ท่านเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู					
64. ท่านนำข้อมูลเกี่ยวกับวิชาชีพครูมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของตนเอง					
66. ท่านทำหน้าที่ในการให้ความรู้ในงานกิจกรรมทางวิชาการต่างๆ เช่น การเป็นวิทยากรในการให้ความรู้					
67. ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรวิชาชีพครู					
68. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู					
69. ท่านมีการติดตามข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับวิชาชีพครูอยู่เป็นประจำ					
70. ท่านปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับความประพฤติและจรรยาบรรณของมาตรฐานวิชาชีพ					

ขอขอบพระคุณอย่างสูงครับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง
การปรับปรุงแบบสอบถาม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การปรับปรุงแบบสอบถาม

ข้อ	ข้อความเดิม	ข้อความที่ปรับปรุง
1	ท่านมีกระบวนการในการแสวงหาความรู้ที่เป็นระบบเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และ ความชำนาญในวิชาที่ตนเองสอน	ท่านมีวิธีการในการหาความรู้ที่เป็นขั้นตอน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และ ความชำนาญในวิชาที่ตนเองสอน
2	ท่านมีการศึกษาเอกสารและคู่มือการปฏิบัติงาน และวารสารต่างๆ อยู่เสมอ	ท่านศึกษาเอกสาร คู่มือการปฏิบัติงาน และวารสารทางวิชาการต่างๆ อยู่เสมอ
5	ท่านมีการจัดทำคู่มือหรือผลงานทางวิชาการและเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ	ท่านเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในรูปแบบต่างๆ เช่น วารสาร อินเทอร์เน็ต บทความ
9-10	ท่านได้ไปศึกษาดูงานและนำความรู้ ประสบการณ์ตรงในการศึกษาดูงาน มาเปรียบเทียบจุดดี จุดด้อยกับงานที่ตนปฏิบัติจนก่อให้เกิดการปรับปรุงงานของตนเองให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น	<ul style="list-style-type: none"> - ท่านนำความรู้และประสบการณ์ตรงในการศึกษาดูงาน มาเปรียบเทียบจุดดี จุดด้อยกับงานที่ตนปฏิบัติ - ท่านนำความรู้และประสบการณ์ตรงในการศึกษาดูงานมาพัฒนางานของตนเองให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
11	ท่านมีการสำรวจและประเมินตนเองอย่างเป็นระบบ เพื่อหาข้อบกพร่องในการทำงาน	ท่านมีการสำรวจตนเองอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อหาข้อบกพร่องในการทำงานอยู่ตลอดเวลา
12	ท่านมีการสำรวจและประเมินตนเองอย่างเป็นระบบ เพื่อหาข้อบกพร่องในการทำงาน	ท่านมีการประเมินตนเองอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาและปรับปรุงการทำงานของตนเอง
16	ท่านนำความรู้จากการศึกษา ค้นคว้า มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน	ท่านนำความรู้จากการศึกษา การค้นคว้า ข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
17	ท่านมีการเตรียมการสอน มีการวางแผน ขอบข่ายของการสอนที่ชัดเจนและเป็นระบบ	ท่านเตรียมการสอนอย่างเป็นขั้นตอน โดยมีการจัดทำแผนการสอน คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ข้อ	ข้อความเดิม	ข้อความที่ปรับปรุง
18	ท่านมีการจัดสภาพห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน	ท่านจัดสภาพห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน เช่น มีการจัดบอร์ดความรู้
19	ท่านจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกในการสอนทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพให้มีบรรยากาศเหมาะแก่การเรียนรู้และทางด้านการสร้างบรรยากาศทางอารมณ์ในการเรียน	ท่านจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในด้านต่างๆ เช่น อุปกรณ์การเรียนที่สำคัญ การจัดทำใบความรู้ ใบงาน
22	ท่านจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ ค้นคว้า หาวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม
24	ท่านมีการใช้แหล่งเรียนที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอน	ท่านเลือกใช้แหล่งความรู้ที่หลากหลาย เช่น ห้องสมุด การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ประกอบการสอนโดยให้มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนเป็นสำคัญ
25	ท่านมีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับวัสดุ สื่อ และอุปกรณ์ที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางในการจัดการเรียนการสอน	ท่านเตรียมวัสดุ สื่อ และอุปกรณ์ที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางในการจัดการเรียนการสอน
30	ท่านมีการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างเป็นระบบและมีรูปแบบการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน	ท่านประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างเป็นขั้นตอน
36	ท่านสร้างแบบทดสอบได้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	ท่านสร้างแบบทดสอบที่มีมาตรฐานและสอดคล้องตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
38	ท่านมีการจัดทำเอกสารเพิ่มเติม นอกเหนือจากเนื้อหาวิชาที่สอน	ท่านมีการจัดทำเอกสารเพิ่มเติมให้กับนักเรียนนอกเหนือจากเนื้อหาวิชาที่สอน
45	นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น	ท่านพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

ข้อ	ข้อความเดิม	ข้อความที่ปรับปรุง
47	นักเรียนมีคะแนนสอบในระดับชาติที่ดีขึ้น	ทำนพัฒนาให้นักเรียนให้มีคะแนนสอบในระดับชาติที่สูงขึ้น
64	ท่านนำข้อมูลเกี่ยวกับการสอน เทคนิคใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู	ท่านนำข้อมูลเกี่ยวกับวิชาชีพครูมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของตนเอง
66	ท่าน ได้รับเชิญหรือ ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ ในการให้ความรู้แก่ผู้ฟัง ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง	ท่านทำหน้าที่ในการให้ความรู้ในงานกิจกรรมทางวิชาการต่างๆ เช่น การเป็นวิทยากรในการให้ความรู้
70	ท่านปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับความประพฤติและจรรยาบรรณของมาตรฐานวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด	ท่านปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับความประพฤติและจรรยาบรรณของมาตรฐานวิชาชีพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ
ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ (IOC)

ตอนที่ 2 การเปลี่ยนแปลงของครูหลังจากได้เลื่อนวิทยฐานะ สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อความ	IOC
1. ท่านมีวิธีการในการหาความรู้ที่เป็นขั้นตอนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความชำนาญในวิชาที่ตนเองสอน	1.00
2. ท่านศึกษาเอกสาร คู่มือการปฏิบัติงาน และวารสารทางวิชาการต่างๆ อยู่เสมอ	1.00
3. ท่านค้นคว้าหาความรู้ ด้วยการติดตามข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆ เช่น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์	1.00
4. ท่านเข้ารับการอบรมทางวิชาการเพื่อพัฒนาตนเอง	1.00
5. ท่านศึกษา ค้นคว้า แลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการกับนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ที่สนใจ	1.00
6. ท่านจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานหรือผลงานทางวิชาการ	1.00
7. ท่านเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในรูปแบบต่างๆ เช่น วารสาร อินเทอร์เน็ต บทความ	1.00
8. ท่านได้ไปศึกษาดูงานจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้	1.00
9. ท่านนำความรู้และประสบการณ์ตรงในการศึกษาดูงาน มาเปรียบเทียบจุดดี จุดด้อยกับงานที่ตนปฏิบัติ	1.00
10. ท่านนำความรู้และประสบการณ์ตรงในการศึกษาดูงานมาปรับปรุงงานของตนเองให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น	0.80
11. ท่านมีการสำรวจตนเองอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อหาข้อบกพร่องในการทำงานอยู่ตลอดเวลา	0.80
12. ท่านมีการประเมินตนเองอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาและปรับปรุงการทำงานของตนเอง	0.80
13. ท่านปรับปรุงข้อบกพร่องของตนเองด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม สอบถามผู้เชี่ยวชาญ	0.80

ข้อความ	ค่า IOC
14. ท่านนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ	0.60
15. ท่านนำความรู้จากการศึกษา การค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน	1.00
16. ท่านเตรียมการสอนอย่างเป็นขั้นตอน โดยมีการจัดทำแผนการสอน คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	1.00
17. ท่านมีการบันทึกหลังการสอนทุกครั้ง	1.00
18. ท่านจัดสภาพห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน เช่น มีการจัดบอร์ดความรู้ มุมอ่านหนังสือ	1.00
19. ท่านจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในด้านต่างๆ เช่น อุปกรณ์การเรียนที่สำคัญ การจัดทำใบความรู้ ใบงาน	1.00
20. ท่านสร้างบรรยากาศในการเรียนให้มีความสนุกสนานเหมาะแก่การเรียนการสอน	1.00
21. ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนทุกคนในชั้นเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากที่สุด	1.00
22. ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ ค้นคว้า หาวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม	1.00
23. ท่านมีการมอบหมายงาน การค้นคว้า/การเรียนรู้ด้วยตนเองให้กับนักเรียนตามความสนใจ	1.00
24. ท่านเลือกใช้แหล่งความรู้ที่หลากหลาย เช่น ห้องสมุด การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ประกอบการสอนโดยให้ความสำคัญสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนเป็นสำคัญ	1.00
25. ท่านเตรียมวัสดุ สื่อ และอุปกรณ์ที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางในการจัดการเรียนการสอน	1.00
26. ท่านมีการสร้างวัสดุ สื่อ และอุปกรณ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน	0.80
27. ท่านมีการผสมผสานและเชื่อมโยงเนื้อหาในบทเรียนแล้วนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	0.80

ข้อความ	ค่า IOC
28. ท่านมีการบูรณาการความรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ หรือใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน	1.00
29. ท่านประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างเป็นขั้นตอน	1.00
30. ท่านมีรูปแบบการวัดและประเมินผลที่ชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์	1.00
31. ท่านมีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของนักเรียน	1.00
32. ท่านมีการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น เรื่องการเรียน พฤติกรรม	1.00
33. ท่านนำผลการประเมินนักเรียนมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	1.00
34. ท่านให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินการจัดการเรียนการสอน	1.00
35. ท่านสร้างแบบทดสอบที่มีมาตรฐานและสอดคล้องตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	1.00
36. ท่านมีการสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียน	0.80
37. ท่านมีการสอนพิเศษเพิ่มเติมในเวลาว่าง	0.60
38. ท่านมีการจัดทำเอกสารเพิ่มเติมให้กับนักเรียนนอกเหนือจากเนื้อหาวิชาที่สอน	0.80
39. ท่านมีการนำคะแนนนักเรียนรายบุคคลเพื่อนำมาเปรียบเทียบพัฒนาการของนักเรียน	1.00
40. ท่านมีการเก็บคะแนนสอบระดับชาติของนักเรียนเพื่อมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาคะแนนสอบของนักเรียน	1.00
41. ท่านมีการเก็บคะแนนย้อนหลังของนักเรียนเพื่อมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน	1.00
42. ท่านมีการวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล	0.60
43. ท่านนำผลการวิเคราะห์นักเรียนมาวินิจฉัยปัญหา และหาทางแก้ไขให้เหมาะสมกับนักเรียน	1.00
44. ท่านส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน	1.00
45. ท่านพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น	0.80
46. นักเรียนมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อวิชาที่ท่านสอน	1.00
47. ท่านพัฒนานักเรียนให้มีคะแนนสอบในระดับชาติที่สูงขึ้น	1.00

ข้อความ	ค่า IOC
48. ผลจากการสอนทำให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการที่จำเป็นตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้	1.00
49. ท่านปลุกฝังให้นักเรียนเป็นคนที่มีความวินัยในตนเอง	1.00
50. นักเรียนเป็นคนที่มีความวินัยในตนเอง	1.00
51. ท่านปลุกฝังให้นักเรียนเป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	1.00
52. นักเรียนเป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	1.00
53. ท่านปลุกฝังให้นักเรียนเป็นคนที่รู้จักหน้าที่ของตนเอง	1.00
54. นักเรียนเป็นคนที่รู้จักหน้าที่ของตนเอง	1.00
55. ท่านปลุกฝังให้นักเรียนเป็นคนที่มีความขยันในการเรียนและการทำงาน	1.00
56. นักเรียนเป็นคนที่มีความขยันในการเรียนและการทำงาน	1.00
57. ท่านปลุกฝังให้นักเรียนเป็นคนที่เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น	1.00
58. นักเรียนเป็นคนที่เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น	1.00
59. ท่านปลุกฝังนักเรียนเป็นคนที่มีความเสียสละ	1.00
60. นักเรียนเป็นคนที่มีความเสียสละ	1.00
61. ท่านปลุกฝังให้นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	1.00
62. นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	1.00
63. ท่านเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู	1.00
64. ท่านค้นคว้าข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวิชาชีพครูที่มีความหลากหลาย เช่น หนังสือ อิ เตอร์เน็ต วารสาร	1.00
65. ท่านนำข้อมูลเกี่ยวกับวิชาชีพครูมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของตนเอง	0.80
66. ท่านทำหน้าที่ในการให้ความรู้ในงานกิจกรรมทางวิชาการต่างๆ เช่น การเป็น วิทยากรในการให้ความรู้	0.80
67. ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรวิชาชีพครู	1.00
68. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู	1.00
69. ท่านมีการติดตามข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับวิชาชีพครูอยู่เป็นประจำ	1.00
70. ท่านปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับความประพฤติและจรรยาบรรณของมาตรฐาน วิชาชีพ	1.00

ภาคผนวก จ
รูปการสนทนากลุ่ม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปการสนทนากลุ่ม

ภาพที่ 1
การสนทนากลุ่ม วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ 2553

ภาพที่ 2
การสนทนากลุ่ม วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ 2553

ภาพที่ 3
การสนทนากลุ่ม วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ 2553

ภาพที่ 4
การสนทนากลุ่ม วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ 2553

ภาพที่ 5
การสนทนากลุ่ม วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ 2553

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายอัฐพล อินต๊ะเสนา เกิดเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พุทธศักราช 2527 สำเร็จการศึกษาจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อปีพุทธศักราช 2549 ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่ง ครูผู้ช่วย โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี จากนั้นเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาศึกษาวิชาการศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2551

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย